

Mesečna cena: 28 Din, za
invoizstvo 40 Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Kraljeva ulica 5. Telefon 8ev.
3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon
št. 440.
Celje: Kocencova ul. 2. Telefon 8ev. 190.
Rokopisi se ne vračajo. - Oglasi po tarifi.

JUTRO

Upravištev: Ljubljana, Prešernova ul. 54.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inzeratni oddelci: Ljubljana, Prešernov
ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocencova ulica št. 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošt. črt. zavodih: Ljubljana
št. 11.842; Praha čisto 78.180; Wies
Nr. 105.241.

Ljubljana, 10. maja

V Rumuniji pričajo danes narodne svečanosti, ki so projektirane v velikem obsegu. Saj ne praznuje naša zveznica samo desetletnice svojega popolnega nacionalnega osvobodjenja in ujedinjenja, marveč tudi petdesetletnico popolne osvoboditve izpod turškega gospodstva in sedemdesetletnico ustanovitve združene Rumunije. Zaradi notranje-političnih dogodkov zadnje dobe so se proslave zakasile, zato pa zavzemajo sedaj tem večji obseg.

Gotovo je nacionalnocaristična vlada najbolj upravičena, da vodi priprave za nacionalno slavo. Vodstvo stranke, ki je sedaj na krmilu, sestoji iz politikov cele Rumunije, toda značaj ji dajejo politiki iz Erdelja, iz one pokrajine, v kateri je bila nacionalna rumunska ideja izven stare kraljevine najmočnejše zasidrana. Mnogi sedanji vodje nacionalnega krila te stranke so bili voditelji Rumunov v nekdanji Ogrski, kjer so vodili narodno borbo zoper raznarodovalne načrte madžarske oligokratije. Zato je gotovo, da vedo ti moške najbolj ceniti vrednost osvobodjenja. Pod njihovim vodstvom bodo ljudske množice najlažje participirale na proslavah osvobodjenja in ujedinjenja, zato je gotovo, da bodo narodne svečanosti zares izraz ljudskega razpoloženja.

Rumunija more danes z zadovoljstvom gledati nazaj na sedemdesetletno dobo svoje državne samostojnosti. Njeno jedro sta bili kneževini Vlaška in Moldavija, katerih politična usoda ni bila nikdar tako trda, ko usoda drugih balkanskih narodov. Po historičnih slučajih sta si ohranila tudi pod turškim režimom precejšnjo mero avtonomije pod posebnimi knezi. Pod ruskim vplivom se je avtonomija večala in naposled sta postali sredi preteklega stoletja domala povsem samostojni. Leta 1859. sta se mogli združiti, spočetka v obliki personalne unije, ki pa ji je kmalu sledilo popolno edinstvo. Leta 1878. se je mogla Rumunija razširiti na glavni del Dobruže, Ali še mnogo imenitnejši uspeh je bil v tem, da se je Rumunija ob pričetku rusko-turške vojne dne 21. maja l. 1877. proglasila za popolnoma nezavisno državo ter s tem odvrnila vrhovno oblast turškega sultana. Sanstejanski mir odnosno berlinski kongres je potrdil popolno državno neodvisnost države, ki je s tem stopila v vrsto povsem svobodnih držav.

Naslednja desetletja je rumunska zunanja politika kolebala med Rusijo in Avstrijo odnosno Nemčijo. Njen položaj ni bil lahek; imela je opravka s dvema velesilama, ki sta ji bili obe sosedji, a tako, da je imela v obeh svoje sorojake.

V svetovni vojni se je postavila na stran Rusije in antante. To je bila njena sreča, zakaj opirajoč se na svojo vojno udeležbo je mogla v pariški mirovni konferenci dobiti vsa ona ozemlja bivše Avstro-Ogrske, v kateri je bilo naseljeno rumunsko prebivalstvo. Meje pa so ji odmerile zelo ugodno, tako da je dobila prav vse ozemlje, kjer so bili naseljeni rumunski narodni drobci. Na prelo tega še mnogo zelo mešano poseljenega teritorija. Boljših meja si Rumunji niti v sanjah niso mogli želeli.

Ali svetovna vojna jim je prinesla uresničanje narodnih aspiracij tudi na drugi strani. Zlom Rusije in anarhija v dobi ruske revolucije sta jim takorekoč podarila Besarabijo, kjer so dobili poleg svojih rojakov tudi izdatno množino ruskega prebivalstva. Radi Besarabije je nastal sicer neprijeten spor s sovjetsko Rusijo, toda pakt Litvinova je tudi v tem pogledu prinesel pomirjenje, saj je dobila Rumunija zagotovilo, da se radi te dežele ne bo treba braniti z orožjem. Vprašanje posesti v Besarabiji sicer s tem še ni rešeno, kakor je ostala sporna tudi južna Dobruža in Bukovina, ali aktualne te težave niso in država more mirno posvetiti svoje delo notranji obnovi in konsolidaciji.

Iredentistične težnje Madžarov nujno silijo Rumunijo, da si išče v mali antanti svoje vnanje varstvo, ki pa je dovolj krepko, da se počuti država tudi na to stran. Nacionalne svečanosti se morejo tedaj v Rumuniji vršiti pod najugodnejšimi pogoji.

Vojna nevarnost na afganski meji

Moskva, 10. maja. h. Z afganske meje se poroča, da so izvedle sovjetske oblasti obsežne vojaške ukrepe, ker so v zadnjih dnevih številni oddelki bivših buharskih čet tako zvanih Basmačev prekoračili mejo, kar smatrajo za znake široke zasnovane akcije proti sovetom. Na konferenci, ki jo je sklical Bača-i-sakao, je bilo sklenjeno, ustanoviti buharsko sovjetsko republiko.

Moskva, 10. maja. s. V Termenee prispeli afganski begunci pripovedujejo, da je sklical Bača-i-sakao v Kabul konferenco, ki sta se je udeležila tudi Ali-Kan, bivši emir v Buhari, in Ibrahim-beg, vodja Basmačev. Oddelki redne armade so razkropili nove močne oddelke Basmačev, ki so obešali one ženske, ki so odložile pajžolane.

Nova kampanja laškega tiska proti Jugoslaviji Znani gospod Gayda skuša zopet z bedastimi izmišljotinami prepričati svet o vojnih namerah Jugoslavije proti Italiji

Beograd, 10. maja p. Znani laški novinar Virginio Gayda, ki se je že večkrat blamiral s svojimi napadi na našo državo in ki se običajno poslužuje najrazličnejših intrig, izmišljotin in laži, da bi predočil nepoučenim krogom v inozemstvu Jugoslavijo kot ono državo, ki se neprestano oborožuje, ki izživa in ki predstavlja največjo nevarnost za mir v Evropi, zlasti pa ob Jadranskem morju, ta prosluli gospod Gayda se je zopet oglašil v svojem listu, oficijoznem »Giornale d'Italia«, z bombastičnimi članki, ki pa so za vsakega resnega in treznega človeka tako otročji in neumno bedasti, da pač gospod Gayda ne bo dosegel zaželjenega uspeha.

Ko je uvidel, da ima laž zelo kratke noge, se je poslužil nove metode. Nekatere iz vojnih arhivov je izkopal neke stariške instrukcije za četniške akcije v slučaju vojne in sedaj skuša prepričati svet, da Jugoslavija skrivaj še vedno vzdržuje četniške organizacije, da te organizacije neprestano delujejo in da bo vsak čas prišlo do krvavega pokolja v italijanskem zaledju. Seveda se povzpneja g. Gayda pri tem do gorastne trditve, da vodi vse te akcije

beograjska vlada odnosno njen vojni minister, kateremu da so četniške organizacije neposredno podrejene. V svojem članku citira več členov omenjenih instrukcij poudarjajoč pri tem, da je to pač najbolj avtentičen dokaz za vse njegove prejšnje trditve o napadalnih pripravah Jugoslavije. G. Gayda ima v svojem strahu strašno velike oči in dozdeva se mu, da po vsej Italiji že kar mrkoli jugoslovenskih četnikov. Svojo trditev, da četniške organizacije kljub zanikanju oficijelnih jugoslovenskih krogov faktično obstajajo, skuša dokazati s tem, da se je začetkom maja vršil kongres četniškega udruženja, ki mu je predsednik vojvoda Kosta Pečanac. Zelo mu je v želodcu tudi Orjuna, ki da je samo firma za četniške bande ob italijanski meji. Iz vsega tega sklepa g. Virginio, da četniško udruženje še vedno aktivno deluje.

Tukajšnji krogi s pomilovanjem spremljajo to najmočnejšo kampanjo laškega novinarja in lista ter sodijo, da ostali italijanski tisk in italijanski narod, s katerim želi ves jugoslovenski narod živeti v miru in prijateljstvu, ne bo sledil miselnosti tega pokvarjenega avanturista in megalomana.

Naloge oblasti pri zgradbi novih železniških prog in vodnih cest

Inozemsko posojilo požarevaške oblasti — Vzglej za ostale oblasti, ki jih čakajo še velike in važne naloge

Beograd, 10. maja. h. Minister financ je odobril posojilo, ki ga je sklenila požarevaška oblast za gradnjo železnice. Posojilo je požarevaška oblast najela pri Oriental Construction Syndicatu v Newyorku. Posojilo znaša nominalnih 5 milijonov dolarjev in se ima amortizirati v 14 letih. Posojilo bo požarevaška oblast uporabila za gradnjo 140 km železnice normalnega koloseka in 70 km ozkojarnega koloseka.

Zagreb, 10. maja n. Nocojšnje »Novosti« objavljajo na uvodnem mestu daljši članek, ki komentira pomembni finančni dohodek, da je finančni minister odobril požarevaški oblasti inozemsko posojilo 5 milijonov dolarjev za gradnjo železnice. Postopanje požarevaške oblasti naj postane tudi ostalim oblastem primer gradbenega programa in obče-narodne delavnosti. Semkaj spada predvsem potreba izeradnje usnke železnice v bihaški in splitski oblasti. Ta železnica bi vezala žitnico države, Banat z Jadranskim morjem in z velikim pristaniščem po najkrajši poti in bi hkratu dosegala zveze skrajšala za 7 do 10 ur. Vrhutega bi gradnja te železnice nudila tamonjemu prebivalstvu večletni zaslužek in bi bilo s tem pomagano tudi tem siromašnim pokrajinam samim. Splitu sanemu bi uskla

železnica omogočala nov razvoj in doslej neznani polet. Splitska železniška postaja sprejema sedaj komaj 50 vagonov dnevno, dasi znašajo že sedanje potrebe nad 300 vagonov dnevno. Z novo železnico bi Split moral misliti tudi na izgradnjo svoje takozvane severne luke, kjer je sedanja mestna luka docela po-manjkljiva in nezaodostna.

Važne naloge bi nastale tudi za zagrebško oblast in za zagrebško občino. Že pred vojno so bili izdelani načrti za izgradnjo velikega rečnega pristanišča v Zagrebu kakor tudi za plovnost Save od Zagreba do Siska. S tem bi Zagreb postal važno prometno križišče z novimi razvojnimi možnostmi.

Oblasti zapadne Srbije, Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Dalmacije bi se morale združiti ter skupno nastopiti v inozemstvu, da si zagotovijo primerna finančna sredstva tudi za gradnjo velike jadranske železnice, ki naj gre po mnenju nabistreljih privrednikov v naši državi od Beograda v skoro ravni črti proti zapadu in na Split.

Vsa ta oblastna posojila za velike javne gradnje, železnice in rečne ceste bi uživala še posebno državno supergarancijo.

Sestanek poslovnega odbora Saveza mest

Danes se sestanejo v Zagrebu zastopniki jugoslovenskih mest Na dnevnem redu so važne skupne zadeve

Zagreb, 10. maja n. Jutri ob 9. dopoldne bo v dvorani mestnega poglavarstva prva seja poslovnega odbora Saveza mest v kraljevini SHS. Sejo je sklical zagrebški župan dr. Skulji. Na sejo so bili povabljeni odposlanci Varaždina, Osijeka, Karlovca, Zemuna, Sarajeva, Mostarja, Beograda, Skoplja, Niša, Cetinja, Sabca, Ljubljane, Maribora, Novoga Sada, Splita in Dubrovnika. Pričakuje se, da se jutrišnje seje poslovnega odbora udeležijo odposlanci vseh teh mest, ker doslej nobeno ni odklonilo povabila. Odposlanstva potujejo v Zagreb na stroške dotičnih mest, dočim se izdatki v Zagrebu poravnajo iz savezne blagaine. Na dnevnem redu jutrišnje seje je predvsem izvolitev predsednika Saveza in dveh

podpredsednikov. Zatem se bo razpravljalo o sestavljanju mestnih proračunov, o gospodarskih vprašanjih mestnih občin in o smernicah nadaljnjega dela Saveza. Župan dr. Skulji je popoldne sprejel novinarje in jim dal o jutrišnji seji poslovnega odbora naslednje poasnilo:

»Najvažnejša zadeva Saveza mest v kraljevini SHS je skupni nastop v vseh zadevah, ki zadevajo vsa naša mesta vzajemno. Semkaj spadajo vprašanja finančne uprave, preskrbe stanovanjskih prostorov za vojsko, vzdrževanje policije, z drugimi besedami vprašanja, ki so v zvezi s splošnim življenjem in delovanjem mest in mestnih uprav. V vseh teh vprašanjih naj zavlada popolna skladnost in harmonija.«

Cerkveni predstavniki pri ministru pravde

Beograd, 10. maja p. Ministra pravde je posetil danes papeški nuncij Pelegrineti, ki je ostal z ministrom v dolgem razgovoru. Njegov poset je v zvezi z ureditvijo raznih vprašanj, ki se tičejo odnošajev rimsko-katoliške cerkve. Pri ministru pravde je bil danes tudi vrhovni cerkveni poglavar jugoslovenskih muslimanov Reis-ulema Čaušević. Spremljal ga je pravnik sarajevskega vakufa. Intervjuirala sta pri ministru pravde glede ureditve versko-prosvetnih odnošajev muslimanov v zvezi z interkonfesionalnim zakonom.

Invazija italijanskih obrtnikov

Sušak, 10. maja. n. Vseled zakonitost netunskih konvencij in na podlagi njihovih določb so morale naše oblasti zadnje dni izdati italijanskim državljanom 21 obrtnic. Italijanski obrtniki bodo izvrševali svoje obrtne poklice na Sušaku.

Snovanje Agrarne banke

Beograd, 10. maja p. V kabinetu ministra Uzunovića se je vršila danes konferenca, ki so se je udeležili finančni minister dr. Švrliuga, minister trgovine dr. Mažuranić, vladni komisar Agrarne banke Giurčić, guverner Narodne banke Bailoni in ravnatelj Narodne banke dr. Nedeljković. Na tej konferenci so razpravljali o pripravah za osnovanje Agrarne banke. Ugotovljeno je bilo, da je polovica osnovne glavnice že osigurana. Narodna banka bo vplačala 20 milijonov, direkcija za poljedelske kredite 120 milijonov, državna razredna loterija 20 milijonov, in Hipotekarna banka 20 milijonov.

Minister dr. Drinković v Zagrebu

Zagreb, 10. maja. n. Minister za socialno politiko dr. Drinković je nameraval svoji odputovati v Dalmacijo na najavljeno veliko inspekcijko potovanje. V zadnjem trenutku pa je dr. Drinković odgodil svoje potovanje do neocaj in tekom današnjega dne imel v Zagrebu večje število konferenc.

Dunajski župan prepoveduje obhode uniformiranih bojnih organizacij

Prepoved je v vladnih krogih izzvala neprijeten odmev — Podkancelar Schumy se zavzema za nedeljsko povorko heimwehrovcev

Dunaj, 10. maja d. Odredba dunajskega župana Seitzja, ki prepoveduje sleherni obhod uniformiranih bojnih organizacij po Dunaju, je zelo razburila avstrijske nacionaliste organizirane v Heimwehru, ki so bili že napovedali za nedeljo velike manifestacijske obhode po rdečem Dunaju. Vložili so pri vladi energičen protest in zahtevali, da jim dovoli v nedeljo manifestiranje po dunajskih cestah, sicer da bodo obhod izvedli za vsako ceno tudi brez dovoljenja vlade. Vlada je prišla zavoljo tega protesta vodstva Heimwehra v zelo težak položaj, ker stoji posamezni njeni člani v prav tesnih odnosih s Heimwehrom. Uvedla je posredovalno akcijo pri dunajskem županu Seitzju in ga skušala prepovoriti, da naj dovoli za 12. maja že davno prijavljeni obhod in da naj njegov odlok velja le za še do sedaj ne prijavljene obhode uniformiranih organizacij. Župan Seitz še ni odgovoril na ta posredovalni predlog, pač pa so socialistične obrambne organizacije na Dunaju sklicale za nedeljo 12. maja velik zbor svojih članov v neposredni bližini Dunaja, ki bi lahko nastopile, ako bi postale manifestacije heimwehrovcev opasne za položaj socialistov na Dunaju.

Mnogo komentarjev je vzbudilo pismo podkancelarja inž. Vincenca Schumyja dunajskemu županu Seitzju kot deželnemu glavarju, v katerem ga opozarja na čl. 103. avstrijske ustave in mu naroča, da naj d-

voli že pred odlokom o prepovedi obhodov najavljene manifestacijske povorke uniformiranih organizacij. Kakor je znano stoji podkancelar Schumy v zelo tesnih odnosih z osrednjim vodstvom avstrijskih bojnih organizacij in ga smatrajo nekateri celo za neposrednega zastopnika le-teh v novi avstrijski vladi. Župan Seitz še ni odgovoril na to pismo.

Obhodi na Dunaju — dovoljeni

Dunaj, 10. maja g. Za nedeljo sta prijavljena in dovoljena dva velika obhoda na Dunaju, ki sta zopet spravila ves varnostni aparat na noge. Skoraj istočasno bodo zborovali socialni demokratje in heimwehrovci zaradi česar je morala policija izvesti dalekosežne varnostne ukrepe. V nedeljo bo vsa dunajska policija v strogi pripravljenosti. Ukrenjeno je že vse potrebno, da bosta oba nasprotna tabora ločena, ker bi bili sicer spopadi neizogibni. Glede vojaštva bo padla odločitev šele jutri. Vsak sprevod bodo po cestah spremljali oddelki varnostne straže, ki bo na križiščih še posebej ojačena. V nedeljo se vrši na Dunaju tudi več blagoslovitev zastav, tako, da se bodo tudi na drugih mestih vršila razna zborovanja v manjšem obsegu. Splošno se računa, da bodo prireditve potekle brez incidentov.

Skrivnostna misija Habsburžana v Sofiji

Bivši avstrijski nadvojvoda posredovalec za prijateljsko pogodbo med Madžarsko in Bolgarijo

Sofija, 10. maja d. V Sofijo je odpotoval iz Madžarske bivši habsburški nadvojvoda Franc Jožef Habsburški, sin nadvojvode Jožefa, ki je v svetovni vojni poveljeval VII. avstrijski armadi na italijanski fronti. Nadvojvoda spremlja njegova žena Ana, hčerka poslednjega saškega kralja. Uradni komunikacije o obisku tega Habsburžana pravi, da je prišel v Sofijo obiskat madžarskega poslanika in proučevati bolgarske gospodarske razmere. Posebno se zanima za kemično industrijo, kateri posveča osobito pozornost tudi na Madžarskem.

Diplomatski krogi pa domnevaio, da je prišel nadvojvoda Jožef v Sofijo kot delegat regenta Horthyja in grofa Bethlena, da pripravi teren za podpis prijateljske po-

godbe med Madžarsko in Bolgarijo. Poleg tega bi bil naknadno sklenjen še poseben tajni pakt o sodelovanju med obema državama, sličen onemu, ki sta ga sklenila Madžarska in Italija.

Vlada je izdala vsem sofijskim listom naročilo, da ne smejo kakorkoli komentirati prihoda tega misterioznega gosta.

Budimpešta, 10. maja s. Vest, da biva nadvojvoda Franc Josip po nalogu madžarske vlade zaradi oficijelnih razgovorov v Bolgariji je polna tendenčnih trditve. Z nedodajnega mesta se ugotavlja, da nadvojvoda ni imel nikakšnega naloga madžarske vlade in da biva tudi letos kakor lani samo na okrevanju v Bolgariji.

Schacht je razbil enotno fronto upnikov

Napeto pričakovanje nemških pridržkov — Zvišanje nemških anuitet za 50 milijonov

Pariz, 10. maja. s. V ospredju debat so sedaj nemški pridržki ter na novo nastalo vprašanje zvišanja Younggovih anuitet po 2050 milijonov zlatih mark za 50 milijonov. To naknadno zvišanje, ki izvira baje iz ameriških krogov, naj bi premostilo zadnja nasprotstva, ki so se pojavila med upniki pri razdelitvi nemških reparacijskih plačil. Nemška delegacija izjavlja že sedaj, da bo morala vsako zvišanje preko 2050 milijonov mark odkloniti. Reparacijska pogajanja od predvčerajšnjim niso napredovala. »Temps« se izraža zelo pesimistično in zahteva ponovno naj bi zavezniški

zopet ustanovili enotno fronto. Predsednik nemške državne banke dr. Schacht se je pogajal danes dopoldne s predsednikom reparacijske konference Owenom Youngom in s prvim angleškim delegatom sirom Josuo Stampom. V nasprotju s trditvami nekaterih pariških jutranjih listov dr. Schacht tudi danes ni nameraval predložiti pridržkov nemške delegacije. Nemška delegacija se bavi trenutno, kakor vse ostale delegacije, s proučevanjem novega osnutka skupnega poročila, ki ga je predložil sir Josue Stamp. V ostalem se delegacije še nadalje pogajajo glede vprašanja razdelitve.

Prijateljska pogodba med Bolgarijo in CSR

Sofija, 10. maja. p. Listi poročajo, da se bodo v kratkem pričela pogajanja za sklenitev prijateljske pogodbe med Bolgarijo in Češkoslovaško.

Aretacija udeleženca atentata na Voldemarasa

Varšava, 10. maja. h. Kakor se poroča iz Kovna, je litovska obmejna straža prejela pri Korzedarju enega izmed atentatorjev na ministrskega predsednika Voldemarasa. Patrulja obmejne straže je zapazila ob meji skupino 4 mož ter ji velela obstati. Ko so pričeli neznanici bežati, je streljala na njih je bil ranjen, dočim so ostali trije zbežali. Ranjenca so aretirali. Aretirani je dijak tehniškega oddelka univerze v Kovnu Vasilius, član socialno-revolucionarne stranke. Aretiranec je baje že priznal da je bil udeležen pri atentatu. Policija se nadeja, da bo kmalu odkrila tudi ostale zoročnike.

Kovno, 10. maja. h. Vesti o smrti težko ranjenega nečaka ministrskega predsednika Voldemarasa, se ne potrjujejo. Stanje ranjenca je sicer zelo resno, vendar se je nekoliko izboljšalo.

Napad roparjev na dijamantni rudnik

Capetown, 10. maja d. V bližini mesteca Kleinsee je napadla tolpa 40 orožarjev ljudi z maskami na obrazu in revolverjem v rokah upraviteljskega dijamantnega rudnika. Roparji so razorožili ohranjenke in ubili devijodjo, ki se jim je postavil v bran. Nato so vdrl v blaginjske prostore, kjer so razbili blaginjo in odnesli skrinjico z dijamanti.

Nesoglasja med avstrijskimi krščanskimi socialci

Dunaj, 10. maja d. V vodstvu avstrijske krščanske socialne stranke obstoje že da je časa zelo napeti odnošaji. Neprestani spori so končno dosegli višek s tem, da je podal namestnik predsednika krščansko-socialnega kluba v avstrijskem parlamentu posl. Leopold Kunschak ostavko, na to mesto. Sočasno je izjavil, da izstopa iz vseh parlamentarnih odborov, v katerih je deloval kot zastopnik krščansko-socialne stranke. Dobro poučeni politični krogi naglašajo, da je smatrati to ostavko kot odgovor močnega dela poslancev v krščansko-socialnem klubu, ki se ne zadovoljujejo z odklonitvijo ministrov dr. Kienbicka in Schnitzla. Nekateri celo napovedujejo, da bo sledilo koraku Kunschaka še več krščansko-socialnih poslancev ter izstopilo iz raznih parlamentarnih odborov.

Vodstvo krščansko-socialne stranke skuša predočiti javnosti, da je položaj v klubu krščanskih socialcev povsem normalen in da ne obstoje nikake difference ter da je smatrati odstop poslance Kunschaka samo kot čin posameznika, ki ne soglaša z mnogi večine.

Nemška vlada se boji novih nemirov

Berlin, 10. maja d. V nemškem notranjem ministristvu se je vršil pod predsedstvom nemškega notranjega ministra Severinga sestanek vseh nemških pokrajinskih notranjih ministrov. Na sestanku so razpravljali o enotnem postopanju za primer nadaljevanja komunistične prevratne akcije, ki jo napovedujejo komunisti za 1. avgust.

Strašno pogorišče najlepše kočevske vasi

Nad 3 milijone Din škode - Pogorelo 24 hiš in 59 velikih gospodarskih poslopij z vsem inventarjem - Podrobnosti o požarni katastrofi Kočevske Reke

Kočevska Reka, 10. maja. V razdobju dobrih štirih tednov je lepa Dolenjska doživela že tri požarne katastrofe. Niso se zaceljene rane, ki sta jih zarezala prebivalstvu požara v Gatin pri Grosupljem in na Glinku pri Mirni, že je na praznik Vnebohoda besneči element ognja povzročil strašno novo nesrečo. V Kočevski Reki je bil požar po obsegu kakor tudi po materialni škodi še katastrofalnejši, kakor v prvih dveh primerih. Podjetni in deloma dobro situirani prebivalci Kočevske Reke so postali čez noč največji siromaki brez krova in absolutno brez vsakih življenjskih potrebščin. S krvavečim srcem danes zro na podrtje in v črno pustino spremenjene vrtove. Od lepih, z opeko zidanih in udobno urejenih domov po požaru so ostali le še kupi razvalin.

Kočevska Reka je bila pred požarom ena najlepših in za izletnike najljubših krajčin v Dolenjski. Stojita tam poleg ostalih gostiln tudi dva hotela, ki so ju z največjim naporom postrtovalni gasilci rešili pred požarom. Kraj ima zdravo podnebje, ker se nahaja skoro tik ob vznožju zapadnokočevskega pogorja, bogatega na krasnem gozdu.

Po praznični službi božji

Bilo je po končani dopoldanski službi božji. Ljudje so se zgrinjali iz cerkve, ki stoji na nekoliko vzvišenem mestu, ter so nekateri poslušali občinskega slugo, ki je čital običajne razglase županstva in oblasti. Bil je pred cerkvijo zbran narod iz treh občin. Vse je bilo še veselo in ljudje so se pozdravljali ter razgovarjali o dnevnih dogodkih. Ni še dobro utihnil glas občinskega sluga, ko je orojnik Baznik zapazil, da se je začel iz skednja posestnika Janeza Dulzerja, katerega hiša je stala dokaj nižje od cerkve, valiti gost belkast dim — in v hipu je že švignil iz skednja rdeči plamen. Začul se je med množico obupen klic:

»Ogenj! Pri Dulzerju goril!«

Nastala je trenutno nepopisna panika. Otroci so se razkropili na vse strani. Ker je zapihal še močan južni veter, ki se je na mestu požara spremenil v divji vrtnec, je ogenj v petih minutah objel vse bližnje hiše in razna gospodarska poslopja. Preden so se mogli ljudje prav zavedati, je bila že vsa vas v objemih silovitih ognjenih jubljev. Iskro se letele na vse strani, požar se je naglo širil. Ako so ljudje z največjim naporom skušali rešiti kak objekt, že je prihajal val od druge strani in povsod ugonabljal, kar mu je padlo v objem. Ljudje so zbegani drveli naprej v svoje hiše ter skušali oteti vsaj kake dragocenosti, denar in obleko. Zaman. Ni bilo pomoči. Požar jim je uničil celo stvari, ki so jih odnašali na oddaljenejša mesta. Vsa vas je bila sprva ovita v dušiliv in gost dim in vsakršno so se čuli obupni klici mater: — Kje je moj otrok? Zgorel mi bo! Rešite mi ga! ...

Domorodni orožniki so takoj prihiteli na pomoč ter skušali s pomočjo župnika g. Krakerja in nadgeometra g. Führerja vzdržati red in organizirati reševalno akcijo. Ko je neka mati obupno klicala, da se nahaja njeno dete v gorečem domu, je orožnik Baznik planil notri ter v največji nevarnosti, da se zažene, prebrskal vse sobe. Toda otroka ni bilo. Kakor ostali vaški otroci, je tudi to dete že bilo zbežalo daleč iz vasi.

Junaška hčerka

V neposredni bližini, kjer je izbruhnil požar, se je nahajala tudi hiša posestnice Marije Gerbičeve, ki je ležala na smrtni postelji sama doma. Pred dnevi je napravila v prisotnosti kočevskega notarja oporoko, a prejšnji dan jo je domači g. župnik izpovedal. Ker je tudi njena hiša bila mahoma v ovoj goštega dima in plamena, so ljudje začeli obupno klicati na pomoč: »Rešite na smrt bolno staro!«

Njena hčerka Magdalena, omožena Lampeter, ki biva v bližnjih Novih Lazih, je planila v hišo, pograbila mater s postelje ter jo v naročju med dimom nesla na prosto. Staro so potem odpehali v Nove Laze.

Gasilci v akciji

Takoj, ko je bil dan alarm in je začelo biti plat zvona, so bili že domači gasilci pod vodstvom Petra Wittineja z dvema brigadama na mestu ter so skušali požar z največjim naporom omejiti. Zaman je bil ves trud, ker je začelo na več mestih hkratu goreti. Vse prebivalstvo, ki je prišlo k maši, zlasti ženske iz vseh bližnjih vasi, je pomagalo gasilec nositi vodo iz raznih cistern, kamor se je stekala kapnica. Ženske, vse seveda se je v prazničnih krilih, so neumorno donašale vodo.

Toda kmalu so bile izčrpane vse cisterne. Nastal je kritičen položaj. Ljudje so začeli dušiti ogenj na najprimitivnejše načine. Gasilci so imeli tudi mnogo posla, da so reševali ljudi, ki so hoteli po hišah, da bi odnašali svojo nakromnejšo imovino. Bilo je več opaslih položajev, ko je goreče tramovje

domala podšlo in pokopalo ljudi pod seboj.

Domači gasilci so skušali alarmirati kar najhitreje tudi gasilce v bližnji oddaljenejši okolici. Reševalne akcije se je udeležilo

14 gasilskih društev

Prihiti so na pomoč gasilci iz Koč, Novih Lazov, Stalcarjev, Borovca, Zajčje vasi, Livolda, Dolge vasi pri Kočevju, Črnega potoka, Gotenice, Grčarice, Dolnega Briga, Mozlja in iz Kočevja. Poštar Marincelj je brzojavil po pomoč v Kočevje, toda ni bilo odgovora. Prvotno so se širile po kočevskem okraju in drugod vesti, da je pogorela tudi pošta. A poslopje, kjer se nahaja poštni urad, je ostalo k sreči nedotaknjeno, pač pa so g. Marincelju pogorela gospodarska poslopja.

Najhuje je besnel požar do 13. ure. Takrat je bila Kočevska Reka izpremenjena v ogromen goreč steber. Sadna drevesa so gorela kakor sveče. Na vrtovih ni ostalo niti eno steblo, vse je zgorelo do korenin.

Ko je kritičnost položaja bila na višku, je šofer Stampfel sedel v potniški avtomobil ter zdirjal proti Kočevju, da spotoma avizira razna gasilska društva in končno naprosi kočevske gasilce, da prihiče z motorno brigado. Kočevski Reki na pomoč. Že nekako ob 14. pa je privozil s silovito brzino iz Mrave neki voznik, ki je obvestil Kočevje, da gori najlepša vas. Kmalu nato je pridrvel v Kočevje tudi potniški avto z dvema gasilcema, ki sta kočevske tovariše prosila pomoči. Potniški avto je vzel seboj nekatere gasilce z ročno brigado pod vodstvom načelnika gospoda Josipa Pavlička. Velike pa so bile težave, preden se je gasilec posrečilo dobiti Jakominjev tovorni avto, da so mogli z njim na Reko potegniti motorno brigado. Ko je po raznih naporih bila motorka le dopeljana na kraj požara, je bilo šele mogoče, da so napeljali cevi do potoka Reke, od koder so potem neprestano metali vodne mase na goreče hiše in poslopja.

Gasilska akcija je trajala vso noč. Gasilci so delali z največjim naporom in postrtovalnostjo. Šele proti jutru se jim je posrečilo požar deloma udušiti in so se mogle nekatere brigadne vrtniti domov. Mnogo gasilcev je bilo pri gašenju lahko poškodovanih, težje poškodovan na levi roki pa je načelnik domačih gasilcev Peter Wittine. V smrtni nevarnosti je bil tudi gasilec Fitz iz Stalcarjev, proti kateremu je padlo goreče drevo, a se je k sreči v zadnjem trenutku rešil.

»Cerkev goril!«

Okoli pol dne, ko je požar bil v svojem naihujšem elementu, so se med množico začeli klicati: »Cerkev goril!« Začela je zares goreti z lesenimi deščicami krita streha. Ravno ta okolnost kaže, kako silovit in strahoten je bil požar: cerkev stoji na višjem prostoru, a tudi tja so segali gosti snopi isker, ki so povzročile, da je začelo goreti. Gasilci iz Stalcarjev so se povzpeli na streho, naglo raztrgali goreče deske in nato vso noč stali na straži.

Pogorelci

Pogled na pogorišče je strašen. Upepeljenih je do tal 24 hiš, z opeko kritih hiš in 59 večjih gospodarskih poslopij z raznimi pritliklinami. Vsem pogorelcem so bili uničeni težki vozovi, vse poljsko orodje kakor razne mlatilnice, plugi in drugo. Pogorele so tudi vse zaloge sene in po kletih, oziroma kašah ves živež. Gostilničarju Francu Brauneju je bilo uničenih deset hektolitrov vina, 7 hl jabolčnika, osd nafte in v trgovini znatne zaloge blaga. Enako hudo prizadet je tudi trgovec Anton Cimprič, ki je imel v najemu gostilno in trgovino Alojzija Križa. Uničena je bila nad 70.000 Din cenjena zaloge specerijskega in raznega manufakturnega blaga. Ostali pogorelci so naslednji:

Poštarju Marincelju Josipu je zgorelo lepo gospodarsko poslopje. Županu in hotelirju Leopoldu Medcu je požar uničil dve moderni gospodarski poslopji z ledenico. Hotel je bil po naključju obvarovan, ker je okoli njega zasajeno visoko zeleno drevje. Matiji Stifeneju je pogorel nov kozolec z vsem orodjem. Mariji Lacknerjevi, gostilničarki in hotelirki, je ravno tako zgorelo vse gospodarsko poslopje.

Nadaljnji pogorelci, katerim so zgorale tudi hiše, so: Marija Miklič, kovač Janez Jonke, Ana Fritz, Rihard Medic, Janez Gruber, Josip Pristeli, ki je v Ameriki, dalje lesni trgovec Franc Lavrič, Franc Stampf, župnik Alojzij Križ (hiša z gospodarskimi poslopiji), Marija Wittine in Franc Medic.

Najbolj občutno je po požaru prizadet že omenjeni Franc Braune, ki je prišel popolnoma ob vse ter mu je zgorela tudi z modernimi stroji opremljena mala opekarna. On sam ima škode nad 250.000 Din. Janezu Dulzerju, kjer je izbruhnil požar, je pogorela nova hiša z vsemi gospodarskimi poslopiji. Zgorelo mu je tudi 3000 Din gotovine ter ni mogel rešiti niti najmanjše malenkosti. Njegovo škodo cenijo na 100.000 Din.

narjev. Tudi njegov sosed France Knavs je popolnoma na beraški palici. Ima okoli 100.000 Din škode.

Skupno nad 3 milijone Din škode

Kolika je faktična po požaru povzročena škoda, bo končno dognala uradna cenilna komisija. Kakor so jo danes prečlenili domači poznavalci gospodarskih razmer, znaša ta škoda nad 3 milijone dinarjev.

Nesrečne vžigalice

Domači orožniki, ki so neprestano v službi, so danes uvedli prva poizvedovanja o vzrokih katastrofalnega požara. Zasliševali so razne osebe, ki so bili neposredni očitvidci izbruha požara in nekatere otroke. Dognano je toliko, da so se otroci igrali v skednju. Kupili so si žveplenke in so nameravali pod skednjem peči krompir. In tako so zopet enkrat nesrečne vžigalice v rokah nezgodnih otrok povzročile toliko gorja.

Prizori na pogorišču

Obupane pogorelece so danes hodili tolažiti domači župnik g. Kraker, kaplan Krizelj in učitelj Tschinkel. Tudi orožniki so skušali s svojim mirnim vsestransko prevladnim nastopanjem tolažilo vplivati na nesrečno prebivalstvo. Krepi moške hodijo okrog svojih domov ter zro v ruševine, kjer so stali njih ljubljene domove. Starci sklučeno hodijo po glavni cesti, ob kateri so stale najlepše domačije. Žene tiho in bolestno zro v razvaline. Otroci pa hodijo po vasi preplašeno in se skrivajo za krila svojih mater. Vse teži bridka skrb, kaj bo in kako si postavijo zopet nove hrame. Rešili so sicer živino, toda niti bilke ji ne morejo pokladati. Nastanili so se za silo pri vaščanih, katerim so bile hiše obvarovane pred požarom. Kočevska Reka šteje namreč 100 števil, toda upeljeni so najlepši domovi. Naj omenimo le še ironijo katastrofe, da je pogorel tudi domači gasilni dom prav do tal.

Vsaakega mora globoko ganiti usoda marljivega in podjetnega posestnikovega sina Leopolda Zlindre. Ko je izbruhnil požar, je hotel reševati domačijo svojega očeta. V splošni zmedenosti pa je pozabil, da hrani v hiši 12.000 Din težko prisluzene gotovine, ki je postala plen ognja. Takole mi je potolžil: — Reče sem. S temi žulji sem si jih prisluzil. Hotel sem si ustanoviti boljše bodočnost. A zdaj! ...

Kakor je strašna nesreča temu mladeniču prekrizala vse lepe načrte za bodočnost, tako je žalostni praznik Vnebohoda strl vsem ostalim prizadetim, ono, kar so si ustvarili s trdom svojih pridnih rok.

Avtomobilska nesreča

Sofia, 10. maja p. V bližini Varne se je pripetila danes huda avtomobilska nesreča. Poročnik Čalakov se je odpehnil v spremstvu podporočnika Kalicina in njegovih sester Milke, Lade in Ljudmile z avtomobilom na izlet. Na nekem ovinku v bližini Varne je avtomobil treščil v cestni kamen in se prevrnil v več metrov globok prepad. Poročnik je ostal na mestu mrtev, podporočnik Kalicin in vse tri sestre pa so dobile težke poškodbe. Kdo je nesrečo zakrivil, še ni ugotovljeno. Šofiral je Čalakov, ki je bil nekoliko vinjen. Na istem mestu se je pripetilo že mnogo avtomobilskih nesreč.

Zakon o pravoslavni cerkvi

Beograd, 10. maja r. Minister pravde dr. Srškić je sestavil predlog zakona o ustroju srbske pravoslavne cerkve. Ta zakonski načrt se dokaj razlikuje od načrta, ki ga je predložil Sv. Sinod. Zato so se vršili sestanki in pomenki med ministrom pravde in patrijarhom ter člani Sv. Sinoda, ki pa niso premostili spornih vprašanih. Na ta način nastali zastoj je odložil rešitev tega zakona, čeprav obstoja želja, da se ta zakon čimprej sprejme.

Ljudsko štetje v Novem Sadu

Beograd, 10. maja. Kakor poročajo iz Novega Sada, bo mestna občina novosadska v kratkem izvršila štetje prebivalstva. Pri tem namerava postopati po načrtu, ki se ga je posluževala beogradska občina, ko je aprila meseca izvršila štetje svojega prebivalstva. Zadevna dela bo vodil profesor pravne fakultete v Subotici dr. Lazar Kostić, ki je sodeloval tudi pri beogradskega štetju. Štetje in popis prebivalstva v Novem Sadu bo 8. in 9. junija t. l.

Reorganizacija zunanega ministrstva

Beograd, 10. maja. p. Zastopnik ministra zunanjih zadev dr. Kumanudi je sestavil načrt uredbe o reorganizaciji zunanega ministrstva v smislu zakona o vrhovni državni upravi. V ministru so na osnovan poseben oddelek, ki bo vodil personalne zadeve, protokol in računovodstvo.

Macdonald o reparacijah

London, 10. maja. Vodja delavske stranke Macdonald je opomnil v govoru v Doncestru zadnje dogodke pri pogajanjih reparacijskih strokovnjakov v Parizu in izjavil, da angleški narod ne namerava nadaljevati politike pretirane velikodrdnosti, ki je dosedaj označevala njegov način postopanja. Anglija bi bila tudi pripravljena otvoriti pogajanja glede vseh vojnih dolgov z vsemi prizadetimi. Delavska stranka pa ne bo nikdar pristala na nadaljno urejevanje dolgov, ki gre za tem, da bi bili nekateri dolžniki neznošno obremenjeni, dočim bi drugi ne imeli nositi nikakršnih bremen.

Razpust angleške zbornice

London, 10. maja. d. Angleški parlament je danes dokončal svoje delo s tem, da je sprejel zadnje dodatke k finančnemu zakonu. Njegova formalna razpustitev bo proglašena tekom jutrišnjega dne. Novi parlament bo sklican okoli 25. junija. Na prvi seji bo izvoljen samo predsednik in zapriseženi poslanci, nato pa bo odložen za krajšo dobo.

Nekaj glavnih določb iz zakona o drž. cestah

Kakor smo že javili, je 8. maja kralj podpisal zakon o državnih cestah, s katerim se ustroj državnih cest po vsej državi postavlja na skupno in enotno bazo. Zakon našteva v paragrafu 4 vse državne ceste in jim odreja njih prave, kakor tudi dolžino. Državnih cest, odnosno cestnih prog je 50, med njimi sledeče:

Beograd — Kragujevac — Niš — Vranje — Skopje — Gjevdjelija — grška meja. Beograd — Zemun — Mitrovica — Vukovar — Požega — Pakrac — Križ — Dugo Selo — Zagreb — Samobor — Novo mesto — Ljubljana — Kranj — Kranjska gora — avstrijska državna meja. Beograd — Novi Sad — Subotica — mađarska meja (za Segedin). Beograd — Pančevo — Vršac — romunska meja (za Temišvar). Beograd — Smederevo — Požarevac — Zagubica — Zajecar. Beograd — Lažkovac — Valjevo — Zvornik — Sarajevo — Mostar — Metković. Novi Sad — Veliki Bečkerek — romunska meja. Petrovaradin — Ruma — Klenag — Valjevo.

Valjevo — Užice — Višegrad — Foča — Trebinje — Dubrovnik. Maribor — Ptuj — Ormož — zveza z državno cesto Varaždin — Čakovac.

Pojate (na drž. cesti Beograd — Niš) — Kruševac — Čačak — Banjaluka — Prijedor — Glina — Vrgin most — Karlovac — Metlika — Novo mesto. Karlovac — Generalški stol — Žuta Lokva.

Sušak — Bakar — Kraljevica — Sinj — Vrgorac — Metković — Gruž — Hercegovina — Kotor — Petrovac — Sv. Nikola — albanska meja.

Sesvete — Novi Marof — Varaždin — Dolina Lendava — mađarska meja. Ljubljana — Vrhnika — Planina — italijanska meja.

Ljubljana — Celje — Maribor — avstrijska meja.

Vse ostale ceste, ki niso v tem členu navedene, so samoupravne.

Glavne pravce tras za nove ceste, kakor tudi za popravilo starih cest in vse za davne načrte odobrava minister javnih del. Cesta širina znaša od 6 do 10 m, širina kolovoza 5 do 6 m. Najmanjši polmer na ovinku sme znašati 50, izjemoma 20 m. Največji vzpon v premi črti ali na ovinku z nad 50 m polmerom sme biti 5 %, izjemoma 6 %, v premi črti izpod 50 m pa največ 3 %.

V svrhu gradnje ali popravila državnih cest sme pristojne gradbene oblasti potrebna dela izvršiti tudi na tujem zemljišču. Storiemo škodo vrne gradbena oblast na podlagi zakonito ugotovljene ocene.

Važne so nadalje določbe glede ekspropriacije. Odtujitve so dopuščene za vsako posredno ali neposredno uporabo državne ceste. Za gradnjo ali popravilo državnih cest potrebno kamenje, pesek ali gramoz se sme dobavljati iz oblastnih, sreskih, občinskih ali cerkvenih in verskih zemljišč. V kolikor ga lastniki teh zemljišč ne rabijo v lastne namene. Ako so lastniki teh zemljišč imeli od zemljišč kake dohodke, se jim nadoknadajo.

Neposredna skrb za vzdrževanje državnih cest pripada gradbenim direkcijam in sekcijam. Za vsakdanje vzdrževanje in nadziranje se na državnih cestah postavijo cestarji in cestni nadzorniki.

Državne ceste vzdržuje ministristvo javnih del iz splošnih državnih sredstev kakor iz dohodkov, ki jih ima država na podlagi posebnih določb tega ali drugega zakona.

Za Ljubljano in ostala mesta je važen čl. 21, ki pravi, da mora občina doplačati gradbene kakor vzdrževalne stroške za one ceste, ki gredo preko mestnega teritorija in ki so tlakovane ali zgrajene po posebnih željah dotičnih občin.

Čl. 22. predpisuje posebne davjate za vzdrževanje državnih cest od strani onih,

ki jih preveč uporabljajo. To dajatev ugotavlja gradbena sekcija sporazumno s prizadeto osebo ali podjetjem, ki ceste prekomerno uporablja. V primeru nesoglasja odreja višino te dajatev gradbena direkcija. Zanimiva je določba čl. 23, ki nalaga sreskemu poglavarju, da na zahtevo gradbene direkcije uporabi ljudsko moč za vzpostavitev najnujnejšega prometa na državnih cestah v primeru elementarnih nezdgo. Zupani dotičnih občin, kjer so elementarne nezdgo pokvarile ceste, pa so dolžni najeti delovno moč proti primerni odškodnini.

Zakon prepoveduje postavljanje mitnic pred mostovi in na državnih cestah. Obstoječe mitnice ostanejo do izteka koncesij.

Minister za javna dela bo na podlagi tega zakona izdal posebne uredbe o vzdrževanju cest, mostov, prehodnih dovoljenjih in o ostalih objektih na državnih cestah, zahtev uredbe o službenih odnošajih cestnih nadzornikov in njihovih prejemkov, ako to ni sicer urejeno z drugim zakonom, končno uredbo o službenih odnošajih državnih cestarjev in njihovih prejemkih. Končno je predvidena tudi posebna uredba o zaščiti javnih cest.

Samoupravne ceste.

Po določbah zakona o samoupravnih cestah, ki ga je kralj podpisal zvezo z zakonom o državnih cestah, so samoupravne ceste oblastne ceste prvega in drugega reda (sreske ceste), občinske ceste prvega in drugega reda in dovodne ceste k železnicam. Odtujitev tuje lastnine za potrebe samoupravnih cest se vrši kakor pri odtujitvi v korist državnih cest.

Oblastne ceste se grade in vzdržujejo iz oblastnih sredstev in s prispevki sreskih cestnih odborov. Če ni drugih virov, krije 50 % gradbenih stroškov oblastna samouprava, ostanek pa se deli na srez, ki imajo od teh cest neposredne koristi. Vzdrževalne stroške za oblastne ceste nosijo drugega reda in dovodne ceste k železnicam. Odtujitev tuje lastnine za potrebe samoupravnih cest se vrši kakor pri odtujitvi v korist državnih cest.

Oblastne ceste se grade in vzdržujejo iz oblastnih sredstev in s prispevki sreskih cestnih odborov. Če ni drugih virov, krije 50 % gradbenih stroškov oblastna samouprava, ostanek pa se deli na srez, ki imajo od teh cest neposredne koristi. Vzdrževalne stroške za oblastne ceste nosijo drugega reda in dovodne ceste k železnicam. Odtujitev tuje lastnine za potrebe samoupravnih cest se vrši kakor pri odtujitvi v korist državnih cest.

Zakon prepoveduje vsako mitnino na samoupravnih cestah.

Pri gradbi in vzdrževanju samoupravnih cest se uporabi ljudska moč (kuluk), kadar samoupravna telesa teh del ne premorejo z lastnimi sredstvi. Zakon predpisuje posebno delo obvezancev oziroma njihovih namestnikov ali pa denarno protivrednost povprečne delavske mezde. K temu delu se smejo pritegniti vsi za delo sposobni moški prebivalci dotičnega samoupravnega telesa od polnih 18 do polnih 55 let. Davčni obvezanci, ki so prosti te obveze in ki plačajo nad 100 Din letnega neposrednega davka, plačajo odkupnino ne glede na spol, dobo ali obrat.

Državni, oblastni in občinski uradniki civilnega reda, kakor tudi uradniki vojaškega reda (in oficirji), nadalje duhovniki vseli veroizpovedi in upokojenci plačajo v to ime tridnevne prejemke (osnovne in polovne plače) oziroma pokojnine ne glede na spol, starost, položaj in državljanstvo. Od obveznosti oziroma odkupnine so oproščeni dijaki do 24 let, ako plačajo do 100 Din neposrednega davka.

Pri določitvi delovne obveze oziroma odkupnine veljajo naslednje stopnje: do 200 neposrednega davka 1 delovni dan, do 500 Din 2 dni, do 900 Din 3 dni, do 1400 Din 4 dni, do 2000 Din 5 dni, do 2700 Din 6 dni, do 3500 Din 7 dni, do 4400 Din 8 dni, do 5400 Din 9 dni, do 6600 Din 10 dni, do 8000 Din 11 dni, do 10.000 Din 12 dni.

Delovna obveza oziroma plačilo odkupnine traja oziroma velja vsako leto samo za tri enote pri oblastnih in tri enote pri občinskih cestah. Davčni obvezniki, ki razpolagajo s tovornimi vozovi s pripravo ali s tovornimi avtomobili, so dolžni na poziv oblasti sodelovati pri delu z vozovi oziroma avtomobili. Delo voza se računa za tri delavske mezde, delo avtomobila za šest.

Jugoslavija : Rumunija 3 : 2 (1 : 2)

Bukarešta, 10. maja. Današnji šesti sestanek med nogometnima reprezentancama Jugoslavije in Rumunije je končal z odločno in zaslužno zmago Jugoslavije. Tekmi je prisostvovalo nad 10.000 ljudi. V rumunski reprezentanci, ki je bila izvrstno sestavljena in v kateri so igrali najboljši igralci iz Rumunije, je poslednjič igral znani profesionalca Teanzer, ki se je prijavil k budimpeštanski profesionalnemu klubu Ferencvaros. Jugoslovensko moštvo je bilo v obeh polčasih v premoči in je igralo v vseh linijah postrtovalno. Rumuni so vodili v prvem polčasu z 2 : 1, a bolj po naključju, kakor po zaslugi. V drugem polčasu je jugoslovensko moštvo postavilo končni rezultat in zaslužno zmagalo. Za Jugoslovence so zabili Pavelić 2 in Hitrec 1 gol. Na jugoslovenski strani so se najbolj

odlikovali branilec in krilci, a med poslednjimi Premeri. Rumunski gledalci so sprejeli poraz svojega moštva z vidno nevoljo. Tekmovalo se je za dragoceni zlati pokal, ki ga je pred leti daroval jugoslovenski kralj Aleksander.

Češkoslovaška in Belgija v boju za Davisov pokal

Praga, 10. maja. h. Danes se je pričelo prvo kolo teniškega turnirja za Davisov pokal med Češkoslovaško in Belgijo. Menzel (ČSR) je zmagal nad Lacroixom (Belgija) s 6 : 3, 6 : 1 in 6 : 1. Jan Koželuh pa nad Ewbankom (Belgija) s 7 : 5, 12 : 10 in 6 : 4. Koželuh je v tej igri igral daleko pod lanskim formo. Stanje današnjega dneva 2 : 0 za Češkoslovaško.

Človeško truplo med potniško prtljago

Zagonetna najdba v Nišu — Umrjenec brez glave z odsekanimi nogami poslan iz Beograda v Niš na izmišljen naslov

Beograd, 10. maja. p. V železniškem skladu za potniško prtljago na postaji v Nišu so odkrili davi zelo zagonetno zločin, ki vzbuja tako v Beogradu kakor v Nišu veliko senzacijo. S senčnim beogradskega osebnim vlakom je prispela kot potniška prtljaga med drugimi tudi okrog 50 kg težka pošiljka, naslovljena na dr. Pavlovića v Nišu. Po pošiljko so z drugimi vred spravili v skladišče. Ker se do danes ni nihče zgledil, da bi jo dvignil, so jo hoteli spraviti v drugo skladišče. Pri tem so opazili, da se širi iz pošiljke nenavaden smrad. Misleč, da gre za lahko pokvarljivo blago, so obvestili o tem postajateljnika, ki je nato skupno s skladiščnikom in drugim železniškim osebnim pošiljko odprl. Pošiljka je predstavljala štirigoljat paket, zavrt v vrečevino. Pod zunanjim ovojem je bil še en ovij iz slamnjače. Ko so odstranili tudi tega ter razrezali pavoje, se je pokazalo med deščicami človeško truplo brez glave in z odsekanimi nogami.

Postajateljnik je o nenavadnem odkritju takoj obvestil policijo, ki je odredila nadaljnjo preiskavo. Ugotovljeno je, da gre za truplo moškega srednje starosti. Pri truplu je bilo nekaj belih krp in modre spodnje hlače. Kdo bi bil umorjen, še ni ugotovljeno. Telo pa je bilo negovano, kar se opazja zlasti na nohtih, tako da je umorjeni pripadal gotovo boljšim krogom.

O najdbi je bila takoj obveščena tudi beogradska policija, ki je s svoje strani uvedla preiskavo. V Niš je bilo odposlanih več kriminalistov, da bodo na licu mesta vodili preiskavo. Truplo je bilo prepeljeno v prosekuro nižke bolnice v svrhu obdukcije. Ni dvoma, da se za tem skriva grd zločin. Dr. Pavlović, na katerega je pošiljka naslovljena, v Nišu sploh ne eksistira. Policija meni, da je zločinec glavo odsekal in jo ali kje zakopal, ali pa poslal na sličen način v kako drugo smer, da bi tako zabilal vsako sled.

Proučevanje solnčnega mrka

Sumatra, 10. maja. d. Nemška znanstvena ekspedicija, ki je odpotovala pod vodstvom prof. Freundlicha v Takengon na severni Sumatri, poroča, da se je posrečilo napraviti zelo dobre posnetke o solnčnem mrku, ki je trajal pet minut. Poleg tega se je posrečilo zbrati zelo zanimiv znanstven material, ki bo vzbudil med učenjaki veliko senzacijo.

Kolera v Indiji

Kalkuta, 10. maja. d. V Kalkuti

Naši kraji in ljudje

Priprave za proslavo 10 letnice osvobođenja

Snoči se je na ljubljanskem magistratu vršilo posvetovanje raznih ljubljanskih predstavnikov, predvsem tudi zastopnikov narodnih in obrambnih društev, glede dostojnega sprejema Prekmurcev, ki bodo za binokostne priprave prispevali v Ljubljano in na Brezje. Kakor smo nedavno kratko že beležili, nameravajo Prekmurci letos na prav poseben način praznovati 10-letnico osvoboditve Prekmurja. Kot uvod v to proslavo se bo vršilo v binokostnih praznikih veliko spominsko romanje na Brezje in na Bled s posebnim namenom praznovati 10-letnico osvoboditve Prekmurja. Kot uvod v to proslavo se bo vršilo v binokostnih praznikih veliko spominsko romanje na Brezje in na Bled s posebnim namenom praznovati 10-letnico osvoboditve Prekmurja. Kot uvod v to proslavo se bo vršilo v binokostnih praznikih veliko spominsko romanje na Brezje in na Bled s posebnim namenom praznovati 10-letnico osvoboditve Prekmurja.

Udeleženci se bodo zbrali v Murski Soboti, odkoder se prihodnjo soboto jutraj odpravijo s posebnim vlakom proti Ormožu in dalje čez Pragersko proti Ljubljani, kamor bodo dospeli okrog pol 12. dopoldne. Po zamenjavi strojev bo poseben vlak takoj nadaljeval pot na Gorenjsko, kjer se bodo proti večeru na Brezju vršile razne cerkvene pobožnosti. Binkoštno nedeljo bodo Prekmurci prebili na Brezju, v ponedeljek jutraj pa se bodo podali na Bled, kjer bo dopoldne cerkveno opravilo na otoku, popoldne bo sledil izlet skozi Vintgar, nakar se romarji vrnejo v Ljubljano. Tu bo vse organizirano, da bodo bratje iz Prekmurja imeli udobna prenočišča in da se bodo splošno prav dobro počutili v slovenski metropoli. Na binkoštni torek si bodo po jutranjih cerkvenih opravilih ogledali vse znamenitosti mesta, popoldne ob 16. pa bodo zopet krenili s posebnim vlakom nazaj v Prekmurje.

Drugi del proslave 10-letnice osvoboditve Prekmurja se bo vršil v tednu od 22. do 29. junija, ko bodo iz vsega Prekmurja prirejeni poučni izleti v Mursko Sobotu, kjer se bodo vršila filmska predavanja o lepotah in znamenitostih naše države ter velika protialkoholna razstava. Glavna proslava pa se bo vršila 11. avgusta v Murski Soboti. Osnovan je že poseben pripravljani odbor, za sodelovanje pa so naprosili številni slovenski prosvetni delavci. Takrat bo vozil poseben vlak iz Ljubljane kakor tudi iz Maribora in bo tako mnogim našim ljudem dana prilika, da v 10. letu po osvoboditvi Prekmurja spoznajo njegov značaj, njegovo ljudstvo in njegove lepote.

Pred kongresom bančnih uradnikov Jugoslavije

Ljubljana, 10. maja. Savez bankovnih činovnikov i namestnikov Jugoslavije bo imel svoj kongres, ki se vrši vsako drugo leto, v Ljubljani v dneih 18. do 20. maja. Savez je bil pred osmimi leti ustanovljen ravno v Ljubljani in so k njemu pristopila društva namestencev denarnih in zavarovalnih zavodov iz vseh pokrajin države, ki so do takrat delovala vsako v svojem delokrogu in so bila seveda brez vsake medsebojne zveze. Na ta način je bilo njihovo udeleževanje na lokalnega pomena in brez vpliva pri reševanju važnih vprašanj, tičočih se privatnega uradništva v splošnem, posebej pa še bančnih namestencev. V središču Slovenije, v Ljubljani, je bil ne le postavljen temelj, temveč je iz vrst namestencev denarnih zavodov Slovenije izšel velik del pobude pri nadaljnjem delu za zgraditev celotnega ograjenja te enotne organizacije namestencev denarnih in zavarovalnih zavodov. Organizacija se je razvila v faktor, ki more uspešno delovati na zboljanju položaja celotnega stanu te panoge zasebnih namestencev. Z razumevanjem in koncilijantnostjo je Savez premostil vse zapreke, ki so se pojavljale tako v obojstranih do ostalih organizacij privatnih namestencev kakor tudi do drugih faktorjev, s katerimi je organizacija prihajala v kontakt.

Iz vsega navedenega bo jasno, zakaj je članstvo Saveza BCNJ želelo, da se kongres letos vrši v Ljubljani. Priznavajoč delovanje slovenskega dela nizovih članov in v prepričanju, da bodo tudi člani iz ostalih pokrajin prinesli iz Ljubljane novega duha in pobude za nadaljnje delovanje v svojih področjih, je bila po osrednjem vodstvu Saveza BCNJ poverjena naloga njegovi ljubljanski podružnici, da organizira kongres, za katerega vlada med vsem njegovim članstvom v vseh delih naše države, pa tudi pri sorodnih organizacijah v inozemstvu, veliko zanimanje.

Podružnica Saveza BCNJ v Ljubljani se je lotila svoje naloge z vso vnemo, da pripravi delegatom kongresa ter odposlancem socialnih in drugih ustanov iz vse države kakor tudi inozemskim gostom kar najprijetnejše bivanje v prestolnici Slovenije, prepričana pa je, da bo tudi javnost s svoje strani storila svoje, da vsi udeleženci ponesejo iz Ljubljane najboljše vtise in da se preprčajo o slovesu gostoljubnosti slovenske prestolnice.

Za zgradbo planinske postojanke na Storžiču

Kranj, 9. maja. Turistika v naših obmejnih planinah postaja važen činitelj v tujsko-prometnem pogledu. O tem si morajo biti planinarске organizacije na jasnem, zlasti ko sestavljajo svoje investicijske načrte. Za kranjsko okoličje je storil občni zbor kranjske podružnice SPD, ki se je vršil pretekli torek v Narodnem domu, važen korak, ko je sklenil v načelu, da zgradi na Storžiču (2143 m) planinsko postojanko. Razvila se je tudi že podrobnejša razprava o vprašanju, kje naj se postavi planinska kočica. Pričakovati je, da se bo pričelo z gradnjo že prihodnje leto.

Hoja na Storžič je edinstvena tura, zlasti prekrasna v zrodne poletne čase, ko je bohotno v cvetju in zelenju planinska flora. Storžič je poleg Črne prsti v tem pogledu najbolj bogat in slikovit.

V poslednjih letih se je zanimanje za »Storžičevo kraljestvo« močno dvignilo. Lani na sv. Roka dan je bilo na vrhu nad 80 posetnikov. Precejšnje brize bo dala odločitev, ali naj se zida kočica na Javorniku, na zapadni strani Storžiča, do katerega je dostop od Bagnega vrta—Kokrica—Kranj, ali na Bašelskem sedlu, do koder je do-

stop iz Koke—Jezerkega in Predvdvora. Od kočice prve smeri bi bilo do vrha pol drugo uro hoje, od kočice druge smeri pa eno uro. Je cela vrsta dobrih in slabih razlogov za obe smeri. Za rentabilnost kočice na Bašelskem sedlu je najbolj odločilen razlog, da bo smer Kranj—Predvdvor in Jezerko pritegnila večino promet, ko bo vzpostavljena v poletju redna avtobusna zveza Ljubljana—Jezerko. Ta kočica bo dobila poseben pomen, ker bo ustvarila lepo zvezo Karavank s Kamniškimi planinami.

V ostalem poteku obnega zbora so podali načelnik Fr. Savnik, tajnik Lovro Korsič in blaginjak Rici Mayr svoja poročila. Podružnica je lanske leto otvorila še enkrat povečano Prešernovo kočico. Stroški, ki so znašali okrog 101.000 Din, so skoro povsem kriti. Na Storžiču in Stolu so bile obnovljene markacije. Podružnica šteje 341 članov, prirastek nad 15 %. Po poročilu gospodarja Prešernove in Valvazorjeve kočice g. Gaiška je znašal čisti dobiček obeh koč 23.000 Din. Posetnikov je lani imela Prešernova kočica 1899 (z nevpisanimi skoro 2510), Valvazorjeva pa 1909.

General Franjo Kerčelić-Krbavski †

Celje, 10. maja

Včeraj jutraj je umrl v Celju splošno znani in priljubljeni g. Franjo Kerčelić-Krbavski, brigadni general v pokoju. Že več let je bolehal za težko srčno boleznijo, kateri je sedaj podlegel, star šele 57 let.

General Kerčelić je bil rojen v Carovdanu v Podravju kot sin stotnika. Po odlično dovršenih študijah je kot mlad oficir odšel v vojno šolo na Dunaj, nakar je bil dodeljen avstrijskemu generalnemu štabu. Med svetovno vojno je služboval najprej v Valjevu kot namestnik okrožnega poveljnika, pozneje pa v Kragujevcu kot okrožni poveljnik. Bil je vedno Jugosloven in je kot tak iskreno čustvoval s hudo prizadetimi bratskim srbskim narodom, ki ga je tlačila bolgarsko-nemško-madžarsko-avstrijska okupacija. V njegovem okrožju ni bil z njegovo vednostjo obojen ali ustreljen noben človek, zaradi česar ga je tamošnje ljudstvo vzljubilo.

Prevrat ga je zatekel kot podpolkovnika v Ptuj. Brez pomišljanja je vstopil v službo Narodnega sveta in s svojim velikim znanjem in izkušnostjo je storil domovini nepozabne usluge. L. 1919. je odšel braniti ograjeni Korotan, nakar je bil poklican v Celje kot namestnik komandanta tukajšnjega vojnega okrožja. V Celju je postal kmalu zaradi svojega blagega značaja, visoke izobrazbe in iskrenega nacionalizma splošno priljubljen. Iz Celja je bil premeščen v Mostar kot polkovnik — poveljnik vojnega okrožja, nakar je bil poslan kot brigadni general v Piroto. Bilo je to lani in nihče si ni mogel misliti, da bo kmalu leto dni pozneje že počival v črni zemlji. Kmalu po svojem prihodu v Piroto je zaradi srčne bolezni moral nastopiti daljši bolezenski dopust, s katerega pa se v svojo službo ni več vrnil. Bil je v letošnjem januarju upokojen in je prebival stalno v Celju, kjer je upal najti v blagodejnem podnebu izboljšanje zdravja. Pogreb bo v soboto ob pol 17. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču z volaskimi častmi.

Narodno Celje ohrani pokojnemu generalu časten spomin, njegovi težki prizadezi soprogi pa velja najiskrenejše sočutje!

Pismo iz Julijske Krajine

General Ezio Garibaldi se je mudil s svojimi garibaldini v Primorju. V Trstu je bil, v Pulji in v Gorici. Sprejem povsodi slovesen, govorov nebroj. Obsipali so ga s cvetjem in poljubljali. V Trstu je naglašal, da so »rdeče srjace« vedno pripravljene za vopkile s strani novega condottierja zadnje nacionalne revolucije. V Gorici je Ezio Garibaldi govoril množici. Kakor poročajo fashiistični listi, je izjavil: »Mi kombataniti in garibaldini smatramo Gorico kot točko za odhod in ne kot dohodno postajo. Zberi, gorško ljudstvo, prisego italijanskih garibaldinov in tujaj jo, pričakuje poslednje ure, ki bo pomenila slavo in zmago za domovino, kralja in Duceja.

Kako se »prevajajo nemški priimki v italijansko obliko, pričajo ti-le primeri: Bauer Borelli, Baumgartner Bomgard, Brunner Bruni, Elender Elini, Fischl Fiselci, Fuchs Volpi, Hafner Cafieri, Hartmann Armandi, Hohenberger Altomonte, Horn Orni, Höbig Melato, Höller Elleri, Klauer Laura, Liederman Cantori, Luftschitz Ludovisi, Sturm Tempesta, Walderstein Valdistono, Weissenfeld Campobiano, Weissensteiner Pietralba, Windsbach Vinski.

Solsko skrbništvo za Julijsko Krajino je razposlalo na prezidije srednjih šol, na šolske nadzornike in didaktične ravnatelje okoličnico, v kateri se naglašja, da mora harmonični jezik, s katerim poučujejo otroke, odmevati italijansko že iz njihovih priimkov. Pozivajo se, da vplivajo na starše, ki naj takoj dajo preobličiti svoje tuje zvenče priimke, da se bodo odslej v šoli čuli samo blagolasi italijanski priimki.

V Krmini je imenovan za občinskega načelnika Aleksander Visea, ki živi v mestu že nad dvajset let ter ga smatrajo za domačina. Eno leto je bil občinski komisar. To imenovanje se v Krmini slovesno praznovati in župnik don Ballaben je izjavil, da sedaj, ko so vezi med cerkvijo in državo tesnejše, lahko tudi duhovnik podpira občinskega načelnika in pomaga fašizmu.

Tržaški deželni odbor je dobil mnogo poročil, da hodijo okoli kmetov ljudje, ki prodajajo prav drago semenski krompir, ki ga primanjkuje povsodi. Ugotovljeno je, da ni ta krompir za nič, ker je zmrazjen in kdor ga je kupil, je vrgele proč lire, ki se jih v današnjih časih tako težko zasluži. Čudno le, da se morejo taki sleparji tako nemoteno gibati med ljudstvom!

S 1. julijem t. l. se raztegnejo na nove pokrajine vsi italijanski zakoni. Ta dan bo konec avstrijskih zakonov, kolikor jih je še v veljavi na Primorskem.

Ni ga skoro več kraja v primorskih pokrajinah brez izseljencev. Tudi iz vasi okoli Kopra odhajajo v tuj svet s trebuhom za kruhom. Iz sela Brečji jih je odšlo več. Njihova pisma so prav žalostna. Težki povojni časi pa tudi ponovnevanje in ples poženetega marsikoga z doma. Iz Vrsnega v Gorah je odšel v južno Ameriko v januarju prvi mladenič. Sedaj se pripravljajo na odhod trije in še drugi bi radi šli, če bi imeli za pot potreben denar. Iz Gradišča nad Prvačino se seli mladina v Argentino.

Pod Sv. Lovrencem je Soča odnesla pred leti precejšen del ceste. Sedaj se izvrše popravne in cesto preložijo višje na smako polje. Treba bo Sočo zajeziti, da ne odnese tudi nove ceste. Delo bo obsežno. V Smast je že prispelo več delavskih družin iz starega kraljestva!

Ob bojnih črtah je še vedno polno streljiva. Na tisoče oseb je bilo ranjenih, na stotine ubitih. Po vseh vaseh je polno pohablencev. Pred nekaj dnevi je 12letni deček Anton Fikfak iz Gorice našel na Sv. Marku bombo. S tovarišem sta tolkla po bombi, ki je počila in dečka Fikfaka težko poškodovala. Dan na dan se čuje o takih negotah sedaj iz enega, sedaj iz drugega kraja.

Za kanonika v Gorici je bil 30. pr. m. umeščen bivši dekan v Tržiču gospod Ivan Kren. Župnik v Smarju na Vipavskem gospod Fran Kranjec je po 47letnem službovanju stopil v pokoj in se nastanil v St. Mavru pri Gorici. Za župnika v Smarju je imenovan gospod Ciril Munih, ki je služboval v Soči. Na to mesto pride bovski kaplan gospod Anton Zagar.

V Ljubinu je umrl stari Čajbar, ki je doživel visoko starost 98 let.

Ob osemdesetletnici dolenjskega pevca

Kaj bodo dejali Novomeščani, ko zvedo, da so pozabili na jubilej moža, ki razveseljuje s svojim petjem in kratkocasi s svojimi dovptji že nad dve generaciji? Malo sram jih bo pred vso bližnjo in daljno sosseko, ki pozna vedno mladega g. Viktorja Nieferrgalla, — potem bodo pa stopili skupaj in praznovali vsaj osmino njegove 80-letnice. Sicer pa novomeškim meščanom res ni zameriti, da so zgrešili jubilej, zakaj

simpatični in splošno priljubljeni starček je še tako svez in čil, da mu let nikdo verjeti ne more. Že nad osem dni se jubilant smeje in v pest prijateljem, ker je svoje rojake zopet enkrat imenitno potegnil in jim zatajil svoja leta.

Najstarejši dolenjski Sokol g. Viktor Nieferrgall je bil res rojen 1. majnika 1849. v Novem mestu. Ime mu je prišel njegov oče iz Dunajskega Novega mesta, kjer se je bil zaljubil v lepo slovensko Novomeščanko in jo tudi vzel za ženo, ki ga je pripeljala s seboj v svojo domovino. Nieferrgall Viktor je bil vedno najboljši tenorist v Novem mestu, zato ni čuda, da je bil tudi prvi v slavem kvarteta seniorja naših komponistov p. Hugolina Satterja. Pel je naš jubilar vedno: v že pozabljenih časih v stari purgarski kazini in ko so navdušeni narodnjaki ustanovili Čitalnico, prepeva v njej do današnjega dne; poje pa naj še dolgo, dolgo, prav ta na ono stran naj pripoje med angele, ki jih spremlja vedno mlada devica Cecilija in brenka veselo v ljubinski modri in v takih zadevah izkušeni karli David.

Kvartet z Nieferrgallom je kmalu zaslovel po vsej Dolenjski, da ni bilo večjega žentovanja niti nove maše brez njegovega vedno neutrudljivega petja. Povsod so valili dobrodušne kratkocasi, lahko trdimo, da so ga na okrog sto novih mašah bolj zvesto poslušali, kakor najbolj »kroftnega« slavnostnega pridigarja. Za tako žentovanja in nove maše pa je bilo treba tudi trdnega zdravja in neutrudljive moči: srebrnolasi jubilar pripoveduje, da je bil mnogokrat pod vso dolgo mizo cel komolec visok grob samih obranih kosti, preden so gostje trčili s šentjanževcem in zapeli ganljivo odhodnico. In stari pevec, ki še danes prebije noč trezen brez maše ter pri kozarcu poseka vse mlade, pravi, da je za take slavnosti treba tudi premišljene priprave: dobra mastna večerja, dobra poseta pičica in dobra volja. Fest mastno jesti, fest piti, pijan pa nikdar biti!

Dobrosrčni šalivce je seveda vedno tudi požrtvovalen član gasilskega društva, kakor se vsakemu meščanu »šika«, in je bil zato tudi odlikovan z zlato kolajno.

Bog varuj, da bi bila razposeljena zelena bratovščina brez najzabavnejšega someščana. O. strasten in izborn lovec ter najslavnejši lovski latinec je bil, dokler mu niso opešale oči. Sedaj pač ne strelja več, zato pa tem bolj vešči latin.

Reprezentant dolenjske šegavosti je bil med ustanoviteli Dolenjskega Sokola in je še vedno njega najzvestejši član. Tako vder in odkrit človek vendar tudi ne more biti drugega prepričanja, kakor naprednega.

Veseli Dolenjci, ni lepše prilike, kakor ob 80-letnici Viktorja Nieferrgalla, da vzdigne mo čaše v čast jubilaru in zapojejo: Kol'kor kapljic — tol'ko let! ...

Država oškodovana za 904.339 Din

Iz Novega Sada prinaša beograjsko »Vreme« naslednjo senzacijo: Te dni so se v Novem Sadu razširile novice o senzacijski aferi v državni žrebčarni Karadjordjevu pri Baški Palanki. Afera je postala javna šele nedavno, ko je staropalanško okrožno sodišče zasledilo vso imovino dr. Vukana Šole, upravitelja državne žrebčarne, v višini 904.339 Din s 8 % obresti od onega dne, ko je bilo ugotovljeno oškodovanje države, prištevši 10.700 Din taks državnemu erarju. Razen tega je bila zasežena tudi tretjina plače upravitelja dr. Šole.

Zdaj šele so se doznale o aferi naslednje podrobnosti:

Že mesec dni se nahaja na državni žrebčarni Karadjordjevu Budimir Marjanović, višji inspektor glavnega državnega računovodstva iz Beograda. Izvršil je podoben pregled knjig in poslovanje uprave. Ugotovil je, da je država oškodovana za 904.339 Din. Kakor kaže sodni akt, je inspektor Marjanović obtožil upravitelja dr. Šole. Nadaljnji rezultati preiskave, ki je v glavnem že zaključena in o kateri so bila podana poročila finančnemu kakor tudi poljedelskemu ministru, se pričakujejo z velikim zanimanjem.

Mariborski vlomilci zopet na delu

Maribor, 10. maja

O vlamu, ki so ga izvršili neznani vlomilci v sredo v Trubarjevi ulici, smo že poročali. Zdeto se je, da bo ostal esanjen polaj, kajti mariborska policija je dolgoročnejše krepko stopila na prste.

Čez zimo kriminalna kronika ni zabeležila nikakih vlomnih poskusov, komaj pa je nastopilo lepo vreme in so meščani pričeli zapuščati stanovanja, pa so se pojavili sezonski vlomilci, ki plenijo stanovanja za časa odsotnosti strank. Prvemu vlamu je na praznik sledil drugi še večji in drznejši.

Neznani svedroci so s ponarejenimi ključki vdrli v stanovanje Berte Kottoritz, z dletimi vlomili omare in odnesli zlatine in dragocenosti v vrednosti okrog 10.000 Din. Vlomili so tudi v soho podnaimnika inž. E. L. in z dletimi odprli miznice in omare, dočim so pustili vse stanovanje popolnoma nedotaknjeno. Zanimali so se samo za dragocenosti: prstane, ure, uhane, ovrtnice, zapetnice, igle in veržice ter odnesli tudi 800 Din gotovine.

Policija je takoj uvedla preiskavo, ker sumi, da je vlom izvršila ista tatinska družba kakor je dan poprej obiskala stanovanje na št. 9 v Trubarjevi ulici.

Poslednje želje Puniše Račića

Obsežno gradivo za proces proti morilcu Puniši Račiću, ki bo s svojima tovarišema stopil pred sodnike 27. t. m., je že v glavnem zbrano in urejeno, zbirajo se le še poslednji predlogi od strani tožiteljev in obtožencev. Tako je Puniša Račić te dni preko svojih odvetnikov zaprosil preiskovalnega sodnika, naj o razpravi obvesti slovitega pariškega odvetnika Moro-Giafferria, ki da je pristal na njegovo obrambo.

Nadalje želi Puniša Račić, naj se pri razpravi konfrontira 56 prič, katerih navedbe se po zaslišanju tekom preiskave ne krijejo, nadalje pa naj se zasliši še nekaj bivših narodnih poslancev (Groš, Timotijević, Ribar, Radović itd.) ter vse one osebe, ki so se 20. junija nahajale na galeriji in so njihova imena zabeležena v knjigi skupščinskega komisarja. Končno želi Puniša Račić, da pridejo k razpravi nekateri ugledni politiki in javni delavci iz Črne gore, da svedočijo o njegovi prošlosti. Za nadaljnjo svedbo svedbo branitelja je Puniša Račić izbral še beograjskega odvetnika Ljubo Maksimovića.

Znamenit žrebec

Beograjske novine pravijo, da je vest o pozni znamenitega žrebca »Le Dragona« v konjušnici v Ljubčevu uprav porazila vse osebe ministrstva poljedelstva. Pa je bil žrebec »Le Dragon« zares znamenita in uprav popularna žival. Svojsa se je o njem obirno razpravljalo v Narodni skupščini. Bil je junak posebne interpelacije. Povod temu ljudem prerakanju je bila visoka cena, za katero smo žrebca dobavili iz Francije. Le Dragon je bil leta 1925 kupljen za 1.200.000 Din. Njegov prevoz iz Francije v našo državo je bil izvršen s posebno pozornostjo v tapetiranem vagonu in s posebnim spremstvom. Takrat so padli mnogi posrečni dovpti, da je znameniti žrebec potoval udobneje kakor neki perzijski šah. Ministrstvo poljedelstva je žrebca ves čas posvečalo posebno pažnjo. Čim je iz Ljubčeva prispela brzojavka ali telefonična vest, da se je žrebec malo prehladil ali pa, da mu popuša apetit, je bil takoj iz Beograda odposlan konzilij veterinarjev, da pregledajo in lepo ozdravijo pacienta.

Kakšen je bil sedaj vzrok njegove smrti, bo ugotovila posebna komisija, ki je že odpotovala iz Beograda v Ljubčevu. Izvršila bo pravcato obdukcijo in bodo ugotovile uradno objavljene. Ministrstvo poljedelstva je dalo beograjskim novim povodom žrebčeve smrti nekatere zanimive podatke, v katerih navaja, da je bil angleški polnokrvni žrebec Le Dragon nabavljen za 350 tisoč francoskih frankov. Star je bil 15 let, visok 172 cm in zelo lepega stasa. Vso svojo dirkalsko karijero je preživel za časa vojne v Španiji, kjer je dirkal 10 let ter si

Trdovratno zapeko, katar debelega črevesa, napetost, želodčne motnje, zastajanje krvi, nedelavnost jeter, zlato žilo, bolečine v kolkih odpravimo z uporabo naravne »Franz-Josefove« grenčice, če jo izpijemo zjutraj in zvečer malo čašico. Zdravniške strokovne veličine izpričujejo, da učinkuje »FRANZ-JOSEFOVA« voda celo pri zdražljivem črevesu brez bolečin. — Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Tajnost ODOLOvega uspeha

leži v nedosegljivem učinkovanju ODOLA. Dokazano je, da je po današnjem stanju vede ODOLA najboljšo sredstvo za nego ust in zob.

že kot štiriletnik priporil pet prvih in eno drugo nagrado. V konjušnici v Ljubčevu je služil za oplemenjevanje državnih in privatnih kobil. Izmed njegovih potomcev sta se doslej posebno obnesli kobil Energija in Evropa ter žrebca Edip in Evgen. V splošnem zatirja ministrstvo poljedelstva, da se je visoka kupnina Le Dragona popolnoma izplačala, ker je zapustil veliko število potomcev, ki se nahajajo v državnih in privatnih konjušnicah in se vedno odlikujejo pri dirkah. Ministrstvo bo sestavilo tabelo Dragonovega potomstva, ki znaša najmanj 50 krl. Naročeno je, da bo Le Dragonov skelet ohranjen, iz mavca pa bo oblikovan njegovo srce in pljuča.

Krasna preureditev hotela „Bellevue“

Bellevue znači v francoščini lep pogled ali lep razgled. In če smemo ali če se je smel kak prostor v Ljubljani krstiti z imenom »Bellevue«, potem je to gotovo hotel, ki je bil pred vojno zgrajen na Šišenskem griču s pročeljem proti Ljubljani. Gotovo je hotel Bellevue najlepša razgledna in uprav letovišcarska točka Ljubljane. V ozadij romantični Šišenski hrib in na desni Rožnik, a pod nogami mesto. Ne z grada, niti z Rožnika ni razgled na Ljubljano tako lep in zato ni čuda, da večina njih slikarjev slika Ljubljano kot celoto le s Šišenskega hriba (Vavpotičev peisaž v Zvezdi).

Pred vojno je bil hotel »Bellevue« ena najpriljubljenejših izletnih točk za ljubljane. Šajala se je tam ob nedeljah in praznikih, pa tudi ob delavnikih, odlična ljubljanska družba in zato je razumljivo, da je podjetje prav lepo prosperiralo. Vojna furija pa tudi Bellevueju ni prizanesla: prejel cvetoče podjetje je pričelo propadati in je popolnoma zastalo. Po vojni so sicer skušali podjetje restavrirati, toda to se ni nikomur posrečilo. Elegančna stavba je ostala zanemarjena in zapuščena. Mrtev kapital, Zoh časa je pričel glodati na poslopju, ki je že skoro pričelo razpadati.

Mogoče bi bila ta prekrasna točka za Ljubljano za vedno izgubljena, da se ni odločil ugledni ljubljanski trgovec g. Peter Sterk hotel Bellevue kupiti in restavrirati. Tvegal je poskus, kupil je hotel z vsem inventarjem vred, ga čez zimo restavriral, moderniziral in polepsal in posrečilo se mu je ustvariti res nekaj reprezentativnega, elegantnega in razkošnega.

Za ta riziko je bilo potrebno mnogo truga, samozatajevanja, volje in — denarja. Toda agilni g. Sterk se ni strašil ne truda, ne stroškov in njegovi iniciativi se je zahvaliti, da je Ljubljana danes bogatejša za krasen hotel in restavracijo, malo letovišče, na katero bi bilo vsako mesto ponosno.

Oficijska otvoritev hotela in vseh restavracijskih prostorov bo to nedeljo dopoldne s koncertom Nagodetovega orkestra. Danes zvečer bo umetna in bengalična razsvetljava hotela, moister Jenko pa bo otvoril ples. Ljubljanci bodo z g. Sterkom gotovo zadovoljni, a prepričani smo, da bo zadovoljen tudi on, za Ljubljanci, ker ima Bellevue vse pogoje, da postane najpriljubljenejšo popoldansko in večerno shajališče našega mesta.

Flor nogavice

rokavice, damske torbice, moderne obleke, bluze, razno damsko perilo po najslodnejših cenah pri ŠTERK našt. KARNIČNIK, Ljubljana, Stari trg 18.

Edinstveno!
Ne dosegljivo!
Nepozabno!

ANA KARENINA

Umetniško veledelo filma, sprejeto z epohalnimi triumfi po vsem svetu. — V glavnih vlogah največji ljubljani par

Greta Garbo — John Gilbert

ki sta v tem filmu na višku.

Povest nesrečnega zakona in neizmerne zabranjene ljubzni po istoimenskem slavnem romanu ruskega veleknjeza

L. N. Tolsteja

Mladini neprimerno! Film, ki zapuša globok dojm v duši sicernega gledalca.

Predstave ob 4. pol 6. pol 8. in 9. uri.

Krasna godba! Tel. 2124. ELITNI KINO MATICA

Domače vesti

* **Kraljica za prehrano siromašne dece.** Po nalogu Nj. Veličanstva kraljice Marije se je osnoval poseben oddelek za prehrano šolske dece pri šolskih poliklinikah v Zagrebu in Skoplju. Kraljica bo za kuhinji prispevala 5000 Din mesečno.

* **Imenovanje v carinski službi.** Carinski pripravnik Adolf Matovšek, ki je opravil državni strokovni izpit, je imenovan za carinika v 4 skupini II. kategorije pri glavni carinarnici v Mariboru.

* **Argentinski poslanik v Jugoslaviji.** Vlada argentinske republike je imenovala za svojega poslanika v Beogradu g. Kandotija, ki bo obenem tudi poslanik za Grško.

* **Naše nove jubilejne znamke.** Da se omogoči ureditev našega voljaškega pokopališča v Parizu in postavi spomenik umrlim bojevnikom v Franciji, bo Udruženje rezervnih oficirjev v kratkem izdalo jubilejne znamke v treh vrednotah: po 50 par (dva milijona komadov), po 1 Din (milijon komadov) in po 3 Din (milijon komadov). Prodajale se bodo: znamke za 50 par po 1 Din, znamke za 1 Din po 2 Din in znamke za 3 Din po 4 Din. To doplačilo, ki bo iskano tudi na znamkah, gre v korist: adruženja, oziroma v korist spomenika v Parizu. Udruženje dobi na ta način tri milijone Din, kar bo zadostovalo za ureditev projektiranega pokopališča v Parizu in za izdelavo spomenika. Na jubilejskih znamkah po 50 par bo slika spomenika, na znamkah po 1 Din slika koda 1212, a na znamkah po 3 Din slika Kajmakčalan. Znamke bodo ostale v prometu šest mesecev.

* **Ekskurzija češkoslovaških akademikov v Jugoslavijo.** V drugi polovici tekočega meseca bo prispela v Jugoslavijo večja skupina slušateljev šumarske iz Češke ovaške, ki si bodo pod vodstvom svojih profesorjev ogledali večja naša šumska in industrijska podjetja. Gostje bodo posejli najprej našo prestolico, kjer jim beograjski akademiki pripravljajo priščen sprejem. Na povratku bodo obiskali ekskurzisti tudi Slovenijo.

* **Ljudsko štetje v Jugoslaviji.** Prihodnje leto se bo v naši državi vršilo ljudsko štetje. Za pripravljiva dela je v to svrhu določen kredit v znesku 3 milijona Din.

* **Drugi četrtletni obrok davkov.** Finančna direkcija v Ljubljani opozarja, da je 15. t. m. izvršljiv drugi četrtletni obrok davkov za leto 1929. Kdor od tega dne ne povzame vsega dospelave davka, se mu računalo od tega dne na neplačane vsote davka letne 6-odstotne zamudne obresti do dne plačila. Poleg tega se računa za vsak vreden opomin od vsakega dinarja davčnega dolga ena para eksekucijskih stroškov. V interesu davkoplačevalcev je, da dosepe davke do končnega roka poravnave.

* **Uradni list** objavlja v 48. številki zakon o centralnem tiskovnem uradu, nadalje zakon, s katerim se odobrija pogodba, sklenjena med našo državo in francosko družbo tunizijskih fosfatov, d. d. za račun francoske družbe hidroelektričnih sil Dalmacije o prenosu in razširjenju koncesij za izkoriščanje vodnih sil Krke in Cetinje v Dalmaciji ter naredbo o navodilih glede konstituiranja advokatskih zbornic.

* **Razpis državnih pisarniških služb.** Oda se po eno mesto pisarniškega uradnika v II. ali III. kategoriji pri okrajnih sodiščih v Kamniku in Ložu; nadalje pisarniškega uradnika pri okrajnem sodišču v Kozjem ter naslednja mesta pisarniških uradnikov: dve mesti pri okrajnem sodišču v Gornji Radgosti, eno mesto pri okrajnem sodišču v Ptuj in eno mesto pri okrajnem sodišču pri Sv. Lenartu v Slov. gorah. Interesente opozarjamo na razpis v »Uradnem listu«.

* **Zračni promet Beograd - Zagreb - Dunaj.** Po vestih iz Beograda bo mednarodni zračni promet med Beogradom, Zagrebom in Dunajem odprt 1. junija letos. Vse priprave, ki jih je bilo treba izvršiti za odprtitev te zračne proge, so gotove.

* **Sprejem zolencev v artiljerijsko podoficirsko šolo v Mariboru.** V začetku oktobra se bo sprejelo v artiljerijsko podoficirsko šolo v Mariboru 200 goincev. Kandidati za to šolo morajo biti jugoslovanski državljani, zdravi in telesno sposobni, stari 17 do 21 let, neozmenjeni in dobre vede. Prošnje za sprejem naj se vložijo do 20. septembra pri komandi čimene šole. Natančnejši pogoji za sprejem se zvedo pri občinskih uradih in žandarmerijskih postajah.

* **Tednik »Domovina«** slovi v Sloveniji po svojih zanimivih in lepih povestih. Z zadnjo številko je začela »Domovina« poleg zgodovinske povesti »Višnegorski janičar« objavljati še drugo povest »Mili dom«. Kdor hoče imeti začetek obeh povesti, naj se takoj naroči na »Domovino«, dokler so še številke v zalogi. Ženski svet opozarjamo, da ima »Domovina« stalno žensko rubriko s člančji, navodili, nasveti in kuhinjskimi recepti. »Domovina« stane letno 36 Din.

* **Smrtna kosa.** V zgornjih Gamelnjah je po dolgi bolezni v visoki starosti preminula blaga, splošno spoštovana gospa Pani Knafličeva, mati našega uradniškega tovariša g. Josipa Fr. Knafliča. — Na praznik Vnebohoda je umrla v Celju ga. Katarina Koceljčeva, soproga poštnega poduradnika v poklju, v starosti 63 let. Pogreb blage pokojnice bo v soboto ob pol 18. na okoliško pokopališče. — V Ljubljani je preminula v starosti 71 let ga. Marija Završanova, zasebnica. Pogreb dobre pokojnice bo 11. t. m. ob pol 17. k Sv. Križu. — Pokojnicam blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Organizacija boje proti raku.** Statistike zadnjih let kažejo, da zahteva takoj za tuberkulozo največ človeških žrtev rak, obenem pa tudi, da se rak vedno bolj razširja. Po celem svetu se ustanovljajo društva za pobijanje raka. Tudi pri nas se je ustanovilo tako društvo. Ako hočemo, da omejimo in zatremo v kali to strašno bolezen, je potrebno sodelovanje vsa ga prebi-

valstva. G. prof. dr. Alojz Zalokar, ravnatelj bolnice za ženske bolezni v Ljubljani bo predaval v ponedeljek 13. t. m. in ponedeljek 27. t. m., vsakokrat ob pol 20. uri v Radio-Ljubljani o organizaciji boje proti raku. Zaradi velike važnosti vprašanja boje proti raku, se občinstvo opozarja na to nadvse zanimivo in koristno predavanje.

* **Največja jahta sveta »Steila polaris«**, ki plove pod norveško zastavo, je na svojem potovanju po Jadranskem in Sredozemskem morju prispela v četrtek v Boko Kotorsko s 83 turisti raznih narodnosti. Večja skupina se je v avtomobilu preko Lovčena podala na Cetinje. Zvečer je jahta odplula proti Siciliji.

* **Senzacija dneva v Beogradu** je afera večkratnega beograjskega milijonarja in industrijalca Milana Dimića. Tožbo proti njemu je vložil njegov zet dr. Dragošin Krasojević zaradi dote v vrednosti pet milijonov Din, ki jo je Dimić pri poroki obljubil svoji hčerki. Ko pa je pred dvema letoma umrla Dimićeva hčerka, gospa dr. Krasojevičeva, je baje Dimiću uspelo, da je s pomočjo nekega beograjskega odvjetnika pridobil nazaj vse listine glede hčerkinne dote. Zaradi te manipulacije, ki jo dr. Krasojević smatra za prevaro, bo torej Beogradu v kratkem imel nov senzacionalen proces.

* **Zabranjena francoska komunistična knjiga.** Z odlokom ministrstva notranjih zadev je v naši državi zabranjen uvoz in razpečevanje francoske knjige »La vie de Lenin«, ki je izšla v Parizu v založbi knjigarne Plon.

Halo! Smeh! Smeh! Smeh!

TIM in TOM

v Ameriki enako priljubljena humorista in komika kakor pri nas Pat in Patachon v filmu smeha, zabave in veselih pustolovčin

Cirkuška novince

V kletki z gorilo. Ljubezem do lepe artistice. Protivikarja v ljubezni. Visoko na trapezu. Smola novinarja. Ples z opico. V spalniku. Na strehi drevega vlakla. Gorila na lokomotivi.

Smeh! Smeh! Krihot!

Ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

KINO IDEAL

* **Likovni umjetnik.** Udruženje likovnih umetnikov Zagreb - Ljubljana je pokrenilo svoj vestnik za stanovske interese likovnih umetnikov. Redakcijski odbor je sestavljen iz gg. Josu Bužan, Hinko Smrekar, M. Gurić in Saša Šantelj. Te dni smo prejeli prvi zvezek tega strokovnega glasila, ki objavlja med drugim kroniko razstav od leta 1918. do 1928. ki nam kaže tok razvoja naše likovne umetnosti in navaja imena razstavljalcev. List objavlja tudi adresar likovnih umetnikov v naši državi. »Likovni umjetnik« izhaja štirikrat na leto. Celoletna naročnina znaša 30 Din; sprejema jo Umetniški salon, Preradovičeva ulica 13 v Zagrebu.

* **Rogaška Slatina** najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim žlečad, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Najuspešnejše in ceneno zdraviljenje v maju, juniju in septembru! Zahtevajte prospekte!

* **Oblike kemično čist, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.**

* **Klobuke iz klobučevine (Fitz),** damske in moške, kemično čisti in lika tovarna Jos. Reich.

* **KASELJI, PREHLAD, HRIPAVOST, PLJUČNE BOLEZNI** sigurno zdravi Sirofen. Dobiva se v lekarnah.

* **Dan bonbončkov** podružnice v Kranju je prinesel C. M. družbi 2024.50 Din, ženske podružnice v Novem mestu pa 853.80 Din. Iskrena hvala!

* **Mercedes**, najboljši turni voz sveta, je siljano zmagal tudi pri dirki v Hainbergu v razredu turnih vozov, ko je Spandel (Nürnberg) vozil na Mercedes-Benzovem kompresorju najhitrejši čas. Tudi pri hainberški dirki je bila večina vozov opremljenih s pnevmatikami Continental.

* **Vžgalice.** Spriču uvedbe vžgalice specialnega tipa v množini 40 kosov v eni škatli v prodajo se čujejo protesti neinformiranih ljudi proti ceni teh vžgalic v znesku 1 dinarja za škatlo. Uprava državnih monopolov opozarja vse, ki uporabljajo te vžgalice, da mora vsak maloprodalec teh vžgalic imeti ob vsakem času na prodaj normalni tip vžgalice v množini 55 do 65 kosov v škatli in da je prodajna cena teh vžgalic tudi nadalje 1 Din za škatlo. Maloprodajalec, ki bi drugače postopal, naj se izroči organom finančne kontrole.

* **Ure za birmo:** Slavko Rus. Dunajska štev. 9.

OBLEKE za deklice in dečke že od Din 34.— naprej v krasni izbiri nudi specialna trgovina **M. KRISTOFIČ-BUČAR**, Ljubljana, Stari trg 9. 6418

Dresčni z Bogom!

Ker mi ni mogoče, da bi se ob svojem odhodu iz Ljubljane poslovil od vsakega posameznika osebno, izrekam tem potom vsem velenjenim gostom kavarne »Union« v Ljubljani, kjer sem bil dolga leta zaposlen kot plačilni natak, prisrčni »Z Bogom!« in svojo najiskrenejšo zahvalo za izkazano mi naklonjenost in prosim, da mi isto ohranijo tudi v moji sedanjosti lastnosti.

Z odličnim spoštovanjem
Ivo Šulek
Kočevje, hotel Triest.

Binkoštna prodaja

moškega sukna v največji izbiri, dalje obleke, elegantne čepice, klobuke, trpežno perilo, samoveznice ter vse druge oblačilne potrebščine s

15—30 % popusta

A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Iz Ljubljane

— **Iz gledališča.** Danes v soboto ob 15. se bo vprizorila poslednjikrat v letošnji sezoni Klabundova drama »Krog s kredo«, ki je izmed vseh letošnjih del dosegla neporečno največji uspeh. Cene izredno nizne dramske. — V nedeljo 12. t. m. se bo vprizorila Nestrojeva burka »Utopljenca« kot ljudska predstava pri znižanih cenah. Zasedba običajna.

— **Glavni turnir Ljubljanskega šahovskega kluba.** Ljubljanski šahovski klub bo priredil v svojem lokalu v kavarni »Zvezda« turnir svojih najboljših članov, ki se bodo borili za naslov klubovega mojstra. Svoje sodelovanje so že obljubili gg. Gabrovšek, Ciril in Milan Vidmar, ing. Tekavčič, Vogelnik in Šorli, dočim udeležba g. Furlanija še ni gotova. Turnir bo vodil klubov predsednik g. Mrzlikar. Večina imenovanih naša javnost že pozna iz raznih prireditelj, kjer so častno zastopali naš šah. Skoro vsi so tudi igrali v reprezentančni tekmi Slovenija - Graz in v obilni meri pripomogli do naše zmage. Ker pa je njih moč precej enaka, bo dal turnir zmago gotovo najvrednejšemu. Potek turnirja bo vsekakor zanimiv in bo nudil tudi gledalcem užitek. Za turnir so razpisane večje nagrade. Pričetek in potek borbe bomo sproti objavljali.

— **Seja občinskega sveta.** Prihodnji torek ob 17. se bo vršila redna javna seja občinske uprave ljubljanske. Na dnevnem redu bodo poročila finančnega, gradbenega in personalno - pravnega odseka, med drugimi poročilo o poteku in sedanjem stanju osuševanja ljubljanskega barja in regulacije Ljubljanice.

— **Sokol v Šiški** bo priredil v nedeljo 12. t. m. celodnevni pešizlet čez Orle v Škofljo k bratu Javorniku. Od 3. do 4. koncert železniške godbe »Sloga«, ob 4. nastop vseh odsekov. Odhod članstva in naraščaja ob pol 8. uri izpred telovadnice. Ljubljanska društva ob 8. izpred dolžniškega mostu. Ostalo članstvo se lahko poslužji vlak, ki odhaja ob 13.50 iz Ljubljane. Avtobus bo vozil iz Šiške, izpred gorenjskega kolodvora ob 13.40, 14.30 in 15., ali pa ob Čišnovarja na dolenski cesti.

— **Narava in ljubezen.** To monumentalni vefelim, ki nam predčujejo razvoj življenja od prapelite do najpopolnejšega stvara, bo imela na sporedu ZKD danes in jutri! Film nam prikazuje borbo za življenje in preide nato na pojave ljubezni v naravi. Ljubezen je ona gonilna sila, ki ustvarja življenje na svetu. Videli jo bomo pri živalih, pri rastlinah in pri človeku. Noben film nam je ni predočeval v lenjši, popolnejši slikah kakor ta. Zato si mora pa tudi ta spored ogledati vsak inteligent. Mladini do 16. leta je vstop prepovedan. Predstave se vrše ločeno za ženske v kinu Ideal za moške v kinu Matica. Predstave za ženske v kinu Ideal bodo danes ob 14. in jutri ob pol 11., za moške v kinu Matica danes ob 14.30 in jutri ob 11. dopoldne.

— **Delavska in železničarska godba »Zarja«** v Ljubljani priredi danes ob 19. do 20. v proslavo 10-letnice kulturnega društva »Svobode« promenadni koncert v Mostah na trgu pred županstvom. Jutri popoldne pa priredi koncert na igrišču »Ilirija« v Ljubljani, in sicer pol ure pred nogometno tekmo Villacher - Athletik - Sportklub: Svoboda, Ljubljana.

— **Izlet privatnih nameščencev na Sveto goro.** Člani ljubljanskih in Zvezi društev privatnih nameščencev včlanjenih društev priredijo v nedeljo 12. t. m. izlet na Sveto goro. Izletniki odpotujejo z vlakom ob 7.38 iz Ljubljane do Save. Odtod peš na Sveto goro. Zveza poziva vse člane svojih društev, da se udeležijo tega izleta in privedejo s seboj tudi družine in prijatelje.

— **Gozdovniki!** Jutri nedeljski sestanek vseh edinic ljubljanske župe. Kraj: predavalnica ZKD v Kazini, II. nadstropje. Čas: ob 10. dopoldne. Udeležba za vse člane obvezna.

— **Nesreča na Bleiweosvi cesti.** Predvečernim okrog 11. se je peljal godbenik France B. z motornim kolesom po Bleiweosvi cesti, kjer je treščil v kolesarja trgovskega poslovođa Vinka Zalaznika. B. ki je vozil nepravilno in v zelo naglem tempu, je podrl Zalaznika, ki je padel po cesti ter se težje poškodoval po vsem telesu, obenem pa ima na kolesu okrog 700 Din škode. Povzročitelj škode bo izel sitnosti pred pristojnim oblastvom.

— **Nič ni varno pred tatovi.** Magistrni uradnik Ivan Melik, stanujoč v Novem Vodmatu, zida na Kodeljevem majhno stanovanjsko hišico. Hišico, ki je skoro že dovršena, je obiskal v eni preteklih noči neznan dolgorstnež, ki je brzkone iskal za-

Restoracija Dvor

danes in jutri

plesna veselica

silnega prenočišča. Nepovabljivi gost je odvil pri številnih nekoliko medenih kljuk in obenem odnesel več svinčenih zvi, s čimer je oškodoval gospodarja za več sto dinarjev vrednosti.

— **Okradena na trgu.** Na ljubljanskem živčitem trgu so se v zadnjem času pojavili mladi tatji, ki so izredno pripravi za svoj tatinski posel. Otroci se sučejo okrog prodajalk in kupovalk, ki nekaj časa niso imele nikake nezaupljivosti napram njim. Ko pa se je slednjič ugotovilo, da so baš ti otroci nevarni žeparji, so pričele bravreke bolj paziti na nje. Navzile tema pa mladi tatji niso odnehal in baš včeraj dopoldne je eden izmed njih zopet okradel branjevko Josipino Zaleteljevo. Bil je to okrog 11-leten dečko, ki je nekako ob 9. dopoldne izmaknil iz ročne torbice za okrog 100 Din denarja.

— **Kaj vse kradejo.** Tatovom, ki pohajkuje ponoči po ljubljanskih ulicah, pride, kadar so v zadregah, vse prav. Če se jim mudi prilika, se lotevajo tudi avdavn in ročnih vozčkov, ki jih najdejo na dvoriščih ali na stojiščih, kamor jih spravljajo postrežki. Tekom letošnje pomladi so pršli ob svoje ročne vozčke že številni postrežki. Na praznik pa je prijavil trgovec Anton Verbič, da mu je neznan tat odpehal cizo z Gallusovega nabrežja. Ukradena ciza je bila vredna okrog 400 Din.

— **Vlom v paviljon.** Policiji je bilo prijavljeno, da je neznan tat vdrl v paviljon »Volga« na veleséjmu. Vlom je bil izvršen v sredo ponoči in je storilec odnesel iz omenjenega paviljona različno posodo za kuhanje črne kave. Neznani vlomilec, ki je odtrgal pri vratih železno ključavnico, je napravil nastnikom paviljona nad 1000 Din škode.

Iz Celja

Celjska redakcija »Jutra« ima telefon številko 190, ponocni v nučnih zadevah št. 191.

— **Celjski obrtni naraščaj na Prešernovem grobu.** Vajenci in vajenke celjske obrine - nadahvalne šole so napravili ob zaključku šolskega leta pod vodstvom nekaterih svojih učiteljev 6. t. m. noučni izlet v Kranj. Po ogledu takojšnje tekstilne tovarne »Jugosloveske« so pohitili izletniki na kranjsko pokopališče, da se poklonijo spomenu pesnika Prešerna. Med govorom učitelja g. Vekoslava Gobca je mladina položila na pesnikov grob lep venec iz svežih cvetic.

— **Smrtna kosa.** Umrli so: v mestu 38-letna Julijana Pavšerjeva, kočarjeva žena, in Franjo Kerčelič - Krbavski, 58-letni vstopljeni general, v bolnici pa: 72-letni Anton Breznik, dinar iz moziške okolice, in 46-letni Franc Seidl, kmetovalec iz Trnave pri Gomilskem.

— **Škropljenje mestnih cest in ulic.** Celjska mestna občina je nabavila preteklo jesen za potrebe občine moderen avtomobil, ki ga je pozimi uporabljala za odvažanje snega, poleti pa je dala montirati na ogrodje veliko cisterno in ključ zdi avtomobil škropljenju cest. Voda črpa avto iz Savinje pri mestni brvi. Vse bi bilo v redu, le dnevno se množijo od strani pešcev pritožbe, da avtomobilovo osobje ne zna pravilno škropiti. Gotove ceste škropijo pretirano, na drugih pa ostane še mnogo prahu. Pogosto pa se ti pripeti, da se stisneš tesno k zidu, kadar moraš srečati škropilnik avto, pa te kljub temu zadene vodni curek. Na vsak način je potreben škroplilec primeren pouk.

— **Nepoboljšljiv berač in pijanec.** Včeraj je bil v mestu aretiran 72-letni berač Miha S. ker je nekaj dni prosilci na kapucinskem mostu, ves naberačeni denar pa sproti zapravlja za žganje. Ko ima žgane kaplice že primerno porcijo pod kapo, postane nasilen in vsakogar, ki mu ničesar ne daruje, prostaško nahruli. Hudeza Miha, ki premočno ljubi žganjico, so spravili v zapor.

Iz Maribora

Mariborska redakcija »Jutra« ima telefon številko 440.

— **Iz gledališča.** Dne 12. t. m. bo interesantna premijera ameriškega dela »Proces Mary Dugan«. Vsa tri dejanja bo publika, ki predstavlja porotnike, z zanimanjem sledila obravnavi proti Mary Dugan, ki jo je obtožilo državno pravdnštvo umora svojega ljubimca. Obtoženko bo igrala gdč. Kraljeva, drž. pravdnika g. Skrbinek, zagovornika bosta gg. Grom in Rakuša, sodnik g. Rožanski. Zlasti zanimivo bo zasliševanje prič, izmed katerih bodo vzbujali pozornost tri balerine (gdč. Udovičeva, ga. Savinova, gdč. Kuntnerjeva), lihtboy (gosp. Rasberger). Interesantno vlogo žene umorjenega bo postavila na oder ga. Bukšekova. V vlogi Francozinje Marie Ducrot nas bo prijetno iznenadila ga. Zakrajškova. Sodnega slugo bo predstavljal g. Kovič. Nastopilo bo okoli 60 oseb. Režira g. Kovič.

— **V soboto 11. t. m. bo zadnje gostovanje g. Podgorske in g. Nučiča v »Tatu«.** — V ponedeljek 13. t. m. bo koncert kvarteta Zika.

— **Ciril Metodov večer** priredita mariborski podružnici CMD v soboto 11. t. m. ob 20. v veliki dvorani Narodnega doma. Orkester, petje, recitacije. Vsi prijatelji CMD vabljani in pričakovani!

— **Stalno poletno dečje okrevališče na Pohorju.** Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru, ki je imelo te dni svoj občni zbor, si je nadelo kot prvo nalogo postavitev stalnega poletnega dečjega okrevališča na našem zelenem Pohorju. Kupilo bo v ta namen na južnem pobočju pogorja solčno ležeče zemljišče, obdano od zelenih smrekovih gozdov in postavilo tamkaj lično leseno zgradbo, ki bo opremljena z vsem potrebnim za prenočevanje in vzdrževanje otrok. Za letos pa bodo postavljene provizorne reparacijske zložljive barake in so društvu sredstva in potrebni inventar v ta namen že zagotov-

Premijera! Danes! Premijera!

Trdnjava Ivangorod

Film iz oficirskega življenja carske Rusije, poln strasti in borbe dveh oficirjev za lepo ženo.

MARIA JACOBINI!

ANGELO FERRARI!

Predstave ob 4., 6.15., 7.30., 9.

Telefon 2730. Kino Ljubljanski Dvor.

ljena. V teh okrevališčih bo v higienskem oziru vse izborna urejeno in poskrbljeno tudi za vzgojno nadzorstvo, ki je bodo vršile oskrbene sestre. Raznim mladinskim do brodelnim društvom bo torej sedaj odpadla skrb, kam naj pošiljajo otroke na počitniške kolonije.

— **Zatvoritev Meljske ceste za promet.** Med Krempljevo in Motherjevo ulico je pričel mestni stavbeni urad s tlakovanjem Meljske ceste in bodo trajala dela približno tri mesece. Meljska cesta je zato za več ta čas zaprta za prevoznik promet in ostane prost prehod le po enem hodniku, prevoz v smeri proti Sv. Petru pa se naj vrši po Trstenjakovi in Motherjevi ulici.

— **Pevcem Glasbene Matice.** V nedeljo prispe v Maribor po častno diploma Matice predsednik pevskega društva »Neven« v Novem Sadu g. dr. Borota, ki se četrtekovega zborovanja ni mogel udeležiti. Pevci in pevke Glasbene Matice se zato opozarjajo, da se zberejo v nedeljo pred 9. uro v Matinih prostorih.

— **Promenadni koncert vojaške godbe** se bo vršil v nedeljo dopoldne v parku po sledečem sporedu: 1. Novak: Zmagoslavna koračnica. 2. Meyerbeer: Uvertura iz opere »Vzhodna zvezda«. 3. Mascagni: Fantazija iz opere »Cavaleria rusticana«. 4. Renda: Tugovanka, srbski potpuri. 5. Svoboda: Ljubezen v prirodi. 6. Tušik: Pozdrav iz polabske ravnine, koračnica.

— **Češka počitniška kolonija,** obstoječa iz 50 slabokrvnih dečkov in deklic iz Brna, je na potovanju v Crikvenico, kjer ostane dva meseca, prispela v četrtek zvečer v Maribor in po kratkem odmoru v našem mestu nadaljevala vožnjo. Otroci so pod nadzorstvom treh učiteljev.

— **Knjižnica in čitalnica prosvetnega odseka Delavske zbornice v Mariboru.** Verstovškova ulica 4. je od maja do oktobra ob nedeljah in praznikih zaprta.

— **Požar pri Ormožu.** Na praznik 9. t. m. ob 2. ponoči je nastal požar pri posestniku I. Stahecu v Lešnici pri Ormožu. Na kraj nesreče je takoj prihitelo ormoško gasilno društvo z motorno brizgalno in prišli sta tudi gasilni društvi iz Hardeka in Loperčič. Skupnemu naporu se je posrečilo ogenj omejiti na lišo in gospodarsko poslopje. Kar je bilo slamnatega in lesenega, je pogorelo. Živino in nekaj vozov in orodja so rešili. Posestnik je bil sicer zavarovan, vendar mu zavarovalnina ne krije škode niti od daleč.

— **Smrtna nesreča motociklista.** Na Muhi pri Dravogradu se je pripetila v četrtek nesreča, ki je zahtevala smrt mladega motociklista. Komaj 26 let stari, mladoporočen posestniški sin Davorin Schober, se je z motornim kolesom zaletel s tako silo v neko drevo, da je obelzjal takoj nezvesten na tleh. Imel je težke poškodbe na glavi in si je pri padcu zlomil tudi več udov. Rešilni avto iz Maribora je sicer kmalu po obvestilu prihitel na kraj nesreče in naložil ranjenca za prevoz v bolnico, toda Schober je že medpotoma izdihnil.

Iz Kranja

— **Za pospeševanje tujkega prometa.** Ker vlada za lepoto naših krajev vedno večji interes tujece, letovišarjeve in turistov, je izdal tukajšnji sreski poglavar na vsa županstva in gostilničarsko združno okrožnico, ki vsebuje stroga in umestna navodila. Med drugim poudarja potrebo snage in čistote naših vasi, postavitve krajevnih in orientacijskih tabel ter vladno ravnanje z gosti v javnih lokalih.

— **Materinski dan.** V nedeljo proslavi tukajšnja podružnica Kolaše Materski dan. Članice in odbornice Kola bodo po ulicah prodajale cvetlice. Pridno segajte po cvetkah in oddolžite se tako z darom za svetle spomine in hvalečnosti do najboljšega bitja — svoje matere. Čisti dobiček je namenjen za podporo revnim ljudem in mladini.

— **Iz državne službe.** Zandarmerijski kapetan g. Milan Kovinčič je že nastopil službo komandirja 8. orožniške čete v Kranju.

— **Pod okriljem Zveze kulturnih društev** priredi prosvetni odsek Sokola v Narodnem domu nocoj ob pol 21. uri filmsko predavanje »Beli stadion«. Film predvaja potek lanske zimske olimpijade, krasne slike zime v Švici in zimski sport.

— **Smuski odsek Sokola opozarja** svoje člane, da se udeležijo nocoj filmskega predavanja »Beli stadion«, ki je za vsakega smučarja izredno poučno.

— **Avtobus Kranj - Ljubljana** vozi ob nedeljah ob 7. iz Kranja, iz Ljubljane pa ob 12. Za izlete je na razpolago poseben avtobus.

— **Pljuča prerezal.** V nedeljo ponoči so se spoprijeli fantje v Druvljci. V tepežu je bil zapanjen Fran Dagarin v levo stran pleč in prebodena so mu pljuča. Prvo pomoč mu je nudil dr

BLUZE, damske obleke najmodernejšega dunajskega izdelka nudi v krasni in bogati izbiri samo **M. KRIŠTOFIČ-BUČAR**, Ljubljana, Stari trg 9. 6418

Iz Tržiča

— **Pevski zbor Slovenskega bralnega društva** bo priredil na povabilo zdraviliške uprave v nedeljo 12. t. m. ob 16. izbran koncert v zdraviliški dvorani. Na sporedu bodo ženski, mešani in moški zbori. Koncert bo vodil pevovodja g. Lajovic.

— **Materinski dan.** Podružnica Kola jugoslovenskih sester v Tržiču bo priredila skupno z vso solsko mladino osnovnih in meščanskih šol materinski dan s pravestrnim sporedom. Dopoldne ob 7. dalje bodo Kolašice prodajale cvetlice po trgu, ob 11. pa bo v telovadnici matineja, posvečena materam. Pri tej matineji bo nastopila mladina s pevskimi in deklamacijskimi točkami, slavnostni govor v počastje mater pa bo imela gđ. Metka Papovova. Vabimo vse, da se te matineje udeležijo v čim večjem številu. Vstopnine ni.

Iz škofje Loke

— **Materinski dan.** Kakor vsako leto doslej bode tudi letos Kolo jugoslovenskih sester po svojih članicah 12. t. m. nabiralo pripevke v prid ubogim materam in sirotam. V svesti si znane radodarnosti meščanov in okolčanov želimo Kolu mnogo uspeha.

— **Letoviščarji.** Doslej se je oglasilo že 20 gostov za bodočo sezono. Prijave za sobe sprejema prometni odsek Škofje Loke. Za znano dobro in solidno postrežbo je poskrbljeno po vseh tukajšnjih gostilnah.

Iz Kočevja

— **K likvidaciji Kajfeževnega podjetja.** Dne 2. t. m. se je prodala v Kočevju Kajfeževa imovina. Razne trgovine in za vilo. Po raznih peripetijah je prišlo do te vrste likvidacije velikega podjetja in bodi prijatelji bodi neprijatelji je moral ta dan žalovati, ki je šla h kraju tako velika gospodarska zgradba. Zdjaj, ko smo v končni fazi, bi bilo neumestno obnavljati nevspešne spomine na vse, kar je dovedlo do teh posledic. Ne da se ta jati, da so v čisto gosposkarsko zadevo vpleteni tudi nacionalni in strankarski motivi, na drugi strani pa je tudi mnogo objektivnega gradiva, ki je povzročilo ono globoko nezaupanje proti vsaki rešitvi akcij. — Na dopis iz Kočevja, ki ga je »Jutro« prišlo 7. t. m., smo prejeli li več odgovorov, ostrih in zabranjenih po tiskovnem zakonu. Dotični članek je bil pisan tako, da si je že vsakdo mogel napraviti svojo sodbo. — Ako je sedaj formalna stran vse nesreče zaključena, nastane stvar na nalogu: Kako zagotoviti, da se bo v podjetjih delalo, in sicer zdravo. Tekom par let mora vendar steti železnica na morje. Morda kaže vsaj zdaj mnogo neprijetnosti pozabiti in prav brez predsodkov pristopiti k rešitvi, kako priverzati Petra ali Pavla, ki kaj zna in zmora, da tam, kjer je bilo gibanje, ne bo mrtvila. Nam so potrebna in zopet potrebna podjetja, ki dajo dela in kruha.

Iz Zagorja

— **Gostovanje gosp. Cesarja v »Svejkuc«.** Opozorjamo Zagorce in okolčane na današnje gostovanje gosp. Cesarja, člana Narodnega gledališča v Ljubljani, v glavni in naslovni vlogi »Svejkac«. To je priznana ena najboljših vlog g. Cesarja, s katero je postal popularen in je ž njo že devetnajstkrat spravljal v salve smeha vso ljubljansko publiko. Opozorjamo, da bodo pri današnji uprizoritvi tudi novi kostumi in bo pri predstavi sodeloval loški tamburaški zbor. — **Izleti na Sv. Goro.** Pri ljubljani izeta na točka je v zadnjem času romantična Sv. Gora. Zadnje nedelje so je poleg številnih izletnikov posetili tudi gasilci iz Zagorja in Izlake. V nedeljo 12. t. m. pa bo imelo Obrtno društvo za sodni okraj Litija nanjo svoj izlet, za katerega vlada v Zagorju in Litiji veliko zanimanje. Nadalje je za nedeljo napovedan izlet privatnih nameščencev iz Ljubljane, katerega se bo udeležila tudi skupina rudniških nameščencev iz Trbovelj iz Zagorja.

— **Velik uspeh sokolskega gledališča.** V četrtke zvečer se je v Sokolskem domu vprizoril ob polni dvorani »Dobri vojak Svejk«. Igralci so častno rešili svoje vloge. Salve smeha in aplavzov je žel Svejk, ki se je izvršno zivil v svojo vlogo. Danes zvečer se bo igra ponovila z gostom, članom ljubljanskega gledališča g. Cesarjem v glavni vlogi.

Iz Ptujja

— **Gozdovnikom rodu »Deroče Reke«.** Bliza se binkoštni idejni tečaj v Celju. Dolžnost nas vseh je, da se odzovemo in se brezpogojno vsi udeležimo tečaja. Da se še domeniimo zaradi odhoda in nekaterih podobnosti tečaja samega, bo v nedeljo ob 9. v »Mladiki« rodov sestanki. Priti morate točno prav vsi! Mir z Vami! Samotni Volk, glavni ptijskega rodu.

Iz Ljutomerja

— **Iz občinskega sveta.** Na svoji seji dne 7. t. m. je občinski svet sklenil, da postavi na travniku »Za hlevom«, ki je še dosedaj last župnijske cerkve, prostora Gasilskega doma, ker so sedanji prostori Gasilskega društva v občinski hiši pretesni in tudi drugače neprimerni. Za stavbišče za mestna občina cerkvi večji travnik blizu kopališča. Tenis-klub oziroma njegov predstavniki, pa dobi še kos travnika poleg igrišča v večletni najem, da uredi na njem nasade cvetlic in okrasnega grmičevja. Obširni dnevni red se je šel še celo vrsto manj važnih zadev.

Sport

Finale za poudsvezno prvenstvo

Na željo mariborskih klubov je lanska glavna skupščina LNP spremenila način določitve poudsveznega prvaka v toliko, da je odredila finalna tekmovanja po dvojnem cup-sistemu. Temu sklepu glavne skupščine se ni moglo upravičeno ugovarjati, ker se je po prejšnjih določbah odigrala med prvakoma Ljubljane in Štajerske samo ena finalna tekma, in sicer vedno na sedežu poudsveza, t. j. v Ljubljani. V spominu nam bo še lanska finalna tekma med Primorjem in Mariborom, ki jo je Primorje s tesnim rezultatom (2 : 1) odločilo v svojo korist; zato je bila razumljiva zahteva štajerskih klubov z Mariborom na čelu, naj bi se štajerskemu finalistu tudi nudila prilika, da izkoristi ugodnost igranja na lastnem igrišču in pred lastno publiko. Šele oba rezultata skupno naj bi določila poudsveznega prvaka.

Ce je letos možno ljubljanskega prvaka to kalkulacijo — ki je v ostalem povsem na mestu in ki ji, kakor rečeno, ni moči resno ugovarjati — deloma prekrizalo s svojo vsega upoštevanja vredno zmago, je treba to pripisati dobri kondiciji, v kateri se trenutno nahaja Primorje, in stilu, v katerem je bila ta zmaga izvojevana. Toda o stilu in sistemu obeh moštev morda jutri kaj več.

Rezultat 7 : 3 bi ob drugačnih okoliščinah pričal o precejšnji razliki v kvaliteta obeh moštev. V resnici pa ni tako. Mariborovo moštvo letos sigurno ni šibkejšo nego je bilo lani ob tem času, ko je s tolikim nasom in s tako ambicijo šlo v finalno borbo. Bolj verjetno bo, da je letos še kolikor toliko močnejše, saj je razumljiva želja moštva in vodstva kluba, da bi praznovali deseto obletnico klubovega obstoja v posesti ponosnega naslova poudsveznega prvaka. Zato se je moštvo sigurno temu primerno pripravilo za odločilno borbo. Tudi so vedela vsa poročila o tekmi, ki se je vršila prošle nedelje v Mariboru, povedati, da je moštvo Maribora na terenu močno prevladovalo. Je tedaj več kot dovolj razlogov za domnevo, da bo jutrišnja tekma napeta in da bo nudila dober sport.

Tako bo imela tudi ljubljanska publika po daljšem presledku priliko, da se naslaja na res lepi sportni prireditvi. Če se bo zavzela za domače ljubljansko moštvo in mu naklonila svoje simpatije, je to samo razumljivo, saj bo ta tekma dala definitivnega slovenskega reprezentanta, ki bo tudi letos naše ljubljansko moštvo, če je te vloge v resnici vredno.

Prepričani smo, da se bo ljubljansko sportno občinstvo pri vsej razumljivi gorečnosti za svoje moštvo tudi ob tej priliki izkazalo s primernimi in dostojnimi izražaji in manifestacijami svojih »čustev«, kot se je n. pr. nedavno ob priliki lokalnega derbija.

Tekma se bo odigrala na igrišču Primorja na Dunajski cesti in bo pričela ob 17.

Villacher Athletik Sportklub (Villach) : SK Svoboda (Ljublj.)

Kakor smo že javili, gostuje v nedeljo, dne 12. maja v Ljubljani Villacher Athletik Sportklub, ki odigra ob 15. uri na igrišču Ilirije prijateljsko tekmo z ljubljansko Svobodo.

Celovški, kakor tudi beljski klubi so se po vojni ponovno srečevali na zelenem polju z našimi moštvi. Dasiravno je Villacher Athletik Sportklub eden izmed močnejših koroskih klubov, ga dosedaj še nismo videli v Sloveniji. Njegovi rezultati, ki jih je dosegal zadnji čas proti vodilnim koroskim klubom, pa govorijo, da bo morala ljubljanska Svoboda zastaviti vse moči in svojo priznano borbenost, če bo hotela proti Beljačanom častno odrezati in dokazati, da je njen dober sloves, ki si ga je pridobila, upravičen.

Kakor enjemo, bo nastopila ljubljanska Svoboda v nekoliko izpremenjeni postavi in z nekaterimi novimi dobrimi močmi tako v napadu, kakor v obrambi, kar bo zanimanje za tekmo gotovo še znatno dvignilo, posebno še, ker namerava Svoboda to postaviti — v kolikor se bo v nedeljo obnesla — uporabi za še neodigrane prvenstvene tekme.

Izvrstna rezerva ljubljanske Svobode odigra ob 13.30 na istem igrišču predtekmo s 1. moštvo SK Grafike, vodčeka kluba II. razreda, ki je momentano v prav dobri formi. Tudi ta predtekma obeta nuditi zato lepo igro in dober sport.

Dopoldne ob 8.30 pa se srečajo juniorji Svobode z rezervno SK Grafike na igrišču Ilirije.

Od 14.30 dalje se vrši na igrišču Ilirije koncert železničarske godbe »Zarja«, na kar občinstvo še posebej opozorjamo.

Službene objave LNP

(Iz seje posl. odbora 8. V. 1929.)

Razvrstitev prvenstvenih tekem v Ljubljani dne 12. t. m.:

Igrišče SK Ilirije: ob 10.30 Ilirija jun. : Slovan jun.; služba: odbornik LNP g. Sterle, blagajna SK Ilirija, vsak klub 3 reditelje, str. sodnika Skalar in Peče.

Igrišče ASK Primorje: ob 10.30 Jadran jun. : Hermes jun.; ob 15.15 Krakovo : Reka (I. moštvi); ob 17. finale poudsvez. prvenstva za 1928/29 Primorje : Maribor. — Služba: dopoldne: odbornik LNP g. Cek, blagajna SK Jadran, vsak klub 3 reditelje, str. sodnika Mlačič in Matko; popoldne: blagajna g. Florjančič in ASK Primorje, rediteljstvo g. Bucic, po 3 reditelje SK Krakova in SK Reke in 6 rediteljev ASK Primorja; str. sodnika za predtekmo Levstek in Pišlar, za finale Breskvar in Pečar.

Nastop službe dopoldne ob 10., popoldne ob 14.45. Bileterije za dopoldanski tekmi postavi klub, ki opravlja blagajniško službo, za popold-

danski tekmi na prostoru Primorja postavi bileterije poudsvez.

Posl. odbor je odobril naslednje prijateljske tekme: Svoboda : Villacher Athletik SK dne 12. t. m. ob 15. na prostoru SK Ilirije v Ljubljani; Celje : Ilirija 12. t. m. v Celju; Elan : Krakovo 12. t. m. v Novem mestu.

Prv. tekmo SK Natak : SK Grafika je določil posl. odbor na termin 26.5., vrši se ob 8.30 dopoldne na prostoru SK Ilirije.

Iz jesenske sezone preostalo prv. tekmo Slovan rez. : Jadran rez. je določil posl. odbor na praznik 20. V.; vrši se ob 10. dop. na prostoru SK Ilirije; igralci, ki so nastopili v jesenski prv. tekmi Slovan : Jadran za I. moštvi, v tej tekmi ne smejo nastopiti.

Kapetana rezervnih moštev SK Hermesa in SK Slavije igr. Čop Lojze in Muzolič Josip se pozivata na prihodnjo sejo posl. odbora dne 15. t. m. ob 21. uri, da pojasnita netočnosti v seznanjih svojih moštev za tekme dne 5. t. m. Upr. odboru se predlaga SK Rapid v globlo Din 25.—, ker za tekmo z Atl. SK dne 5. t. m. ni oddal predpisane seznama moštva.

Posl. odbor je verificiral s pravico nastopanja dne 18. t. m. za SK Svoboda. Ljubljana: igr. Smolnikar Drago, Gašperšič Miro; za SK Slovan: Pirš Bogomir. — Na znanje se vzame izjava igr. Jerbica Slavka, glasom katere preklicuje svojo prijavo za SK Celje, ter ostane še dalje igralec SK Svobode, Ljubljana.

V smislu § 10. o. p. je dovoljeno z današnjim dnem nastopanje v prijateljskih tekmah za SK Svoboda, Ljubljana igr. Starmann Ivanu. — Izjemoma se dovoli predčasen nastop za SK Svobodo dne 12. t. m. igr. Gašperšič Mirota.

Tajnik II.

Motokolesarski klub Ilirija vabi člane motokolesa, da se udeležijo skupnega izleta I. Hrv. Motokluba v Graz, kateri se vrši od 18. do 20. t. m. Točne informacije in podrobnosti v klubski pisarni, restavracija »Novi Svet« (telefon št. 2662).

Motokolesarski klub Ilirija. V nedeljo dne 12. t. m. se vrše medklubsko kolesarsko otvo-

ritvene dirke na progi Vič—Vrhnika. Start ob 14. uri pri km 4 pred gostilno »Kušar«. Skupni odhod na start točno ob 13. uri izpred kavarne Zvezda. — V soboto dne 11. t. m. ob 19. uri se sestanek vodstva dirke in dirkačev, obenem zaključek prijav v klubski pisarni, restavracija »Novi Svet«.

SK Svoboda, Ljubljana. Juniorsko moštvo se opozarja, da mora biti v nedeljo 12. t. m. najkasneje ob 8. dopoldne radi treninga z rezervno Grafike v naši garderobi. Popoldne: ob 13. uri blagajna; Malovrh. Vrhovni reditelj Višič. Reditelji: Kovač, Urbančič, Ace Rozman. Rezerva ob 13. uri v naši garderobi. I. moštvo ob 14. Obe postavi sta objavljeni v naši garderobi.

Sekcija ZNS. (Službeno.) Delegirajo se k tekmam dne 12. V. na igrišču Ilirije: ob 10.30 Ilirija jun. : Slovan jun. g. Lukežič, ob 15. Svoboda : Villacher SV g. Betetto; na igrišču Primorja ob 10.30 Hermes jun. : Jadran jun. g. Miklavčič, ob 15.15 Krakovo : Reka g. Pevalak, ob 17. Primorje : Maribor g. Deržaj.

SK Krakovo. Danes se vrši strogo obvezen sestanek članov ob 20.30 v gostilni »Usenik«, Borštnikov trg zaradi sestave moštev za nedeljsko prvenstveno tekmo s SK Reko.

ZSK Hermes. Danes ob 20. uri za vse članstvo strogo obvezen sestanek, posebno juniorji. Po sestanku predavanje.

ASK Primorje (hazena). Danes v soboto 11. t. m. ob 16.30 obvezen trening za vse hazenističe na igrišču ob Dunajski cesti. Gđc. Baby se poziva, da odda sekcijске stvari na določenem mestu.

SK Natak pozivlja vse igralce I. moštva in rezervno, da se udeležijo v nedeljo ob 8. jutraj skupnega treninga na igrišču Primorja. Obenem se naprošajo, da prineso s seboj vsak svojo blansko izkaznico.

SK Jadran v Cerknici. V nedeljo 12. t. m. gostuje v Cerknici proti tamkajšnemu SK Javorniku SK Jadran iz Ljubljane. Omenjeni klub je priljubljen gost na cerkniškem igrišču zaradi svoje lepe in fair igre. Tekma se bo vršila ob 17. uri.

Gospodarstvo

Nezdravo stavbno gibanje

V majske številke »Bankarstva« je ravnatelj Združenih opekarn d. d. g. Zdenko Knez napisal daljši članek o nezdravosti sedanjega stavbnega gibanja, iz katerega posnemamo naslednje:

Dosedanjega, sedaj še bujnega stavbnega gibanja ne smemo biti preveč veseli, ker sloni to gibanje na preozkih gospodarskih podlagi, kar se more prej ali slej maščevati. Pomanjkanje stanovanj in pomanjkanje denarnih sredstev je dovedlo naše stavbno gibanje na silno nezdrav teren.

Na eni strani vidimo ljudi, ki zidajo iz lastnih sredstev ter zahtevajo tako visoke najemnine, da se jim vložena glavčina v teku 15 let obrestuje in tudi amortizira. Ta špekulacija gre roko v roko z rizikom, da najemnine v teku 15 let padejo in da se povratek denarja bistveno zakasni. Na drugi strani pa vidimo številne posameznike, ki imajo samo neznatno ali sploh nikakih denarnih sredstev, in ki se pod pezo razmer odločijo, da si z izposojenim denarjem zgradijo hišo. Enomesečna amortizacijska kvota z obrestmi in je v večini takih sicer višja od dosedanje najemnine, vendar se v splošnem kalkulira, da ni neumestno plačati več in biti po gotovi vrsti let pod lastno streho. Toda ni vse zlato, kar se svetli. Pogosto se kalkulacija izkaže kot preoptimistična. Bodisi da se dohodki znižajo ali stroški zvišajo ali pa da je dotičnik pri kalkulaciji podcenjeval svoje lastne potrebe in v takih primerih pride prej ali slej do tega, da odplačila zastajajo in da pride do prodaje hiše. Ker je pričakovati mnogo takih primerov, bo sčasoma ponudba takih stavb pritisnila na ceno in vrednost hiš bo padla. Le redko bo za prodajalce hiš kaj ostalo, morda pa še ostanejo po prodaji dolžniki nekdanjih financierjev. Če bodo endoruzinske hiše v vedno večji meri na prodaj, pa bo zastalo stavbno gibanje, od katerega je odvisna veliko število drugih industrij, saj spada stavbna industrija med tako zvane ključne industrije.

Stavbno gibanje občin nosi v sebi dve nevarnosti: če stoji na trgovski podlagi, ima iste napake, kakor ono od strani špekulativ; če je pa bolj na dobroteljni podlagi, pa predstavlja nerentabilen posel v breme občinskih financ. Težko je tu najti pravilno sredino. Danes opažamo, da se zidata predvsem dva tipa stanovanjskih hiš: endoruzinske hiše z vrhom ob periferiji mesta in pa velika stanovanjska poslopja. Ne zidajo pa se srednjevelike stanovanjske hiše, kakor pred vojno in ki predstavljajo zlato srednjo pot. Vojna je gospodarsko uničila tako zveni srednji sloj, ki je bil za normalno gradbeno delavnost zelo važen, dočim so danes nosilci stavbnega gibanja po večini elementi brez premoženja ali pa obične, odnosno fond, ki kar se izraža tudi v obliki hiš.

— **Narodna banka** bo vpisala za 20 milijonov Din delnice Privilegirane agrarne banke. Pod predsedništvom guvernerja g. Jenjata Bajlonija se je predvčerajšnjim vršila seja upravnega odbora Narodne banke, na kateri se je glede na tozadevni akt komisarija Privilegirane agrarne banke razpravljalo, koliko delnic tega denarnega zavoda naj vpiše Narodna banka. Sklenjeno je bilo, da bo Narodna banka vložila v delnice Agrarne banke vsoto 20 milijonov Din. Poleg tega bo v vseh podružnicah brezplačno vršila posle, ki so zvezani z vpisom teh delnic.

— **Organizacija IX. mednarodnega vzorčnega velesejama** v Ljubljani ob 30. maja do 9. junija 1929. Po informacijah, ki smo jih dobili od uprave Ljubljanske velesejma obeta biti letošnja prireditve velesejma prvovrstna. Zadovoljila bo sigurno vse, razstavljale in kupce. Odrejeni termin je po mišljenju vseh zelo posrečen. Uprava velesejma je izdelala poseben načrt razvrstitve, ki obsega: Mednarodni vzorčni velesejma, ki je razdeljen v sledeče skupine: 1. Strojni industrija. 2. Kmetijski stroji in orodje. 3. Kovinska industrija. 4. Avtomobili, motorji, bicikli, vozovi. 5. Elektrotehnika, fotografija, optika. 6. Radio. 7. Lesna industrija. 8. Pohištvo. 9. Pletarstvo. 10. Uenje in konfekcija, kožuhovinarstvo. 11. Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo. 12. Papir, grafika, pisarniške potrebščine. 13. Galanterija. 14. Umetnostna obrt. 15. Stoklo. 16. Porcelan. 17. Glasba. 18. Gravirski in zlatarski izdelki. 19. Fina mehanika. 20. Stavbena industrija. 21. Industrija živil. 22. Reklama. 23. Praktične novosti. 24. Razno. 25. Kemična industrija in kozmetika. Po-

sebna razstava pohištva. Strojni oddelek, posebno bogat na poljedelskih strojih. Higieniska razstava za letošnji velesejem, preurejena in izpopolnjena. Avtomobilska razstava. Razstava meščanskih šol Slovenije. Radio razstava. Razstava zajcev in perutnine. Skupine: belgijska, braziljanska, italijanska s proizvodi, ki konvenirajo za import v našo državo.

— **Omejitev poslovanja pri nekaterih carinarnicah v Sloveniji.** Uradni list ob 8. t. m. objavlja iz razpisa generalne direkcije državnih železnic 16. aprila t. l. naslednje omejitve poslovanja pri nekaterih carinarnicah v Sloveniji. Na postaji Bistrica — Bohinjsko jezero se smejo oceanirati za izvoz preko Podbrda samo one pošiljke, ki se predajo v prevoz na postajah od Dobrave — Vintgarja do Bistrice — Bohinjskega jezera. Na postaji v Raketu se smejo za izvoz oceanirati le naslednje pošiljke: žive in zaklane živali, perutnina, presno meso, presna slanina, suhomesnato blago, jajca, presno sadje in presna zelenjava ter vse pošiljke, predane na postajah od Brezovice do Rakeka. Na postaji v Prevaljah se smejo oceanirati samo izvozne pošiljke za Avstrijo in za tranzit, ki se predajajo na postajah od Dravograda — Meže do Prevalj. Carinski oddelek na postaji v Čakovcu je pooblaščen oceanirati vse izvozne blago in vvozno blago, naslovljeno na carinsko založnico E. Vajda.

— **Spremembe carinske — poštarne pravilnika.** Iz Beograda poročajo, da je finančni minister predpisal spremembe in dopolnitve carinske — poštarne pravilnika, ki bodo stopile v veljavo 1. avgusta t. l.

— **Pet velikih konkurzov v Beogradu.** V zadnjih dveh dneh je beograjsko sodišče otvorilo konkurz nad imovino petih večjih tvrdk, in sicer Delniško družbo z usnjem. Kralja Petra ulica 30—32 s pasivami od 5 milijonov Din (aktiva znašajo baje 7 milij. Din), tvrdko I. Karlo in Komp. s pasivami od 1.5 milijona Din, tvrdko Simon Hason s pasivami od 1.2 milijona Din, tvrdko Gjuro Živanović s pasivami od 450.000 Din in tvrdko Adam Ivanović s pasivami od 850.000 Din.

— **Ukinjenje prometnih omejitev na liški progi.** Generalna direkcija železnic je z veljavnostjo od 7. t. m. ukinila prepoved sprejemanja tovornih pošilk za postajo v Splitu, ki je veljala od 11. aprila t. l.

— **Občni zbori.** Cinkarna d. d. v Gabrju pri Celju, v soboto 18. t. m.; Tiskarna »Savar«, d. d. v Kranju, dne 22. t. m.; Splošna stavbna družba, d. d. v Mariboru, 28. t. m.; Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani 14. junija.

— **V trgovinski register** so se vpisale nastopne tvrdke: Janez Aljaž, družba z o. z., trgovina z mešanim blagom v Boštani pri Grosupnem (osnovna glavčina 10 tisoč Din); Berik, izdelovanje in prodajanje kemično tehničnih izdelkov, družba z o. z. v Ljubljani (osn. gl. 5000 Din); Cvetličarna Nica, družba z o. z. v Ljubljani (osn. glavčina 20.000); Tovarna ovalnice Rozi Hribar in Comp. v Slovenjgradcu; Josip Lebič in drug, mesarstvo v Spodnji Hudinji; Kresnik Amalija in Komp., trgovina z mešanim blagom v Vojniku.

— **V likvidacijo** je prešla Ljudska blagajna, splošni hranilni in posojilni zavod v Mariboru, reg. združba z o. z.

— **Konkurz** je razglašen o imovini Augusta Kozmana, trgovca v Ljubljani, registriranega pod firmo: Tovarna Diskobolov August Kozman (prvi zbor upnikov pri delnem sodišču v Ljubljani 21. maja, oglasitveni rok do 30. junija, ugotovitveni narok 16. julija).

— **Dobave.** Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave 20.000 kg jamskih tračin, gasilskih predmetov in različnih strokovnih knjig. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 27. t. m. pri ministrstvu za vojsko in mornarico, oddelek za mornarico v Zemunu, glede dobave gradbenega in tehničnega materiala (parketi, krovna lepenka, eternit, sadra, vijaki, pločevina, bakrene cevi, cink, svinec, jeklo, železo, matic, podložne plošče, zakovice, žebliji, poljske tračnice, skretnice, gumijaste cevi, sesalke, kopalne kadi, kompletne oprave za klozete, nastavki za dimnike, okovi za vrata, okna in pohištvo, ključavnice, patentne spojke za postelje, porcelanasti gumbi za predale, usnje, jermeni, linolej, azbest, klingerit, fibre v ploščah, peči, dimovodne cevi in kolena za iste, različno orodje in stroji, aprilni svetili, škarije za pločevino, smirkove plošče, brusi, pile, klešče, krožne žage, dila, tračna merila, meterska merila itd.); 25. t. m. pri upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogradu

glede dobave 23.000 metrov pločevinastih spojin; 27. t. m. pa glede dobave 270.000 metrov jeklenih trakov in 184.000 komadov plom; 27. t. m. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave različne pločevine in zakovice; 28. t. m. glede dobave hrastovega skretniškega lesa; 29. t. m. pa glede dobave 1.000.000 kg drv; sladkor, paprika itd.). (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOL.) Dne 31. t. m. se bo vršila pri gradbenem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave slik Nj. Vel. kralja, ur, zastav, brisač, nakladalnega orodja, pohištvenega inventarja, pisarniških potrebščin, orodja, blagajin, umivalnikov itd. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

— **Dviganje produkcije Fordovih tvornic.** Iz Newyorka poročajo, da je produkcija v Fordovih tvornicah dosegla v aprilu 190.000 avtomobilov napram 182.000 v marcu in 159.000 v januarju. Zdi se, da si bo Ford po popolni uvedbi novega modela zopet pridobil ono mesto v ameriški avtomobilski industriji, ki ga je imel pred leti.

— **Prodaja.** Pri direkciji žum v Ljubljani se bo vršila licitacija glede oddaje lesa, drv in lubja na panju. Ponudbe je vložiti do 25. t. m. pri omenjeni direkciji. (Predmetni oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOL.)

Borze

10. maja.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Večja potreba je bila v devizah na Prago, Curih in London. Deviza na Dunaj se je ponovno nekoliko okrepila, deviza na Berlin pa je popustila. Privatna ponudba je le deloma krila potrebo v devizi na London, vso ostalo potrebo pa je krila Narodna banka.

Na zagrebškem efektinem tržišču se je vojna škoda po zadnjem padcu zopet okrepila. Včeraj se je trgovala še po 411, danes pa se je dvignila kar za štiri točke ter je bila zaključena za aranznjo po 413, za kasa po 414.50, dočim se je za decemberski termin trgovala po 436 — 439 (v Beogradu se je lečaj dvignil le od 410 — 410.50 na 412 — 412.50). Investicijsko se je nudilo po 86.50 brez prometa. Zasebne vrednote so bile bolj zanemarljive. Med bančnimi papirji so bili zaključki v Unionbanki po 206, v Jugobanki po 84, v Zemaljski po 138 in v Poljodolski po 15.50 — 15.70. V industrijskih papirjih ni bilo prometa. Trboveljska je notirala nespremenjeno 460 — 465.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.84 — 22.90 (22.87), Berlin 13.49, Bruselj 7.886, Budimpešta 9.9178, Curih 10.944 — 10.974 (10.959), Dunaj 7.9806 — 8.0106 (7.9956), London 275.63 — 276.43 (276.03), Newyork 56.78, Prag 222.27, Praga

Srbski književniki prvič na Slovenskem

Pozdrav srbskim tovarišem

Natanko v tem času je pred letom dni šestorica slovenskih književnikov kot zastopstvo ljubljanskega PEN-kluba prvič oficijelno posetila Beograd in srbski narod, da pred najširšim občinstvom v slovenskem jeziku spregovori o sebi, o svojem narodu, o svoji zemlji. Pozdrav in sprejem, ki so ga doživeli slovenski pisatelji na srbskih tleh, je bil tako iskren in preprostopričen, kakor za niso pričakovali. Mesto jih je ljubezljivo pozdravilo po svojem zastopniku, vlada po svojem ministru prosvete, prebivalstvo pa po sveči številni udeležbi v natrpano polni ogromni univerzitetni dvorani. In to občinstvo je izkazalo svojo kulturnost s tem, da je pravilno umevalo pomen tega večera. Ni prišlo gledat nekih tujih obrazov, poslušat slabih deklamacij, hotelo je čuti intimni zvok slovenskega jezika, po katerem se razodeva tvorini genij slovenskega naroda, prodreti v njegovega duha, ga razumeti, oceniti in vzljubiti. Zato so z isto zbranostjo poslušali vodnike kerubinske molitve kakor Finžgarove široko, dialektno pobarvano gorenjsčino, burno aklamirali Novačanov zanos in z veliko ljubezljivo olaskali pojočo besedo Zupančičeve »Dume«.

Vezi, ki se pleto med tvorinimi duhovi vseh dob in vseh narodov, so se pri medsebojnem spoznavanju srbskih in slovenskih pisateljev učvrstile, postale intimnejše ter se pri mnogih razvile v prirčno osebno prijateljstvo.

Zakaj edino, na čemer je mogoče graditi, je medsebojno spoznavanje. Deset let smo gradili na pesek, kajti trčila je stavba, ki jo zidajo razprti zidari brez ljubezni, v medsebojnem nezaupanju in stalni borbi, kdo bo mojster in gospodar. Deset let je stal duh v kotu, nem, preziran in neupošteván. Pa vendar more samo duh graditi v bodočnost!

Ob prihodu Slovencev v Beograd je napisal urednik in kritik Milan Bogdanović v beograjskem »Vremenu«, da je Beogradu Ljubljana dalje nego Kalkuta. Pa kje je danes povprečni Ljubljani Beograd? Ali ne tam nekje pred Pekinom?

Kar je razločilo in razcepila politika, mora zopet zbrati in zediniti duh.

Drevo prispo v Ljubljano odposlanci srbske književnosti, ne samo da prvič oficijelno posetijo slovensko prestolico in vrnejo obisk svojim ljubljanskim tovarišem, marveč predvsem, da Slovincem v svojem lastnem jeziku spregovore o sebi, o svoji zemlji, o svojem narodu. Med njimi so odlični umetniki, izvrstni ljudje, naši odkritosrčni prijatelji. Kako jih sprejme Ljubljana? Kako bo razumela pomen njih prvega nastopa na slovenskih tleh?

Svojim srbskim tovarišem in prijateljem pa želimo, da bi jim bilo bivanje na slovenski zemlji milo in da bi jim ostalo v tako dragem spominu, kakor je ostalo milo in drago njih slovenskim drugovom bivanje na srbski zemlji.

Ko sem pred letom dni prvič stopil na srbska tla in tlak beograjskih ulic, mi ni bilo čisto lahko v duši. Kam sem prišel? Ali med resnične in prave brate, ali med hladno prijazne tujce? Se isti večer pa sem vedel, da sem prišel — domov.

In ko smo se čez par dni vračali proti Ljubljani, mi je monotonna pesem lokomotive neprestano čarala pred dušo vizijo zelene Sumadije. In v svoj dnevnik sem za beležil pismo prijatelju Bogdanoviću, pismo, ki ga seveda nisem nikoli odposlal. Njegov začetek se glasi:

Se pluska v dušo mi zeleni val zelene pesmi Vaše Sumadije.

Prijatelji, vem: ta dan mi bo ostal kot dragocen spomin pobratimije, ko sta v sozvočju vedrem poljubila se dragi »kaj« naš in Vaš mili »što«.

Pozdravljeni, prijatelji, na slovenskih tleh, srčno nam dobrodošli!

Fran Albrecht.

Jovan Dučić

Literarni profil največjega srbskega pesnika prvega četrtstoletja našega veka Jovana Dučića nas spominja našega pesnika Otona Zupančiča: Oba sta izrazila lirika, ki sta se oblikovala v duhu poetike, ki jo je prinesla dekadentno - simbolistična struja. Oba sta kot pesnika goreča vernika in Lepoto in strogo spoštujata artistično dovršenost forme in magično moč odbrane, do muzikalne subtilnosti izdelane pesniške besede. Oba sta v poeziji in v življenju zapadnjaka s francoskim nadahotom. Medtem ko se Jovan Dučić najbolj nagiba k imaginističnemu simbolizmu, k neoromantičnim sanjam in vizijam, je Zupančič bolj meditativnemu tipu. Njemu je ideja takisto predmet pesniškega čezživljanja; v njegovih poezijah odseva tudi odbleski idejnih bojev in socialne stvarnosti. Lahko bi rekli, da je Zupančič bolj dinamičen, Jovan Dučić pa bolj statičen pesnik. Medtem ko se Zupančič posveča prevajanju, izživlja Jovan Dučić preveševanje pesniških sil v mojstrski prozi: v potopisih in esejih, ki enakihi ne najdemo v vsej jugoslovanski literaturi.

Toliko primere le zaradi lažjega umevanja; zakaj pri velikih poetih, ki predstavljajo vsak svojo posebno, samorazločno individualnost so take primerjave le postranskega značaja. To, kar smo povedali, samo pričuje, kako sta dva sorodna pesniška temperamenta v dveh ločenih kulturnih sferah izoblikovala pod sorodnimi vplivi svoj močni stvariteljski osebnosti.

Jovan Dučić je po rodu iz Hercegovine (rojen v Trebinju l. 1874.). V mladosti je bil učitelj v Mostaru in ožji prijatelj pesnika A. Šantića, s katerim sta ustanovila literarni časopis »Zora«. L. 1899. je odšel študirat na vseučilišče v Ženevo, odtod pa v Pariz. Po skoraj desetletnem bivanju na zapadu in po dovršenem službenem znanstvenem univerzitetnem študiju v službo zunanega ministrstva kraljevine Srbije. Čez nekaj let so ga poslali za atašea v Carigrad, nato pa je služboval v Sofiji, Atenah, Madridu. Zenevi in naposled kot generalni konzul kraljevine SHS v Kairu. Sedaj je dodeljen zunanemu ministru v Beogradu.

Ze ta shema njegovega življenja kaže velike in pogoste izpremembe, daljna potovanja in družabno okolje, kakor je dano iz redkemu pesniku. Vse te izpremembe, vso lepoto tujih mest in bogastvo njegovih starih kultur, je Jovan Dučić preživel in predelal v sebi z imaginacijo tankočutnega lirika. Dojem je bil izprva pod vplivom Virgilove Iliade in Puskina, se je jel na zapadu vzpodbujati k pesniškemu snovanju in oblikovanju po vzorih francoske poezije. Njegovi

fino izbrušeni verzi z obilnimi, brezosebimi slikami, očitujejo predvsem vpliv sonetnega mojstra Hérédije. Kritika navaja še sledove drugih vplivov, vendar jih ne smemo precenjevati, zakaj Dučić je samonikla, globoko položena pesniška natura, ki se ne obdaja s tujo lepoto zato, da bi jo vsrkavala vase, marveč zato, da lažje razvije lastne notranje sile. Dučićev l'art pour l'art je v organski zvezi z njegovim temperamentom,

z vso njegovo osebnostjo, žejno romantične omame in venomer iščočo intelektualnih senzacij. Dučićeva poezija je dobro karakteriziral Bogdan Popović, ko pravi, da je v nji zenit tistega razvoja srbske poezije, ki se je začel z Brankom Radičevićem in ki je organsko rasel od prstonarodne Radičevićeve dikeje, gole kakor drevo pozimi, do bogate umetniške Dučićeve dikeje, ki vsa žumi od svojega obilnega in krasnega cvetja.

Prva zbirka pesmi Jovana Dučića je izšla v Mostaru l. 1901. Druga zbirka je uglelala svet v Beogradu l. 1908. Poznejši spisi v vezani in nevezani besedi so raztreseni po raznih časopisih. Le-ti zelo dopolnjujejo in v nekaterih detaljih izpreminjajo njegovo pesniško sliko, dokazujoč, da pesnik še vedno razpolaga z novimi izraževalnimi možnostmi. V raznih letnikih »Srpskega književnega glasnika« je pokopana zlasti Dučićeva bleščeča proza. Ko bodo te mojstrovine zbrane, bo dobila srbska književnost knjige, ki bodo največji spomenik predvojnemu literarnemu generaciji in vsakemu štivo tankočutnih duhov, ki žele ubežati iz industrijskega hrupa naših dni na cvetne Panove livade. Pravkar se pripravljajo za »Biblioteko Savremene Jugoslovanske Pisce« (v založbi »Narodne Prosvete« v Beogradu) Dučićevi zbrani spisi. V prvih štirih knjigah izidejo vsi njegovi verzi in pesmi v prozi, v ostalih pa bo objavljena njegova proza, potopise, eseji, med katerimi so n. pr. »Pismo iz Atena«, »Pismo iz Madrida« in dr. nedosežna mojstrovina srbskega esejističnega sloga in divno izbrušeno zvalo srbohrvatskega jezika.

Kot človek je gosp. Jovan Dučić zelo simpatična, elegantna, kultivirana osebnost, entuziast za vse, kar je lepega, navdušen častilec vseh umetnostnih panog, družabnik francoskega salonskega tipa, vzlic temu pa ljudski — iskren in tople sin hercegovske zemlje. Nemara ima nekaj sorodnosti z renesančno dubrovniško vlastelo, ki jo je opeval v svojih dubrovniških slikah, kjer se aristokratska lepota starega, davno minulega življenja ljubko zlija s sinjino morja, kakor na slikah starih italijanskih mojstrov.

Jovan Dučić:

Pesmi v prozi

Seme

On je sejal in pel, sejal je in pel. Sejal je črno in belo seme svojega sna. Topli aprilski vetrovi so duhteli in blage aprilske rose se lile v njegove srebrne brazde. Pustinja se bo pokrila s cvetjem in žoltimi plodi. Povsod bo klasja do pasu in šume do neba.

In on je šel vse dalje za solncem in zvezdami in sejal v puščavi in pel v tišini. Ni se oziral za seboj in ne bi poznal več pota, da se vrne k svojemu ognjišču.

Ni razmišljal, bo-li veter odnesel seme v reko in jutranji mraz uničil mlade kali. Ni razmišljal bodo-li priletele črne in bele ptice in pozabile v blestečih brazdah črno in belo seme. On je šel vse dalje in sejal in pel.

Ali ko je glas ugasnil in je roka omahnila in ko se je namenil, da se vrne, se je izgubil v morju svojega klasja in somračju svojih šum. Med njim in celim svetom je stala zdaj visoko do neba, otrovna vegetacija njegovega sna.

Pesem Kristu

Ti boš ostal samec na jezeru, na katerem si propovedoval ubogim ribičem, da se sreča v siromaštvu in odrešenju v ljubzni. Ne bo več kristjanov na zemlji. Tvoje ime se ne bo več izgovarjalo po cerkvah in nihče več Te ne bo molil. Od vzhoda do zahoda bodo peli zbori novemu sinu nebeskemu, ki prinese drugo resnico za druge ljudi.

Ali Ti ostaneš tudi ko ne bo več kristjanov na zemlji. In ko zraste trnje na potih vseh Tvojih mučenikov, boš Ti edin še živel, plavalasi in mili mladenič, ker si prvi kazal na pota srca kot na nota božja.

Ostal boš, ali spoznavši, da je bil evangelij nezadosten. Ker ni bog za ljudi v doseženi resnici, ampak v večnem iskanju. Tebe bodo vsi zapustili, ker si veriel, da si ga našel. Bog je stražen samo v slutnji in neizmeren samo v pričakovanju.

In ko se bodo vsi ljudje Tebe odrekli in ko Te bodo še enkrat vsi smotili, bodo ostali še pesniki, da Te bodo občudovali.

In večna Magdalena bo še nadalje brisala s svojimi lasmi Tvoje krvave noge. Ker bo ostalo v smotinu samo ono, kar je ostalo v ljudskem srcu.

Ti si s svojo resnico samo omejil nekaj, kar je neopredeljeno in neizrekljivo.

vo, ali s svojimi ranami si pokazal ono, kar je božansko v človeku. In čeprav nisi odkril boga, si ga posvedočil.

Jovan Dučić

Dubrovačko vino

More nepomično, mirno kao srma, Leže pred vrtom. Samo mlaz fontana Prska. Dok iz modrog lavorovog grma Vrti bludno lice mramornoga Pana.

Ču se strasna svirka. Zatim društvo celo Javi se u vrtu. Sva su lica njina Bila razdragana; sve beše veselo Posle dobrog ručka i perfidnog vina.

I počeše igre, sve s nežnim damarom; Izvesna pomnetna nastupi u činu: Tu kapetan psalme citira s žarom, A dominikanac svira mandolinu.

Gospodjica Ana de Doce, već seda, Čuvana sa strogih vrlina i tona, Okružena jatom dama, pripoveda Jednu gromku priču iz »Dekamerona«.

Jovan Dučić

Sok

U širokom hladu palmine lepeze Leži lepa Naksis. Podne je vrh Nila. Jato lasta negde prevrće i veze; I vazduhom toplim razleće se svila.

Nil prastari zelen, s iznemoglim dahom, Odilazi tromo. Nad starinskim gradom Mirno podne sipa ognjenjem prahom; I sve gori strahom razbludnom i mladom.

Polunaga Naksis o Izosu sanja U to strasno podne antičkoga leta; I, požudna, jednom, kad se tače granja, U crveno cveće sva žuma procveta.

Veljko Petrović

Podpredsednik beograjskega PEN-kluba gosp. Veljko Petrović najbrž ne bo nastopil na ljubljanskem večeru, kar bi zelo obžalovali, vendar se bo — če ne pride vmes kakšna ovira — mudil te dni v naši sredini, zato naj izrabimo to priliko in opozorimo tudi na njegovo delo.

Po rodu iz Vojvodine, predstavlja v svojih pesmih in povestih njeno dušo — široko kakor je ta ravan, bogato kot so njena zlata polja, pestro in živahno kot je njeno pisano prebivalstvo. Začel je kot pesnik in je rad opeval Bačko, nje pokrajinske lepote, njeno domačnost, predvsem pa njeno zatirano srbskost, ki se je šibilo pod madžarskim nasiljem, izgubljalo počasi svoj ponos in se udajalo mamečemu površnemu življenju — deželo agrarnih močkovcev, pristav in obcestnih krmec s cigani, kjer »bečari« razsipavajo denar svojih očelov in tuju prodane rodne grude.

Ovo je zemlja burjana i drača, ovo je zemlja podlih sunokreeta, ovo je zemlja pijanke i plača i leglo vrapca, koji nisko leta — ovo je zemlja burjana i drača.

Ta ostrba obsodba je priklopila iz rodoljubnega srca, v katerem se je razplamtel ne — nacionalizem v vsakdanjem smislu, temveč tisti, ki ga Slovenci dobro poznamo iz Cankarja: nacionalizem, ki je človeški, ker išče za vse enakih pravice, zahteva dostojanstva in apelira na čut moralnih dolžnosti do naroda. Tako je pel tisti Veljko Petrović, ki je sam izšel iz madžarske gimnazije in madžarske fakultete. Značilno je, da se je v svojem prebujenju že zgodaj obrnil do Zagreba enako kot do Beograda, preverjen, da je usoda skupna ter da je boljša bodočnost lahko samo ena... Postal je novinar, urednik »Slobode« v Mitrovici in »Srpske Rijeke« v Sarajevu, beograjski dopisnik »Prečani« listov, naposled pa je šel s Srbijanci v emigracijo. Po vojni je bil nekaj časa v redakciji »Politike«, sedaj pa službuje v prosvetnem ministru, v oddelku za umetnost. Ne pozabimo, da se peča tudi z umetnostno zgodovino, o čemer pričuje krasno, monumentalno delo, ki sta ga spisala z gosp. Veljko Petrović in Milan Kašanin o umetnosti Vojvodine za stoletnico »Matice Srpske«.

O njegovih pesmih (dve zbirki: »Rodoljubive pesme« in »Na pragu«) je dejal odlični estlet Bogdan Popović, da so mu ljubše nego vsa povojna kozmična poezija najmlajših. V njih ni samo lepota, ampak tudi rasi duh, vonj zemlje in preporajajoča sila narodne in človeške misli. Vzlic temu je Veljko Petrović najbolj znan kot pripovednik. Tu je imel priliko, da je najgloblje in najbolj mnogostoransko opisal vojvodinskega človeka v njegovih številnih tipih. »Bunja« in drugi v Ravangradu. »Varljivo proljeće«, »Tri pripovedke«, »Pomerne savestie«, »Izkušnje« — te Petrovićeve knjige pričujejo o njegovem silnem pripovedniškem talentu, ki se organski razvija od realizma k psihološki noveli, da tu ustvari nekaj tipov, ki so dostojni peresa največjih svetovnih pisateljev. Nekatere Petrovićeve novele značijo višek dosedanje novelistike.

Petrović bi glednil po svoji prozi še posebno zanimati Slovence. Predvsem zbog tega, ker rad opisuje ljudi, ki oblikujejo svojo značajne na torišču narodnostnih konfliktov. Naši pisatelji so po navadi opisovali renegate kot nizke duše. Petrovića pa je zamikala notranja drama človeka, ki »izkorenini iz rodne grude (Barrèsov »Jéracine«) in pade« v tujem okolju. Take junake srečujemo večkrat v njegovih novelah. Tudi sicer je vojvodinsko okolje v marsičem zanimivo za nas — kdaj pa kdaj se moramo spomniti našega Prekmurja.

Veljko Petrović bi zaslužil, da bi ga kdo predstavil Slovincem v obsežnejši studiji, ki bi zajela vse njegovo delo. Tembolj, ker ima naša književnost v njem iskrenega simpatizerja.

Todor Manojlović

naj nam predstavi novo smer mlajše, dasi ne najmlajše srbske lirike. (Slednja se je te dni afirmirala s skupnim zbornikom »Lirika najmlajših«). Kot pesnik je Todor Manojlović znan iz knjige pesmi, ki je izšla pred leti v Beogradu in iz verzov, ki izhajajo bolj poredkoma v raznih revijah. Kdor zasleduje srbsko revialno književnost, pozna in ceni gosp. Manojlovića tudi kot bistro-

umnega literarnega teoretika in kritika, dobrega poznavalca tujih slovstev, zlasti sodobne nemške literature.

Manojlović išče v liriki novih form, po snovi pa je nemara klasičnejši duh nego hoče verjeti samemu sebi. Sam pravi:

Ko sam? — Najstariji i najmladji, drug praotaca, premudrih, sijajnih, najdaljih, i drug praučnika, koji tek dolaze sa novim zastavama, novim znamenjima.

V tem modernu stremečem pesniškem dubu se spaja intelektualni mir in čustvena ubranost antičnega stila z vihravim čustvovanjem sodobnega človeka; v sebi nosi obalo in morje življenja, je bojevnik (»izvidjač, hadžija, otkrivač«) in hkrati romar k samotni lepoti pagansko mitične prirode.

Gustav Krklec

Zavičaj

Da pitam za stablo pored reke ili za dragu tico na grani, za neke žudnje davne, daleke, ili da srcu kažem: stani i mirno podji ovim drumom u novi kraj?

Za livadom, za plavom šumom jedno će stablo, jedna tica ili tih srebrna reka da baci senku posred lica — setiće se na polja daleka, na zavičaj.

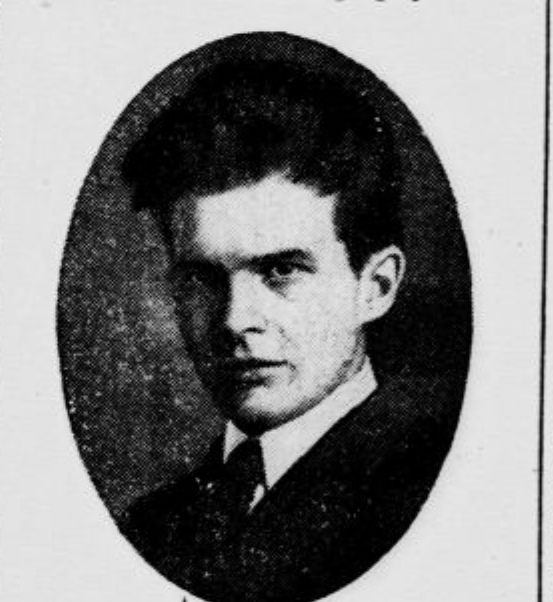
U stablu žive mladi dani i prve čežnje za bezkrajnim, u grlu druge tice na grani zanos za jednim zvukom sjajnim, zanos mlad,

Nikud bez tvoje bolne sete, bez tvoje tuge u samoci; od tebe odoh kao dete i kao dete ja ću doći u tvoje hlad.

U tvoji večni hlad.

Gustav Krklec

Ta najbolj lirčni pesnik mlade generacije se je rodil v Hrvatskem Zagorju, neke blizu Ivantice (l. 1899.), v tistih ljubkih krajih, kjer si Hrvatska in slovenska zemlja podajata roko. Spominjati se njegovega deklisnega prvogimnazijskega obraza, zlatih gumbov njegove gosposke suknje in najinih prvih pesniških vaj v varaždinskem parku. Če se ne motim, mu je mati Angležinja — tudi Prohaska trdi, da je bil l. 1919. »mladenič angleške, mlečne in rožnate polti z modrimi, zaupljivimi očmi. Stidural je v Varaždinu, Pragi, Dunaju, Berlinu in drugod, mnogo potoval in mnogo doživel. Naposled je volil med Zagrebom in Beogradom in se ustalil v Beogradu. Ta čisti lirski poet živi lepo in pošteno od narodnega gospodarstva:

od bank, borze in trgovine. Da je poet, pričuje že dejstvo, da ni bogataš. Pekunljarni realizem ga ne moti, da ne bi bil pesnik sanj in lepe narave. Sicer pa je dejal Balzac — skozi Gobsca in Mercadeta, — da je tudi zlato (denar) lepota. O, da!

V spominu mi je dojem njegovega tel-tona o Hrv. Zagorju, ki je izšel tam med vojno v zagrebškem »Glasu Srba, Hrvata i Slovenaca«. Prvi razmah čiste lirčne nature. Pejsaž Ante Kovačiča, Matoša, Ljube Wiesnerja in njegovega kroga okoli »Almanaha Grič«, Zvonka Milkovića. Poslej se javlja vse češče, takoj po prevratu s Simičem v »Jurišu«, nato v »Kritiki« in drugod. Njegova poezija začneja vzbujati živo pozornost. Nasproti Krklečevi ditirambični, revolucionarni poeziji se oglašajo izpod Krklečevih nežnih rok strune prave lire: nekaj otroško-naivnega, radostnega, antično - svetlega je v teh verzih, neka prirodna razneženost, združena z mladeniškim zanosom in zajeta v obliko, ki je spominjala zdaj na muzikalno mehko R. M. Rilkeja, zdaj na viharovoprotestni verzibilizem nemških ekspresionistov. Prva knjiga pesmi se imenuje »Lirika«, druga »Srebrna cesta« (ta je izšla nedavno v 2. izdaji in v cirilici). Tretjo »Nove pesme« je izdal že v Beogradu v ekavščini in cirilici; s trdno vero v narodno in kulturno edinstvo Hrvatov in Srbov je prešel tudi kot pesnik Savo, ne da bi mu bilo treba izpremeniti govor. Zakaj zbirka »Ljubav plica« je (izvzemši črke in neznalne pravopisne razlike) taka pesniška knjiga, kot bi bila v Zagrebu, takisto najnovejša »Izlet u nebo« (1928), če izvzamemo tri pesmi, ki so posvečene beograjskim bohemskim nočim okoli Tina Ujevića. Pet pesniških zbirk (drame in romana izza zagrebških let Krklec več ne priznava) pričuje o intenzivno preživljenem desetletju, o močnem pesniškem razvoju, o mladeniški sili velikega talenta, ki je že dozorel, a ne še odzorel, ki ima v sebi še mnoge možnosti.

Krklec je tako čist in pristen lirik, da ni moči v obsegu kratke skice zarisati vseh črt njegovega pesniškega profila. Erotik in krajinar, zdaj naivno - otroški, zdaj (a redkeje) refleksivno možat, tu izgubljen v najfinejšje detalje tihotajta, ondi uprt z očmi v kozmos, — večni vzdržan artist čistega slikarskega tipa kakor Vladimir Vidrić, drugokrat razgiban od muzikalnega fortissima kakor Miroslav Krleža. Toda v bistvu je on samo eno; čisto svoj, mlad in mladosten

poet, ljubitelj večernih oblakov, pomladnih lepov, misteriozne sile ljubezni, ki obnavlja ves kozmos. V duši nosi lepoto zagorskega »zavičaja«, domovine Domjaničevih »Kipev« in popevke. Ta lokalni kolorit deststva še vedno oplaja vso njegovo poezijo.

Ljubi Ruše (o Sergeju Jesenjinu je napisal esej in imel krasno predavanje, ki je izšlo nedavno v »Hrv. Reviji«), Slovenci pa smo mu kot rojenemu kajkavcu najbližje, zato prevaja naše poete in pripravlja srbsko antologijo slovenske lirike (da nas zbliža na najsubtilnejšem področju) ter piše o nas v »Srpskem književnem glasniku«. Rad potuje: lepo je opisal sodobno Grčijo, njene pejsaže, Akropolis, atenske lepote, morske zalive s spomini na davno Helado. Kakor v poeziji, se tudi v življenju ne stara (moj Bog, ali je res star že 30 let?), je na glasu kot zal mladenič, vesel družabnik, sanjar in izkušen borzni praktik. Predvsem pa ... poet.

Milan V. Bogdanović

»Srpski književni glasnik« je revija s slavno tradicijo kakor pri nas »Ljubljanski Zvon«. Dve močni osebnosti sta mu dajali pred svetovno vojno poglavito obeležje: Bogdan Popović in Jovan Skerlić. Prvi s svojim finim čutom za vse, kar je v umetnosti lepega, drugi s svojo silno kritičarsko odločnostjo, slonečo na obsežnem znanju, izraziti idejni opredeljenosti in tankem posluhu za vsa znamenja časa, za vse nove pojave. Po svetovni vojni se je »Srpski književni glasnik« vzbudil k novemu življenju. Danes osredotočuje vse, kar je v srbski literaturi — ne najnovejšega, marveč najzrejšega in najbolj pozitivnega.

Srbska kritika pogreša Skerlića, ima pa več zelo kultiviranih kritikov, ki so izšli iz Skerličeve ali Popovičeve šole. Med te šteje gosp. Milana Bogdanovića, ki je sedaj glavni urednik »Srpskega književnega glasnika« (sicer tvori uredništvo poseben odbor). Uredniški prostori so v IV. nadstropju palače »Akademije Nauka« v Jakšićevi ulici. Tu vlada lepe red; tujec, ki pride v te prostore, občuti v njih nekaj solidnega, zapadnjakega. Tak je tudi duh, ki prevaja njegove urednike, predvsem pa Milana V. Bogdanovića. Po njegovi zaslugi so se zbrali okoli »S. K. G.« vsi vidnejši srbski literati, oglašajo se kljub razprtjam med Beogradom in Zagrebom tudi nekateri hrvatski pesniki, zakaj »S. K. G.« je zmerom zavzemal širokorsno, čisto jugoslovensko stališče, ki je vsem pravično in zamejuje vsak kulturni imperializem. Počasi se približujejo tudi Slovinci in Bolgari tej reviji.

Milan V. Bogdanović deluje kot kritik z velikim umevanjem za sodobne pojave, zahteva pa od literarnega dela to, kar mu je bistveno — umetniško ceno, formalno in jezikovno dovršenost, ne da bi sicer zametaval ideje in socialna gesla našega časa.

Gosp. Bogdanović je takisto prijatelj Slovencev in po njegovi zaslugi začneja biti »S. K. G.« tudi ogledalo slovenskega literarnega življenja.

Desanka Maksimović

profesorica na eni beograjskih gimnazij, se šteje v vrsto mlade pesniške generacije. Prvo knjigo svojih pesmi je izdala l. 1924. v Beogradu, sicer pa se oglašja v raznih srbskih revijah, predvsem v »Srpskem književnem glasniku«.

Kakor njene predhodnice v srbski poeziji, se odlikuje tudi gđ. Desanka Maksimović po nežnem, globoko ženskem lirizmu. Rada opeva zlasti svoj notranji svet, ki je intelektualno bogat in čustveno globok. Njeni verzi so tudi formalno mehki, gracilni; teko pravilno, z gladkimi rimami in v skrbno izbrusenem, lepem jeziku.

Gđ. Desanka Maksimović bo zastopala na ljubljanski prireditvi ženske književnosti, ki jih ima srbska literatura, častno število. Kdor redno prebira beograjske revije, vidi, s kakšno verno in s kolikšnim talentom se udeležuje srbska žena literarnega ustvarjanja. Če se Ljubljani res ne bo nudila prilika da pozdravi go. Izidoro Sekuličev, bodo vsi, ki pri nas cenijo srbsko literaturo, sprejeli z navdušenjem njeno mlajšo tovarišico, gđ. Desanko Maksimovičev.

Desanka Maksimović:

Zmija

Ispod suhoga otkosa izmlela zmija. Oko njega pusta livada, jedan cvet. Nad njom dva tri oblaka, tica let. Sunce sija.

Daleko putanjom pesma, ko zna čija; usamljen šum se zaneu, u travu. Ona sluša. U zrak budno digla glavu. Sunce vsija.

Tu so joj ubili majku ostricom kose. I nju ce, kad jednom izmili iz sevara. Istruncu odeca njena puna šara, preliva rose.

I u večnosti posle nikad više suncati se neće ista zmija; nit istih ptica minuće let; nikada više isti cvet neće nići. Sunce sija.

Milan Kašanin

Izmed mlajših srbskih pisateljev iz Vojvodine, ki je s svojim Novim Sadom klasična dežela srbske literature in duhovnega ter nacionalnega življenja sploh, sta na prvem mestu Miloš Crnjanski in Milan Kašanin. Crnjanski je s svojim romanom »Seobe«, ki je izšel pred nekaj tedni v Beogradu, podaril svoji literaturi delo, ki bo preživelo številna druga in šlo v bodoče rodove. Z njim je dobila Vojvodina roman, kakor ga ima staro Vrnje v Stankovičevi »Nečisti krvi«; težko bi bilo najti v srbski literaturi še tretji roman, ki bi bil tema enak po elementarni sili oziroma po umetniški formi.

Dr. Milan Kašanin, po rodu iz Baranje, prihaja med nas, da nas osebno seznanj z

Za obnovo Južne Srbije

Pismo slovenskega učitelja iz Južne Srbije — Malo statistik Južne Srbije — Kolonizacije — Kako je v raznih okrajih

Slovenski učitelj nam piše iz Južne Srbije:

— Rojake bo gotovo zanimalo, kako živim daleč od doma. Premagati je treba razne težave, smoteno delo pa zanje tu velike uspehe. Pozimi je bilo hudo. Volkovi so se pri nas kar udomačili in bili so nam stalni gostje. Tudi rise smo videli, ne samo ustreljene tudi žive. Druge divjačine je bilo polno ob vsakem koraku. Trpeli smo mnogo, ker dolgih 50 dni ni vozil naš vlak. Proga Skopje-Ohrid je namreč najozja v naši državi. Široka je 65 cm. Vsaka najmanjša vremenska neizdaja nas kaznuje z večdnevno izostankom vlaka. Pedeset dni smo bili odrezani od sveta. Povrh pa nam je zmanjkalo hrane, tobaka, vžgalice — kratko rečeno — vsega.

Ob sobotah imamo tržni dan. Na »pijaci« se vidi vse mogoče: suho ovčje meso, žito, jajca, ovčjo mast, volno itd. Selaki prinesejo svojo hrano s seboj, da ne zapravijo v mestu niti vinarja. V torbici iz neustrojene ovčje kože imajo malo »proje«, nekoliko glavice čebule ali česna in s tem so zadovoljni. Do skrajnih mej so primitivni in skromni.

Hudo je v pogledu higijene in snage. Sedimo v kavarni, ki ima dve mizi in nekoliko stolov, na katerih si pa človek prav lahko raztrga hlače. V kotu je točilna miza obložena s steklenicami in kotličkom, katerega ogreva žar in kojega voda služi gazdi za čaj in kavo. Nekega večera je bilo Tui potnik je prišel in zahteval večerjo. Gazda mu ponosno prinese luho in potnik ga vpraša: »Ali je vroča?« Gazda z največjo naglico pomoči prst v juho ter se odreže: »Je, gospodine. Tujuca tak prepričevalen odgovor seveda ni všeč in ko da duška svoji nevolji, je gazda zelo užaljen, češ najprej naroči, potem pa noče jesti. To ni prav...

★

Domotožni rojak pa ni sam v Južni Srbiji. Mnogo naših rojakov je tam doli. Nekateri v državni službi, drugi so kolonisti. Pa še več jih bo prišlo in življenje jim bo teklo gladko in težko, veselo in žalostno, kakor pač povsod na svetu. Tudi južnosrbski kraji imajo svoj čar. Človeku nudijo dosti lepega in zdravega. In marsikdo jih bo vzljubil iz dna duše kakor jih je pisec teh vrst, ki je prebil v njih težko, tudi krvavo dobo.

Koncem tega meseca bo končal rok za vlaganje prošnji na ministrstvo vojne in mornarice za priznanje dobrovoljstva. S priznanjem bo združena tudi podelite zemlje, ki je že odmerjena za kolonizacijo. Po statistiki, ki jo vodi glavno agrarno poverništvo v Skoplju je kolonizacija Južne Srbije dosedaj v naslednjem stanju:

Razdelila se je površina od 111.602 ha, ki obsega 173 kolonij in 419 manjših naselij. Razdeljena je takole: kolonistom dobrovoljcem in četnikom 43.861 ha na 6250 domačij, domačinom 18.173 ha na 5000 rodbin, posestnikom v zamenjavo 1149 ha na 107 rodbin, vojaški oblasti, Solam in raznim ustanovam 1604 ha, domačin posestnikom 24.566 ha za pašnike 18.039 ha.

Od vseh kolonij so najboljše uspele one na Kosovem. Zemljišče je dobro, poseben ob rekli Sittici, najboljše pa v večitranskem srezu. Tudi klima je ugodna. Voda je zdrava in dovolj jo je. Težko je samo pomajkanje gozdov in ker ni gozdov, so tudi vetrovi, ki večkrat ogražajo setev. Na Kosovem se je nastal naš najboljši element in to ne iz ene, temveč iz vseh pokrajin naše države. Nekatere kolonije so homogene, druge pomešane in vsem je uspeh zagotovljen. Splošni vtis kolonizaciji na Kosovem je dober. Pomešane kolonije napredujejo boljše od homogenih. Zanimivo je, da se vsi kolonisti dobro razumejo med seboj. Razvila se je celo dobra in vzpodbudna tekma pri delu in napredku. V koloniji Miloševu je nemogoče ločiti črnogorske hiše od hiše kakega Banachana.

Na drugo mesto pri kolonizaciji pride Metohija. Ta beseda je grškega izvora. Pomenjala je cerkveno-samostanski posest. Arnavti pravijo pokrajini Dukadim. Metohija je bila nekdanji center naše narodne proči in duševne veličine. Osvobođenje je letu 1912 jo je našlo popolnoma iznarodeno. Ostalo je samo par malih srbskih oaz. Drugo je bilo vse izruvano iz narodnega elementa. Vse kolonije, ki so se nasovale v Metohijo, razven one blizu Peči to je v Vitomiricu in Dobrušu, komaj živijo, ker nimajo vode. Predpogoj kolonizacije so vodne naprave. Istočasno kakor v Metohiji se je začela kolonizacija Drenice. To so divni kraji. Drenica je podobna Bosanski Krajini. Ali tu kolonisti niso uspeli, ker o javni varnosti ni bilo niti govora.

V skopljanski oblasti je kolonizacija razvita samo po srezih skopljanski, kumanovski, preševski in deloma kačanjski. Drugi srezu ne pridejo v poštev. Najboljša zemljišča so ob železniški progi Grešovo-Kumanovo-Skopje in ob Vardariu.

O kolonizaciji v ostalem delu Južne Srbije je težko govoriti. Napačno se je vse začelo in veliko škode so napravile nekdanje politične razmere. Tudi bitolska oblast ima svojo kolonizacijo in sicer v tikveškem okrožju in v prilepskem. Tu se je ustanovilo 10 kolonij, a se ne more reči niti o eni, da je imela srečo. Krivdo nosijo večinoma razni neodgovorni elementi.

Tako nam ostane še en kraj, ki je z nacionalnega kakor tudi ekonomskega pogleda zelo važen. To je prizrensko okrožje. V tej pokrajini so vsi pogoji za dobro življenje. Klima zelo ugodna, malarije skoro ni. Goji se lahko živinoreja, kakor poljedelstvo. Uspevajo vse vrste žita, koruza, ravnato kakor pšenica in tudi sadje je odlične kakovosti, posebno jabolka. Na glasu so tudi prizrenski vinogradi, ki uspevajo skoraj na celotnem področju.

To je kratek pregled južnosrbskih kolonij. O kolonizaciji Južne Srbije je spisal

sondik vrhovnega sodišča v Sarajevu Djordjo Krstić, knjigo, ki strokovnjaško in objektivno razmotriva vsa vprašanja južnosrbske kolonizacije. Pisatelj se je v tem vprašanju praktično ukvarjal po svoji službeni dolžnosti in je v vsakem pogledu večšak in — kakor se iz dela vidi — tudi dober organizator. Knjiga je neobhodno potrebna vsakemu, ki se misli naseliti v Južni Srbiji. Ko opisuje pisatelj razne skupine kolonistov, omenja tudi Slovence ter trdi, da so med kolonisti Kosovega polja najboljše.

Južnosrbski kraji igrajo v slovenski zgodovini važno vlogo. Težke in slabe čase imajo za seboj. Ustvarjale in rušile so se duševne in materialne veličine. Sedaj je treba vse obnoviti. Obnove, popolne zdravne obnove in srečnega življenja so v polni meri vredni ti kraji in ljudje. —tg.

Dopisi

KOROŠKI BELA - JAVORNIK. Veliko javno tombolo bo priredilo Sokolsko društvo Koroška Bela-Javornik 2. junija popoldne v prid dozdavi Sokolskega doma. Veliki dobitki v vrednosti 20.000 Din, kakor kompletna sobna oprava iz trdega lesa, lepo moško kolo, otomana, vreča niske, zaboj sladkorja itd. ter mnogo manjših dobitkov. Kdor se hoče osrečiti s temi velikimi dobitki, naj hitro seže po srečkah-tablicah, katere se razprodajajo po 3 Din.

ŽALNA. Gasilno društvo v Žalni bo priredilo 12. t. m. vajo in izlet na 748 metrov visoko goro Kucelj pri Višnji gori, odkoder je krassen razgled. Ugodne železniške zveze. Za dobro kanjlico in na raznju pečene janjce preskrbljeno. Prijatelji gasilstva in ljubitelji prirode, vljudno vabljeni.

Odpiranje in zapiranje trgovin in obratov

(Stališče trgovskih nameščencev)

Kakor poročajo dnevniki, se pri ministru za socialno politiko vrše zaključna posvetovanja o ureditvi vprašanja odpiranja in zapiranja trgovin. Stališče delodajalcev, v kolikor je bilo v javnosti registrirano, je tako daleč od stališča delojemalcev, da je težko verjetno, da bo prišlo do direktnega sporazuma med interesenti samimi. Odločilo bo moral na lastno odgovornost in v duhu kraljevega manifesta minister sam. Ta manifest pa ostro podčrta socialne momente novega in boljše življenja v državi. Zato bo odločitev ministra vseskozi morala biti prožeta osnovne tendence zaščite socialno šibkih. Tudi gospodarsko življenje ima svoje socialne meje, preko katerih ono ne sme in ne more iti.

Stojimo neomajno na socialni zahtevi, da bodi zagotovljen socialni in gospodarski napredek celotnega naroda in ne samo posameznih slojev in stanov. Ta naša teza je utemeljena v našem gledanju na napredek naroda in države. Vemo, da ona socialna politika, ki ne vodi realnega računa o možnosti gospodarskega napredka, sliči črvi v zemlji, ki grize na koreninah, od katerih živi harmonična skladnost med prizadevanji gospodarstva in med socialnimi potrebami mora biti podana. Dobro razvito gospodarstvo na mah samo po sebi reši nebroj socialnih problemov. Vemo pa tudi, da ona narodno gospodarska politika, ki drži socialno šibke sloje v nezadovoljnosti in ustvarja bogastvo tako, da ostanee drugi revni, ni produktivna politika. Fašizem je brezdomno ustvaril modernizirano narodno gospodarsko teorijo, ko je rekel da je gospodarstvo in bogastvo samo socialno sredstvo za osrečitev celotnega naroda. Prepričani smo, da radi novega narodno gospodarskega duha v italijanski nacionalni industriji ta industrija ne bo nazadovala, nasprotno: ob podpori celotnega naroda bo napredovala. Neovržno resnično ostane tajnost gospodarskega udejstvovanja, da je le tam napredek mogoč, kjer je ustvarjena duševna in srčna skupnost med delojemalci in delodajalci. Koliko ustvari notranja zavestna udanost nameščencev do dobrega podjetja, znajo centri praktični Američani ki sami iz lastne inicijative v svojih podjetjih in obratih ustvarjajo naimodnejše socialne uredbe, ta bi jo država niti potrebe ne čutila, da bi jih z zakoni k temu silila. Američani tega ne delajo iz usiljenja, zato so preveč hladni, pač na iz egoističnih, praktičnih razlogov. Vedo, da se jim bodo tak socialni izdatki stokrat rentirali v obliki kvalitete in kvantitete produkcije. In za kaj naj bi se ravno pri nas s pretiranimi zlorabami delovne moči razbičala prepotrebna duševna harmonija, med delodajalci in delojemalci.

Vprašanje delovnega časa v kulturnem svetu je rešeno. Osemurnik je sestavni del kulturnega evangelija. Gre samo za potrebne izjeme, ki morajo ostati rešene, v kolikor gre oredno navzgor. Izjema ne sme biti nikdar daleč od pravila. Jugoslavijo hočemo uvrstiti v kolo kulturnih držav. Zato naša socialna politična zakonodaja ne sme biti v kričeem nasprotju s tozadevno zakonodajo druge. Sredstvo za modernizacijo in civilizacijo nudi tudi državno socialnopolitično udejstvovanje. Prijetno socialno ozračje čudovito blagodejno vpliva na tujca in po teh vtisih si o državi ustvarja svoje mnenje.

Mislimo — in to tudi pri največji predanosti — da so zahteve delodajalcev v pogledu delovnega časa v trgovini in obratih škodljive, tako zanje same, kakor za nameščence. Nezdavni delovni čas zaneli lastnika podjetja, da vse stavi na eno kocko, na skrajno izrabljanje delovne sile, dočim na vse druge možnosti gospodarskega napredka pozablja. Vse je mani vredno, le delovni čas je zanj glavno, dasi je glavno le ekonomična uporaba delovnega časa, štedenje, dobre kalkulacije, dobava blaga, skrivnost reklame, ekonomična notranja organizacija itd.

Imamo zakon o delovnem času. Žal smo bili vaveti, da smo zakone mrcvarili in jih z vsemi možnimi umetnimi ukrepi obšli. To ne sme več biti. Zakon mora imeti absolutno avtoriteto. Za industrijsko in rudniško podjetja velja osemurnik. Za ostala podjetja, pravi zakon v § 6. al. 6. traia delovni čas od 8 do 10 ur, kar uredi minister

Kopalnice

Pieštany

1700 m globoki 67° C žvepleni vulk. sumporni izvirk proti retni — gihtu — išiasu. Po statistiki 1928 od 22.000 bolnikov 80% popolnoma ozdravljenih. Stanovanja imajo razne cene. la »Thermia-Palace-Hotel«, močvirne kopelji v hiši, modern. Tenis — Golf, streljanje golobov, angl. kopalniški park. — Obalne šetnje. Oddaljeno od Dunaja 3½ ure. Informacije daje: L. Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1/II. 5609

Program bivanja članov beograjskega PENkluba v Ljubljani

Sobota, dne 11. maja: Prihod ob 20.47 na glavni kolodvor. Sprejmejo jih člani ljubljanskega PEN kluba. Odhod v »Union«, kjer gostje večerjajo in prenoče.

Nedelja, dne 12. maja: Ob 9. uri: Odhod z avtomobili v Bohinj, k slapu Savice. Obed pri Sv. Janezu. Nato na Bled, kjer priredi hotelir in graščak g. Kenda gostom na čast ob 17. uri zakusko, ob 20. uri večerjo. Povratek v Ljubljano.

Ponedeljek, ob 10. uri: Sestanek vseh treh PEN klubov v dvorani Trgovske zbornice.

Ob 13. skupno kosilo. Popoldne ogledavanje mesta, poset Jakopičeve razstave, Nar. galerije i. dr.

Ob 20. uri: v dramskem gledališču recitacijski večer.

Po prireditvi skupna večerja.

Repertoarji

LJUBLJANSKA DRAMA

Sobota, 11.: ob 15.: Krog s kredo. Dijaška predstava no žužanih cenah. Izven. Nedelja, 12.: Utoljenca. Ljudska predstava po žužanih cenah. Izven. Ponedeljek, 13.: Prireditelj PEN-kluba. Recitacije srbskih književnikov. Torek, 14.: Zaprtlo.

LJUBLJANSKA OPERA.

Zaprto do 26. maja. (Turneja v Dalmacijo.)

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Sobota, 11.: ob 20.: Tat. C. Kuponi. Zadnji krat. Gostovanje ge. V. Podgorske in g. H. Nučiča.

Mirko Honerlein, bivši član ljubljanskega opernega orkestra, je priredil v Bukarešti violinski koncert, ki je lepo uspel. Na program je imel med drugimi tudi Suka in Manojlovića. Dr. G. W., kritik bukareškega nemškega lista »Bukarester Tageblatt« sodi o njem, da je »violinist odlične kvalitete, ki razpolaga z lepimi toni, dobri čut za formo, temperamentom in dovršeno tehniko.

Gledališki list je objavil v 14. številki Ostov članek »Kolega Rogoz«, Debečev pregled Rogozovih vlog v ljubljanskem Nar. gledališču (84 vlog in 11 režij). Številko zaključuje dva članka o Cl. Farreru in njegovi »Bitki.

Nove češke knjige. V založbi »Aventinum« je izšlo novo delo simpatičnega filozofa Tomaša Trnke »Človek in svet«, ki je nekako dopolnilo spisa »Človek in njegovo delo«, ki je izšel pred nekaj leti in vzbudil po svojem interesantnem obravnavanju problemov filozofije kulture splošno pozornost. — Ista založba je izdala v Slibikovem prevodu eno najboljših del modernega francoskega pesnika Paula Valeryja »Duša in ples«. — Ugodno oceno prinašajo listi o novem romanu Vl. Raffela »Trgovci s simpatijami«. — Podjetni Aventinum je izdal v zadnjih dneh R. Rollandove »Glasbenike preteklosti, Romanov roman »Kumpanje in prve tri zvezke enciklopedičnega »Zemljepisa svetla«. — Pri Topiču bosta izšli v češkem prevodu senzacionalni knjigi André Mauroisa »Benjamin Disraeli« in »Climax«. — Fr. Borovy je pravkar izdal prvi del monumentalnega spisa »Francoska revolucija«, ki ga piše češki pesnik St. K. Neumann. — St. Jež je objavil v bibliofilijski opremi se nenatisneno pesnitve pokojnega Josefa Holčeca »Urar ali leto 1916«, vojno balado o treh čeških dragoncih, ki so poginili v snegu karpatskih gor.

Tristoletnica Christiana Huygensa. Holandci slave te dni tristoletnico rojstva enega rojaka, enega največjih matematikov in fizikov 17. stoletja Christiana Huygensa. V matematiki vedi si je pridobil velikih zaslug s svojimi modernimi metodami, v mehaniki je popularna njegova iznajdba ure z nihalom, ki jo je hotel izdelati že Galileo Galilei, v astronomiji pa je zaslovel po odkritju Saturnove lune in popisu Saturnovega prstana. Znamenit je bil tudi v teoriji in praksi optike. Njegov spis »Traité de la lumière« štejejo med najboljša dela, kar jih je bilo kdaj napisanih o fizikalnih problemih. Filozof Leibnitz je videl v Chr. Huygensu enega najbistroumnejših duhov v 17. stoletju, genialnega izpopolnjevalca Galileja in Descartesa.

Moške srajce

spod. hlače, kravate, naramnice, rokavice, nogavice, modne pasove, palice, po najsolidnejših cenah pri ŠTERK na ŠL. KARNIČNIK, Ljubljana, Stari trg 18.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Radio

Izveček iz programov:

LJUBLJANA (571 m 4 kw), ZAGREB (309 m 0,7 kw), PRAGA 349 m (5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 m 4 kw), DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Darenty 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPESTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1389 m 30 kw).

Sobota, 11. maja.

LJUBLJANA 12.30: Reproducira glasba. — 13: Napoved časa in reproducira glasba. — 13.30: Borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 18: O sportu (dr. Sa. rabon). — 18.30: Nemščina. — 19: Pitvička jezera in Gorski Kotar (propagandno predavanje). — 19.30: Delavska ura. — 20: Koncert pevskega kvarteta »Ljubljana«. — 21: Koncert radio-orkestra. — 22: Poročila in napoved časa. — 22.15: Prenos inozemskih postaj. — ZAGREB 13.15: Reproducira glasba. — 17: Popoldanski koncert. — 20.35: Beethovenove klavirske sonate. — 22.10: Prenos inozemskih postaj. — BEOGRAD 12: Napoved časa in reproducira glasba. — 12.30: Gospodarske in borzne vesti. — 12.45: Radiokvartet. — 13.15: Poročila. — 17.30: Godba za ples. — 22: Kako je nastalo Jugoslovensko Sokolstvo (dr. Dragić). — 20.25: Radiokvartet. — 21.55: Poročila. — 22.35: Godba na harmoniko. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19.05: Koncert godbe na pihala. — 21: Koncert češke glasbe. — 22.25: Prenos koncerta iz Brna. — BRNO 16.45: Dvofakove pesmi. — 18: Arije in pesmi. — 19.05: Koncert orkestra. — 20.40: Orkestralni in violinski koncert. — 21: Operetna glasba. — 22.25: Godba za ples. — VARŠAVA 15.50: Reproducira glasba. — 20.30: Jos. Strásova opereta »Pomladni zraki«. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 11: Dopoldanski koncert. — 6: Koncert orkestra. — 18.50: Dvofakove pesmi in dueti. — 19.30: Prenos iz dunajske državne opere. — Orkestralni koncert lahke godbe. — BERLIN 16.30: Koncert lahke godbe. — 19: Mešan večer in godba za ples. — FRANKFURT 16.35: Odlomki iz klasičnih operet. — 19.30: Koncert arij. — LANGENBERG 17.45: Koncert orkestra mandolin. — 20: Zabaven večer in godba za ples. — STUTTGART 16: Orkestralni koncert. — 20: Mešan večer in godba za ples. — BUDIMPESTA 9.15: Koncert vojaške godbe. — 19: Violinski koncert. — 20: Dramski večer. — Koncert ciganske godbe. — TOULOUSE 20.30: Koncert vojaške godbe. — 21: Koncert dunajske glasbe. — 21.20: Operne arije in godba za ples. — LONDON 19.30: Glasbena komedija. — 21.35: Mešan večer in godba za ples. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 20.45: Koncert vojaške godbe. — STOKHOLM 19.45: Kabaretni večer. — 21.45: Starejša in moderna godba za ples.

Mačke po uradih

V nekaterih visokih uradih v Angliji imajo mačke, ki živijo na državne stroške. V Britskem muzeju je pred kratkim poginil maček Mihal, ki je prebil tam dolga leta. Med posetniki muzeja je imel mnogo prijateljev. Kretal se je prosto po vseh oddelkih, najraje pa je bil v eiginskem delu muzeja pri ravnatelju Wallisu Boudgeju. Tam so mu servirali večkrat najljubšo njegovo jed: pečeno morsko ribo s krompirjem. V notranjem ministrstvu živi mačka Emilie, ki si je pridobila posebno naklonjenost ministra Joynsona Hicksa. Ta žival prisostvuje tudi ministrskim seim. Pred kratkim je gospod ministrom prinčiala pokazati svoj zarod. V Guildhallu, v londonski posvetovalnici, pa živi mačka Jennv, tip moderne mačke dame, ki se za zarod ne briga in se podi okoli in zabava cele noči. Večkrat je ji rešil življenje le lastnost »mačke v samoupravni službi«.

Novosti licealne knjižnice v Ljubljani

Priobčuje dr. Joža Glonar

Opomba: Čitatelje »Jutras«, ki se zanimalo za objave študijske knjižnice, prosimo, da se priklade z dopisnico, ker bomo posled objavljali te sezname samo v primeru, če se prijavijo zadostno število interesev.

About E.: Rome contemporaine. Paris 1861. (46.216.)

Bagehot W.: Писемник и гавитак дпуштва еорпа 902. (41.328—78.)

Belosevič V.: Politika ekonomia. Uvod u sistem. Zagreb 1922. (44.963.)

Blümel R.: Die Rutzsche Lehre vom Zusammenhang der Sprache und der Körperhaltung. Heidelberg 1912 (II 45.141—4.)

Carrara Fr.: La Dalmazia. Con 48 tavole miniate rappresentanti i principali costumi nazionali Zara 1846 (II 46.063.)

Coursier E.: Manuel de la conversation française et allemande. Berlin 1907. (41.870.)

Cimé E.: Čekovno pravo u kraljevini SHS. Zagreb 1922. (44.964.)

Čupović Dr.: Predavanja iz građanskoga pravnog postupnika. U Zagrebu 1922. (44.979.)

Dan G.: Theoretisch - praktisches Lehrbuch der rumänischen Sprache. Wien 1897. (46.200.)

Ducas, M. N.: Historia Byzantina. Paris 1649. (III 46.912.)

England, Old: A pictorial Museum of regal, ecclesiastical, baronial, municipal and popular antiquities. London 1845. (III 46.925.)

Filipović F.: Равитак друштва и огледало српског мат риал зма. Београд 1922. (44.944.)

Gauthiez P.: Jean des Bandes Noires. 1495—1526. Paris 1901. (46.220.)

Glas српске кр. академије. Београд 1887. (41.811.)

Gradmann E.: Heimatschutz und Denkmalfleze. Stuttgart 1910 (41.854.)

Härdt, I. Frhr. v.: Fünfundzwanzig Jahre im Staatsdienst. Wien 1882. (46.199.)

Herzbarz rođzin szalacheckich królstwa polskiego. Warszawa 1853. (II 46.110.)

Ihering, R. v.: Der Kampf ums Recht. Wien 1872. (46.164.)

Jaenicke Fr.: Marken und Monogramme auf Fayence, Porzellan, Steinzeug und sonstigen keramischen Erzeugnissen. Stuttgart 1878. (II 46.103.)

Jubilei. Pedesetgodisnjia na Cte paia C. Foibe. София 1921. 44.849.)

Klein Fr.: Die neueren Entwicklungen in Verfassung und Recht der Aktiengesellschaft Wien 1904. (41.751.)

Košutić R.: Примери књижевности језика у срп. ел рад 1911. (II 46.770.)

Kus - Nikolaiev, Mirko: Na stazama duševne kulture. Sarajevo 1927. (44.981.)

Lacroix P.: XVIIIème siècle. Lettres sciences et arts. France 1700—1789. Paris 1878. (II 46.072.)

Lehmann P.: Literaturgeschichte im Mittelalter. Heidelberg 1912. (II 45.141—4.)

Lucerna C.: Die südslavische Ballade von Asan Agas Gattin und ihre Nachbildung durch Goethe. Berlin 1905. (II 43.397.)

Makart H.: Festzug der Stadt Wien 27. April 1879. Wien 1880. (III 46.022.)

Marković L.: Грађанско право. Београд 1927. (44.942.)

Milenković M.: Реформа јуридикашког календара. Београд 1923. (44.046—47.)

Murko M.: Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistliche Leben der Südslaven. Prag 1927. (II 41.773.)

Nedić Li.: Критичке студије. Београд 1911. (II 46.132—13.)

Novaković St. B.: Српске државе српске. Београд 1914. (41.38—87.)

Ogilby J.: America, being the latest and most accurate Description of the New World, London 1671. (III 46.010.)

Peignot G.: Dictionnaire bibliographique, ou nouveau manuel du libraire et de l'amateur de livres. Paris 1824. (46.256.)

Plečnik J.: Vyběr prac školy pro dekorativní architekturu. V Praze 1927. (II 41.782.)

Quadrif A.: Il Canal Grande di Venezia. Venezia 1828. (II 46.083.)

Rienl W. H.: Die Naturgeschichte des Volkes als Grundlage einer deutschen Sozial - Politik. Stuttgart 1888—61. (46.234.)

Ruvnar D.: Автобиографија и библиографија. Нови Сад 1917. (II 41.781.)

Iz življenja in sveta

Petstoletnica junaške Devica Orleanske

Hči preprostih kmečkih staršev, ki je s svojo hrabrostjo rešila domovino tujkega jarma

Francoski narod praznuje letos maju mesecu petstoletnico znamenitih dogodkov v zgodovini Francije, dogodkov, ki so vrnilo državi nje prejšnjo slavo, veličino in obseg ter jo prerodili, da je uspešno nadaljevala započeto delo osvoboditve francoske zemlje izpod tujčevega jarma.

Početnica tega razmaha je Devica Orleanska, Jeanne D'Arc, hči imovnih lotarinskih kmečkih staršev, rojena v Domrémy na Pucelle 6. januarja 1412. Ze iz zgodnje mladosti pripoveduje zgodovinska legenda o bogajočem življenju deklice, o njenih ekstazah in vizijah. Podobnih pojavov je bilo v tistih temnih časih po vsem krščanskem svetu na tisoče in

August Maillard: Jeanne d'Arc

devica Ivana bi bila ostala najbrž neznan pozni rodovom, da je ostalo vse samo pri verskih in pobožnih vizijah. Primer Jeanne D'Arc pa je znamenit z ozirom na njene narodno-politične vizije in iz teh sledeče junaške podvige bojevitve devojke za osvoboditve podjarmljene severne in srednje Francije.

Angleški kralj Henrik V. je bil v začetku XV. stoletja v zvezi s kraljico Izabelo in burgundskim vojvodom in smelih pohodih potepal in ponižal Francijo, da se je zdela, da si ta ne bo mogla nikoli več opomoči od udarcev in da je njena državnost za vedno uničena. Osvojil je bil do malega vso severno in srednjo Francijo, le južni del je še držal slabič, dofen, poznejši kralj Karel VII. Država je bila v notranjosti popolnoma razruvana, ker je visoko fevdalno plemstvo skrbelo le za svoje ozke osebne interese ter s tem širilo demoralizacijo na zdolej. Isti pogubni vpliv so imeli na ljudstvo neprestani porazi francoskih vojsk in veličanska izguba na državnem ozemlju.

V času te krize francoskega kraljestva je nastopila devica Ivana in se postavila na čelo kralju zvestih polkov. Pripovedovala je svoji okolici, da ji je Bog poslal svojega angela in ji ukazal, da osvobodijo od Angležev oblegani Orleans, pokrene osvobodilno gibanje zoper tuje osvajače in domače sovražnike ter povede dofena Karla v Reims, kjer bo kronan po staroslavni šegi kot francoski kralj. Kralju zvesti plemič Baudricourt je poslal 17 letno Ivano h Karlu v Chinon, toda dofen ji dolgo ni hotel zapustiti. Na splošno pripravljanje se je vdal in Ivani se je na čelu navdušene vojske posrečilo predrti v Orleans ter prinesiti obleganecem živl. V več posrečenih izpadih, ki jih je vodila Ivana, oblečena v oklep in pokrita s šlemom, pod belo zastavo z vtkanimi lilijami, so bili oblegaioči Angleži premagani ter so opustili oblego.

Po tem prvem uspehu se je zaupanje v čudodolno moč mlade devojke utrdilo in Ivana je v nekoliko bitkah popolnoma potolkla angleška polčiča ter vrnila francoskim vojščakom po-

gum, samozavest in vero v končno zmago. Zvesta svoji misiji, je na teh pohodih, osvojivši trdnjave Aurerre, Troyes in Chalons pripeljala kraljeviča Karla pred Reims, osvojila tudi to mesto in omogočila 17. julija 1. 1429. kronanje. Njeno poslanstvo je bilo s tem činom dovršeno, a Devica Orleanska, ki se je izkazala v nešteti bojih hrabra pa tudi okrutna bojovnica, je nadaljevala boje z Angleži in z burgundskim vojvodo Filipom. Toda boja sreča je zapustila njeno zastavo; bojevala se je odslej z menajaočim uspehom, dne 30. maja 1. 1430. pa je bila pri Compiegneu v boju ujeta in za bogato odškodnino prepuščena burgundskemu vojvodi. Ta jo je izročil njenim najhujšim sovražnikom Angležem, ki so jo po štirimesečnem procesu obsodili na smrt.

Po tedanji navadi so jo obdoličili čarovništva in zveze z nečisto silo ter jo izročili duhovske mu sodišču v Rouenu. Razpravo je vodil nadšk. f. iz Beauvaisa, Pierre Cauchon, in Ivana je pokazala pri zaslišanju toliko sile značaja in bistroumnosti, da je vzbujala splošno začudenje. Poslabšala pa si je svoj položaj z neugasljivim srdom in sovraštvom do Angležev, kar je pri pravni neustrašeno pokazala in potrdila. Ječa pa je polagoma le izčrpala njeno morilno silo in na potu na grmado so jo duhovniki pregovorili, da je prekljala svoje božje poslanstvo. Kazen ji je bila zato spremenjena v dosmrtno ječo, toda zavoljo zasramovanju surovih vojščakov se ji je vrnila samozavest, da je ponovno in še odločneje potrdila svojo nadzemsko misijo in božji poziv, nakar jo je cerkveno sodišče obsodilo na smrt in jo sežgalo kot čarovnico na grmadi 30. maja leta 1431.

Nad vse zanimiva heroična zgodovinska pojava Jeanne d'Arc se je zavoljo tragične peripetije, ki je sledila epsko-veličastnemu dvigu, globoko dojmila francoskega naroda ter dala obilo snovi številnim pesnikom, pisateljem in upodabljaiočim umetnikom, da so po-

Hiša Device Orleanske

veličali Devico Orléansko. Manjkalo seveda ni med temi tudi za devico Ivano neugodnih del in eno med temi je znamenita frivolna persiflaža Voltaireova. Vendar je zgodovinsko dejstvo, da je junaška deklica nastopila za obrambo države in naroda v najbolj kritičnem času ter s svojimi uspehi pomogla domovini, da je izšla iz najtežjega položaja. Devica Orleanska je postavila temelj osvoboditvi in združitvi raztrgane Francije in francoski narod po pravici slavi petstoletnico junaške lotarinske devojke. Splošnemu slavlju se je pridružila tudi cerkev, ki je proglasila 1. 1844. Ivano D'Arc za blaženo in jo bo kmalu prišla brez dvoma tudi med občestvo svetnikov. S tem bo cerkev zgledala krivico, ki so jo prizadeli deklici pred davnimi stoletji njeni organi v Rouenu.

Evropske lepote v Ameriki

Iz Pariza javljajo: V torek 7. maja so odrinile s prc omornikom «Guadalupa» proti Ameriki tiste evropske lepote, ki so se v Parizu potegovala za naslov evropske kraljice lepote. Dam je sedem: miss Španija, miss Rumunija, miss Luksemburška, miss Nemčija, miss Avstrija, miss Anglija in miss Francija. Madžarska lepota Simonova, ki je bila v Parizu izbrana za kraljico evropskih lepotic, je ostala doma in ne obišče Amerike. Morda so temu vzrok ostri nastopi madžarskega protizidovskega časopisja, ki se je z nacionalnim dijaštvom vred trudilo, da bi miss Madžarska izostala z lepote tekme v Galvestonu.

Evropske lepote ostanejo v Ameriki borih deset dni. Ko bo ameriška komisija izrekla svojo sodbo glede najlepše dame na svetu, se vrnejo čez Ocean zopet domov in bodo prebile nekaj časa na letovišču v francoski Nici ter v španskem San Sebastianu.

Kako sta letalca ušla sigurni smrti

Dva španska letalca sta prošle dni na naravnost čudovit način ušla gotovi smrti. Ko sta dosegla v zraku višino 900 m, je nastal v aparatu defekt. Letalo je začelo padati strmo k tlam. Bila pa sta baš nad pokrajino Najara v severni Španiji. K sreči je aeroplan priletel s krili med dve hiši, ki tvorita ozko ulico. Na obe hiši oprt je obvisel v zraku in polomili so se mu nekateri neznatnejši deli. Seveda ni bil padec, oziroma sunek, ki sta ga letalca občutila, s tem znatno zmanjšal. Oba pilota sta ostala živa, čeprav dokaj opraskana. Težko, da hosta še kdaj rešena po tako čudnem naključju.

Ženska brez spremljevalca

Neki pariški večernik je otvoril te dni polemiko proti nekaterim kavarnam in drugim javnim lokalom, v katerih ne postrežejo ženskam, če vstopijo brez spremljevalca, ter jih včasih celo povelje, naj lokal zapuste. Listu se zdi naravnost absurdno, da morejo biti v 20. stoletju v civilizirani državi in še v Parizu povrh pridobitni krogi, ki na takšen način omalovažujejo ženski spol. Prizadeti lastniki javnih lokalov so odgovorili, da bi jim utegnilo lokale preplaviti ženske sumljive vrste, če bi jim dovoljevali prost vstop, tega pa ne bi prenesli drugi gostje. Ker pa ni mogoče vedeti, s kakšnim namcnom prilaja ženska brez spremljevalca v lokal, je najbolje, da zaprejo vsem ženskam, razen če niso v družbi, vrata.

Na to repliko zagovorniki ženske enakopravnosti seveda niso ostali odgovora dolžni. Vprašali so gospode lastnike in menda precej upravičeno, po kakšni logiki si drznejo gledati v vsaki ženski brez spremljevalca propadlo bitje, ko vendar sami pravijo, da se poštenost in nepoštenost ne da brati iz obraza. A stvar je še lepša. Zenske, ki lovijo moške po javnih lokalih, si namreč znajo pomagati. Če se jim že ljubi na lov v »dostojne lokale«, si najamejo na cesti kratkoma neke vrste poklicne spremljevalce, tako zvane »gigole«, ki jim delajo družbo za ceno ena kave ali drugega okrepčila. Tedaj postane ves zmisel navedenih prepovedi zelo problematičen. Baš poštene žen-

ske si ne bodo hotele pomagati na takšen način in tako pridemo na koncu konca do nezmisla, da je »dostojni« lokal ravno poln nedostojnih žensk, katerih se lastniki in »spodobni« gostje branijo, dočim bo morala ostati ženska samica, čeprav je profesorica ali zdravnica, lepo na cesti. To so stvari, o katerih vodijo Parižani javne polemike v listih 1. 1929.

V spomin graditelju najvišjega stolpa

Pod Eifflovim stolpom so odkrili te dni spomenik njegovemu graditelju, inženjerju Gustavu Eifflu. V krogu: državni podtajnik za pošto Germain-Martin čita slavnostni govor.

Milijon muh in ena sama ženska

Dnevna senzacija pariške družbe je sedaj ločitveni proces zakoncev Duminyev. Gospod Duminy zahteva ločitev, ker ne more več prenašati izdatkov svoje žene, hčerke nekega ariškega milijonarja. Ta dama ima navado, da si kupi, česar si poželi njena poželjenja pa so zelo nenavadna. Nekega dne si je kupila kar 120 parov čevljev, 40 klobukov, 60 lahkih in 30 pasjih bičev. Če se vam že to ne zdi čudno, vam navedemo več! Nekega dne je kupila vso zalogo nekega ontika — 1500 monoklov. Za dva cocktaila je dala drugič 500 frankov napitnine. Nekemu profesorju je odkupila eksotičnega metulja za — 15.000 dolarjev, samo da bi se lahko nabahala z njim na svojem klobuku. Ko si ga je pritrčila na klobuk, je opazila, da metulj ni tako lep, kakor je mislila — in ga je darovala svoji sobarici. Nekeč ie naročila 92 kopalnih trikojev, drugič ie pokupila v nekem baru vso zalogo okrepčil, samo da je lahko napodila druge goste iz lokala in ostala sama. Te in podobne stvari so končno postležljivemu g. Duminyju uničile živce in je storil tako, kakor poročamo v začetku resnične zgodbe.

„Zeppelinov“ polet v Ameriko

Baje stoji že povsem trdno, da poleti dr. Eckener z »Zeppelinom« čez morje v Ameriko še ta mesec. Start je predviden na dan 15. maja. Ob 7. uri jutrtrej bodo potegnili kolosalno cigaro iz lope ter jo spustili v zrak. Vožnja tja in nazaj je preračunana na deset dni, zakaj po sedanjih dispozicijah bi moral »Zeppelin« pristati dne 25. maja zopet v Friedrichshafnu.

Za ameriški polet se je priglasilo doslej 12 pasažirjev. Posebnost te »Zeppelinove« vožnje bo tovor, ki ga bodo naložili na zračno ladjo, da ga bo nosil čez Ocean. A kakšen bo tovor? Ne posebno velik, vendar pa pravcati tovor: kletka z dvema gorilama, klavir Bechsteinovega tipa in neka Rubensova slika.

Nova metoda proti želodčnim oteklinam

Naši čitatelji se goovo spominjajo senzacije, ki jo je vzbudila pomlajevalna metoda dunajskega zdravnika dr. Dopplera. S pomazanjem simpatičnega živca vzdolž odvege žilja ob spolnih žlezah z izofenalom je dosegel boljši krvotok v teh organih in s tem pojave pomlajenja. V zvezi s prof. dr. Lorenzom je sedaj to metodo začel uporabljati tudi za zdravljenje želodčnih oteklín. Že prej so ugotovili, da povzroča takšne oteklíne tudi obolelo simpatično živčevje ob želodcu, zato bo vplivalo ugodno, če se delovanje tega živčevja izloči. V to svrhu je treba pomazati samo simpatični živce vzdolž leve želodčne odvodnice in učinek je naravnost presenetljivo hiter. Ker povzroča pomazanje simpatičnega živčevja ob trebušni slinavki zvišanje njene produkcij inzulina, ki tudi ugodno učinkuje na oteklíne, izvajata učnjaka istočasno pomazanje ob obeh organih. Uspeh se pokaže že na zunaj, n. pr. v ogromnem apetitu pacientov vsem po operaciji. V neredkih slučajih so pridobili pacienti v treh do štirih tednih na teži do 20 kg in še več.

Sanje in spanje

Na Dunaju je predaval vodja psihiatrične klinike prof. dr. Pözl o zanimivih in zelo težavnih eksperimentih, ki jih je napravil, da bi ugotovil, kaj je na sanjah. Prof. Pözl je pristaš Freudovih psihoanalitičnih teorij o tem predmetu in mu je šlo v prvi vrsti za dokaz o pravilnosti teh teorij. V malenkostnih odlomkih sekunde, kolikor so trajali posamezni eksperimenti s številnimi osebami, je mogel ugotoviti, da pridejo slike, ki jih ujamemo v tem kratkem času večino v sanje naslednje noči. Baš postranske stvari tvorijo glavno vsebino sanj. To si razlaga psihoanalitična teorija s tem, da potrebujejo te postranske stvari nekakšnega naknadnega dozoreja. Sanje niso to, kar so menili pred Freudom, namreč motila spanja, temveč njegovi čuvaji.

Ne zahtevaj nemogočega!

Kdor želi, da mu bo obleka izgotovljena do binškočnih praznikov, naj jo čimprej naroči, da bo časa za skrbno krojenje DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Na dan 1. maja aretirani pariški komunisti marširajo v dolgem sprevodu proti policijskemu komisarijatu.

M. P. Erbee:

Pogled v zrcalo

Palme so šelestele v lahnem vetru. Stal sem ob balustradi in vdihaval nočni zrak.

V kazni je sedela na nizkem kanapeju ob zidu vitka dama, ki je napravljala vkljub temu, da je bila v ženski obleki, vtis moškega. Njeni lasje so bili izpremešani s sivino. Ostrižena je bila po najnovejši modi.

Sedela je nepremično na mestu, bučljila predse in v njenem pogledu je bilo nekaj togega, da, kar strmega. Najbrže spet žrtev igre! sem pomislil vstopivši in že hotel oditi v spoznanju, da itak ne morem pomagati. Morda je dama to zapazila. Dvignila je glavo in uprla vame svoje prekrasne oči. Svoje plave, otroške oči. Gledala me je, kakor bi prosila, naj ji pomorem.

Hotel sem že stopiti bliže — tedaj pa zagledam mladega moža, ki me je meril z ostrim, da, izivajaočim pogledom. Pomislil sem in se spomnil, da sem tega človeka že neke videl. Mladi mož mož je položil prst na usta ter me z migom povabil, naj pridem za njim skozi vrata.

Zunaj sva si stisnila roke. Zelo me je vznemadilo, ko se mi je predstavil kot

Julietta, genijalni ženski detektiv iz Pariza. Poznala sva se že deli časa, seznanila pa sva se pri neki priliki, ko sva razpravljala o zločinskih tipih. Odkar pa se je bila omožila z grofom Mainhabielom, je nisem več srečal. Česa je prav za prav iskala tu?

»Poslušajte gospod, mi je rekla. Na vprašanja, ki jih poraja vaša radovednost, dobite odgovor drugič. Danes imam posla z drugimi zadevami. Ali vas morda zanima dama, ki sedi osamljena na kanapeju ob steni? Če vas zanima, prosim, da se ničesar ne čudite in tudi ničesar ne izdaste.

Pritrdil sem ji in kmalu nato sva stala v kazni.

Gospodična Julietta se je lahko priklonila pred elegantno damo v črni svili in me ji je predstavila. Rekel nsem niti besedice. Dama me je pogledala z začudenimi, velikimi očmi.

»Pojdimo vendar v restavracijo!« je čez čas predlagala Julietta. »Veselilo me bo, če hočeta biti moja gosta.« In »gospod« Juliette je ponudil dami v črnem svojo roko.

V mali intimni dvorani je Julietta spretno uredila, da je morala dama v črnem sedeti tako, da se je videla v zrcalu. Vsaka črna na njenem licu se je zarisala na steklu.

Molčanje mi je bilo zelo neprijetno, govoriti pa nisem smel, ker sem bil dal besedo, da ne bom.

Kmalu sem opazil, da zasleduje Juliette vsako črtico na obrazu dame v črnini. Dama je postajala čedalje nervoznejša. Nenadoma je skočila pokoncu in skoro bolesto vzkliknila:

»Dovolite vendar, da sedem drugam, saj se ne morem venomer gledati v zrcalo!«

Uslužno sem ji hotel odstopiti svoj prostor, toda Julietta mi je pomignila, naj ne storim tega.

»Madame,« je Julietta s porogljivim glasom segla vmes, »taka lepota se vendar ne sme sramovati svojega lica!«

Dama je postala še nervoznejša. »Pustite me, lepo vas prosim, pustite me pri miru! Zrcalo mi kaže strašno podobo in jaz ne prenesem tega.«

Glas ji je nenadoma potemnel. Zdelo se je, da govori moški, ne ženska.

»Kaj vidite tam?« je zlobno, a nedolžno vprašala Julietta.

Dama v črnem se je zdrznila, kmalu pa se je njeno lice docela izpremenilo. Pogled ji je postal nekam zamaknjen.

»Hipnotizirana je!« mi je šepnila Julietta. In velela je dami, naj pove vse, kar se kaže njenim duševnim očem.

»... Vidim majhno ribiško vas ... Zvečer ... Čolni se vračajo k bregu...«

»Kaj še? Dalje!«

»Krčma ... Ljudje sedijo pri vinu...«

»In kvartajo. Tudi jaz sem med njimi. Poleg mene sedi oče in mi preti, ker sem zaigral vso gotovino. ... Oče me napade, jaz zgrabim nož in ... On pade, jaz pobegnem v Pariz ...«

»... nastanim se v lepi razkošni palači. Zopet igram. In sleparam. Vsi izgubljajo, samo jaz dobivam ... Gostje prihajajo v spremstvu lepih deklet. Ko izgube vse do zadnjega, zastavljajo svoje spremljevalke. In potem prihajajo kupci suženj in odkupljajo dekleta. Za vsako dobim 10 ali 20 tisoč frankov. Dekleta kriče ... brcajo, se branijo ... Nič jim ne pomaga. Vsako zvežejo in jo nesejo v voz, v vozu jo omamijo, potem pa hajdi na vlak in z železnico do pristanišča, kjer jih vkrcajo za vožnjo v južno Ameriko ... Vem, dobro vem, da je to kupčija, a nekdo, ki me je dobil v oblast po smrti mojega očeta, mi ne da svobode ... Ne morem razaj in ne morem. Denarja imam kakor pečka, ime mi je grof Mainhabile. Seznanim se z dražestno deklico, z neko Juliette, hočem se z njo poročiti, zaroka je že sklenjena, in končno ... končno ... pravi moj spremljevalec.

naj pretrgam vse zveze, ker je Julietta policijska volhunka ...»

Lasje so se mi naježili od groze.

Julietta je potegnila iz žepa piščalko in zažvižgala.

Dama v črnem se je prebudila, osvestila se, Pomela si je oči in dejala:

»Oprostite, zdi se mi, da sem sanjala ...«

Obdali so nas detektivi.

Julietta je izpregovorila:

»Grof Mainhabile, vaše pravo ime je André Ravel! V imenu zakona vas proglasim za aretiranega. Obtoženi ste trgovine z belimi sužnjami, goljufije v igri in očetomora ...«

André Ravel — dama v črnem — je odrevenel. Detektivi so ga odvedli.

Julietta in jaz sva stopila v park. Palme so šelestele v lahni nočni sapici.

RADIOAKTIVNO TERMALNO KOPALIŠČE

RIMSKE TOPLICE SHS

Odlčne, proti revmatizmu, protinu, išijas, nevrozitni in ženskim boleznim. Sezona: maj — oktober. Penzion, Predsezona Din 60.—, glavna sezona Din 80.— po osebi. Prospekte pošlje kopališna uprava brezplačno. 93-a

Sokol

Sokoli, v Poznanj, na germansko-slovansko fronto!

Čitali ste v teh dneh o barbarskih nemških napadih na poljske gledališke umetnike v Opolju, v pruskem delu Slezije, ki pa ima veliko poljsko manjšino. Vozili se boste ne daleč od tam, ko se boste iz Katowic v poljski Sleziji vozili v Poznanj na sokolski zlet, na vsepoljski in slovanski sokolski zlet.

Divji dogodki v Opolju niso samo slučaj, nego so izraz telega sistema nemške borbe; niso samo pojav sedanosti, nego izvirajo iz stare tradicije.

Zakaj, tam na poljskem severu je že tisoč let slovansko - germanska fronta, od nekdaj krvava. Tu pri nas na jugu je bil skozi letja le miren razvoj, a tam na severu je že v srednjem veku bila uničevalna metoda; zakaj tam so postopali nemški križarji z ognjem in mečem ter njih dedici Prusi...

Oni del Poljske, kjer je Poznanj, ki se v poljski zgodovini imenuje Velikonolska, a dandanes pogosto Poznańska Poljska, je Pruska dobila šele ob drugi delitvi Poljske, l. 1793.

Bili so potem včasih časi, ko so Nemci, sami trpeči od političnega in kulturnega reakcionarstva glav »svete alijanse«, videli, kakor ves ostali svet, v Poljakih simbol nacionalno - politične svobode ter so njih pesniki peli pesmi »Polenlied«, trumam poljskih emigrantov, ki so se iz ruske Poljske skozi nemške pokrajine pomikale na zapad.

Ali ta nemška romantika je minila leta 1843, ko so v Frankfurtu začela ustvarjati novo nemško državo, ter se prevrgla v najstrašnejši »naturalizem« politike »ausrottung«, ko je l. 1861. zasedel pruski prestol Vilhelm, poznejši cesar Vilhelm I. in (1862.) postal njegov ministrijski predsednik Otto von Bismarck.

Malo je imen, ki bi Poljaku tako strašno domela, kakor ime Bismarck, ime »železne« kancelarja, ki je dajal Polakom eno pravico, eno edino pravico, pravico, se jokati! Ali Poljaki se niso jokali, nego so se, naslonjeni na veličino svoje zgodovine, na moč svojega plemstva, na vero v pravičnost svoje stvari, v borbi s Prusi okrepili ter (baš v pruski Poljski) razvili in odlično organizirali vse sloje svojega naroda...

Bil se je boj, boj na nož in — na šolski štrajk!

Bismarck in njegova »gospoda«, Vilhelm I. in Vilhelm II., so mislili, da bodo mogli vzeti jezik narodu, ki skozi 1000 let svoje zgodovine jezikovno - nacionalno nikoli ni umiral, ter so prišli s šolskimi jezikovnimi zakoni, ki so vse osnovne šole izpremenili v nemške, in nazadnje silili šolsko dečo, tudi moliti nemški. Tedaj so na dva štrajkala, bil je to šolski štrajk, posebno v mestecu Vžejnjo (1901) — če se boste iz Poznanja vozili v Varšavo, boste najbrž sli skozi Vžejnjo — štrajk, ki je Nemčijo pred svetom težko omadeževal: saj so šolski nadzorniki uradno dali nalog, otroke tepsti, ter so sami prisostvovali tej junaški eksekuciji. Sam Sienkiewicz je takrat izpregovoril pred Evropo...

Ali dovolj za danes ta ena slika s poljsko - nemške fronte.

Pridete, Sokoli, v Poznanj in videli boste — tako rekoč »Kobe našega Čengića« — kako se je baš tam v nič razsol, kar so nasilniki hoteli sežidati; zakaj Poznanj je čisto poljsko mesto, kjer je morda samo 5 % Nemcev.

Ali sredi mesta stoji Zwingburg, grad, ki si ga je dal sežidati Vilhelm I., da je v njem stanoval, ko je prišel gledat, kako uspeva »Ausrottungspolitik«...

Vsa vnana politika Nemčije meri danes

na to, Poljski vzeti zopet Slezijo, Pomorje in Poznanj: Drang nach Osten!
Na pot v Poznanj!

Jugoslovanski Sokol. Preorijentacija v Bolgariji? Kakor javlja praški »Sokolski Vestnik«, so sklenili vsi župni načelniki bolgarskih Junakov prirediti šesttedenski prednjaški tečaj v Varšavi, ki naj bi trajal od 20. maja do 30. junija pod vodstvom dveh sokolskih telovadnih strokovnjakov in ene strokovnjakinje iz Prage, ki naj bi jih dala na razpolago ČOS. Kakor se čuje, bo prevzel vodstvo celotne šole brat Franta Erben, znani telovadni strokovnjak in bivši prvak v tekmah ČOS.

Velik uspeh zletnega filma v Madridu. Češkoslovaški poslanik na madridskem dvoru, br. dr. VI. Kybal je priredil na madridski univerzi zelo dobro uspešno predavanje o VIII. vsesokolskem zletu v Pragi leta 1926. Njegovim temeljitim izvajanjem o telesni vzgoji v Češkoslovaški je sledilo proizvajanje zletnega filma, ki je imelo tolik uspeh, da so si nato razne studentske telesnogigijene organizacije izposile ta film ter ga ponovno projicirale v svojih internih prireditvah. Čin oficijelnega predstavnika ČSR je mnogo pripomogel k boljšemu spoznavanju države in delovanja naših severnih bratov.

Pred sodniki Razgrajaj

»To pa nisem bil jaz, res nisem bil, ampak mizar Tone.« je pripovedoval vrtnar Jože; sodniki so ga poslušali in molčali.

Ko se je Jože izgovoril, mu je dejal predsednik: »Zdaj pa počakajte, da še mi pove mo svoje!« Nato je pričel brati obtožnico, ki je dolžila vrtnarja, da je januarja letos prišel v nek hotel na Bledu, kjer je pričel metati v steno kozarce in razgrajati. Hotelir ga je nekaj časa poslušal, potem pa ga je prijel za ramo in ga potisnil iz gostilne. Jože se je pa takoj vrnil in zažugal gostilničarju z odprtim nožem. Hotelir se je prestrašil in šel je po orožnike. Ko je bitel skozi vrata, je Jože vrgel za njim stol, ki se je razbil.

Prišla je orožniška patrulja in hotela razgrajajoč odvesti s seboj. »Nikamor ne grem,« je vpil podivjani Jože in suval okoli sebe. V tem preirvanju so prišli vsi skupaj v kuhinjo, kjer se je vrtnar prijel za štedilnik in le s težavo sta ga orožnika odtrgala. Kaplar Martin je dobil par prask, ki so pa Jože stale precej drago. Sedel bo tri mesece v zaporu. Fantu ni nič pomagalo, ko je trdil, da je razgrajal mizar Tone, kajti Jože vsi dobro poznajo.

Bele emajlirane ploščice

za oblogo sten, kopalnic, štedilnikov itd. dobavlja in polaga

Keramična zadruga

reg. zad. z o. z.

Ljubljana, Tesarska 3

Pletilna

z 10 stroji, kompletnim priborom, se poceni prodaja. Eventualno se da v najem z lepo delavnico in električno napravo v Zagrebu, kjer se more takoj obratovati. Vprašanja in ponudbe na Jugomosse, Zagreb, Zrinjevac 20, pod »48 Bc. 6460

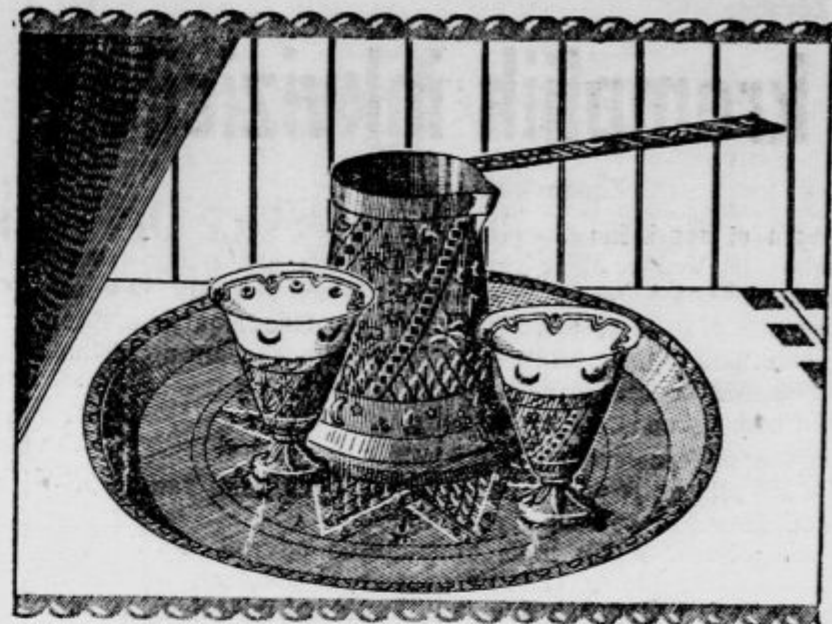
Najcenejša in najlepša birmanska darila

nudi trdka
A. FUCHS,
Šelenburgova ulica št. 6.

26 1/2 kilometrov z 1 litrom goriva

Walter Chritchlow 1767 H. st. Wheaton. Ill. U. S. A. je dobil patent na varčevalca bencina, odstranjevalca ogljika za vse avtomobile in plinske motorje, ki nadkrijuje vse, kar se je dosedaj izdelalo. Stari »Fordi« dosega do 26 1/2 km z enim litrom goriva, novi Fordi do 22 1/4 km. Vsake druga znamka dosega znatno večji efekt od 1/4-1/2. Izumitelj prosto nudi za vpeljavno tako napravo. Tudi oddaja povsod okrajnim agenturam in zastopstvom, ki lahko skupijo mesečno 250 do 1000 dolarjev. Pišite še danes v angleškem jeziku na: W. Chritchlow 1767 H. Wheaton. Ill. U. S. A. 6423

NAJFINEJŠO KAVO...

so znali kuhati Turki in Arabci že v srednjem veku. Se dandanes smatramo na turški način skuhano kavo kot najboljšo, ali marsikdo je ne prenese, ker vsebuje velike množine kofeina. Slabo spanje, vznemirjenost, močnejše bitje srca in želodčne težave so često neposredne posledice kofeina. Kjer se dosedaj še niso pojavile, se pa prav lahko v najkrajšem času.

Dobrodošla novost!

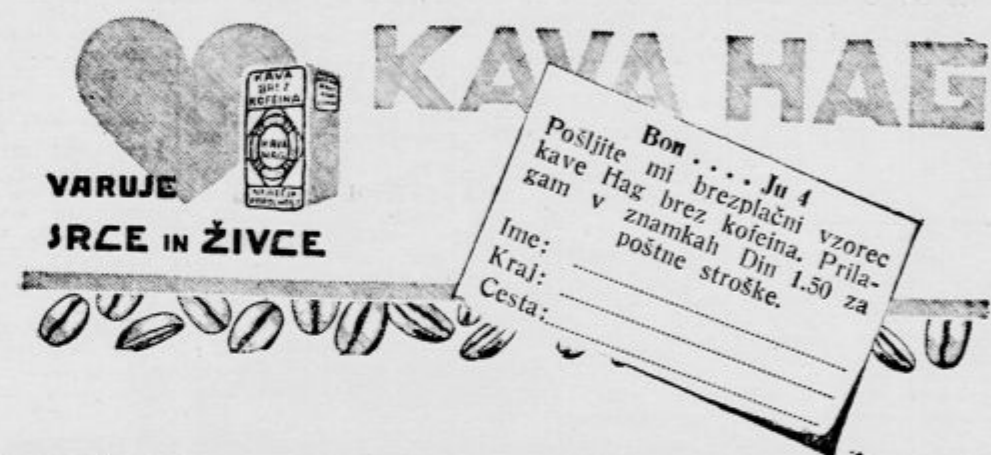
Vi lahko pijete v bodoče kavo brez najmanjše škode za svoje zdravje, kolikor in kakršno hočete. Seveda mora biti to kofeina prosta kava Hag, ki je zmes najfinejših vrst kave ter posebno odlična radi svoje

izredne arome. »Boljša je nego druge kave,« tako se glasi sodba poznavalcev.

Poizkusite kavo Hag...

skuhati na turški način. Takrat šele spoznate posebno dobro njene različne lastnosti. Skuhajte jo tudi na druge načine, podobno kakor navadno kavo. Vi se boste začudili nad izbornim okusom kave Hag, in srečni boste radi njenih zdravju koristnih prednosti. Kava Hag nikdar ne kvari spanja, pa Vam vendar nudi vse užitke. Radi tega pošljite še danes v bližnjo trgovino po originalni zavitek. Mali zavitek stane samo Din 14.—, a veliki Din 27.—.

V kraje, kjer se ne dobiva, pošlje vsa množina franko po običajni ceni: Kava Hag d. d. Martičeva 14 b. Zagreb.

KATI KOCELI roj. Gobec

soproga poštnega poduradnika v pokoju
danes, v četrtek 9. t. m., previdena s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgi in mučni bolezni v Gospodu zaspala.
Pogreb drage pokojnice bo v soboto 11. maja ob pol 6. uri popoldne iz hiše žalosti, Matija Gubca ulica 2, na okoliško pokopališče.
CELJE, 9. maja 1929.
ALOIZIJ KOCELI, soprog. — ALOIZIJ KOCELI ml., sin in vsi ostali sorodniki.

ORIGINAL FRANCOSKI Eclair - Vermorel je najboljši razprševalec na svetu
IN ORIGINAL FRANCOSKI Torpille - Vermorel stroji za razprševanje žvepla
GENERALNO ZASTOPSTVO: BARZEL D. D., SUBOTICA.
ZAHTEVAJTE CENIK! DOBITE GA POVSOD!

Občina Ljubljana Mestni pogrebni zavod
Umrla nam je naša dobra mama, stara mama, tašča, sestra itd., gospa
Marija Završan zasebnica
previdena s tolažili svete vere, v 71. letu starosti.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 11. maja 1929 ob pol 5. uri popoldne od doma žalosti, Karlovska cesta št. 19 na pokopališče k Sv. Križu.
V LJUBLJANI, dne 10. maja 1929.
Francka, hčerka. — Franc z družino in rejencem Jože Sever ter ostali sorodniki.

Iščemo lokalnega zastopnika
dobro uvedenega pri privatnih strankah. Dobra fikсна plača in provizija. Reflektiramo samo na verzirane osebe z dobrimi referencami. — Javiti se osebno. Naslov pove ogl. odd. »Jutra«.

Ksilolitni tlak
po aza „MATERIJAL“ d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 36.

Kupi se vsa množna hrastovih surovih frizov
(Schmalfriesen od dolžine 25—60 cm, širine 4, 5, 6, 7 in 8 cm, la. in 1la., v polnem stanju za takojšnjo in poznejšo dabo (do julija) proti takojšnjemu plačilu. Prosi se za obvezne oferte z navedbo cene pod šifro »Export frizov« na oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani. 6426

ASTMA
tesnoča v prsih, zasoplenost so težke muke, ki tirajo človeka čisto do obupa, ker nima tedaj miru niti po noči, postaja nervozen in ne more redno obavljati svojih poslov.
Proti temu uporabljajmo z velikim uspehom **ASTMOL PRAŠEK ZA KAJENJE** **ASTMOL BRONCHIAL CIGARETE** za kajenje.
Dobivajo se v lekarnah. Glavno skladišče: **Mišković & Co., Beograd, Saraievska 70.**

KOLESA

Dürkopp in drugih
najboljših svetovnih znamk

GRAMOFONI

COLUMBIA, ODEON
in drugih
najpopolnejših trvdh

ŠIVALNI STROJI

Dürkopp, MINERVA
najboljši v materijalu in najlepši v opremi

Ako se hočete veseliti spomladi, obiščite mojo trgovino, kjer boste gotovo našli marsikaj v Vaše razvedrilo. — Velika zaloga vseh v to stroko spadajočih delov po najnižjih cenah
Prodaja se tudi na obroke! Priporoča se

„TEHNIK“ JOSIP BANJAI
LJUBLJANA, Ljubljanski dvor, Pražakova 19

Jugoslovansko GANZ D. D.

Betonski drobilci za opersko in keramično industrijo.

DOBAVLJA: Stabilne in vozeče stroje za mešanje betona, avtomatske dodajalce, valjarje za lomljenje, gladke in fine lomilce, okrogle z oblikami in okretnimi kolesi, stroje za sekanje, cilindre za sortiranje, mlino, verigaste dvigalce itd.; stiskalnice za opeko, mize za drobljenje, kalupe za mešanje ilovice, revolver stiskalnice za pogon na jermen ali na roko, mlino za glazuro, okretna vretena, valjke za gnečenje ilovice

Brezplačne ponudbe Centrale: BEOGRAD, Karadjordjeva 75 Tel.: 23—90 i 44—33
Brezplačen obisk strokovnjaka Tehnična pisarna ZAGREB, Draškovičeva ul. 27 Telefon: 55—87.

Naslov za brzojavke: **Ganz**

Michel Zévaco:

121

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

»Če vam ni neprijetno...«
 »Nikakor ne. Vedite, da je vzmet nameščena nad zadnjo izmed marmornih plošč, s katerimi je obložen spodnji del zidu, baš nasproti železnih vrat, ki se njih ključ namaka v Guadalquivirju. Zdjaj menda veste, kod vam je iskati in kaj popraviti, da vam ne uide, če bi me nesreča še kdaj privedla v vaše blage roke.«
 »Tako bom ukrenila, kar je potreba.«
 Pardaillan se je nasmehnil in pokimal.
 »Kako ste ušli, mi je potem takem jasno. Toda kako vam je prišlo na um, da ste se pustili v podzemlje?«
 »Po naključju,« je kar moči prostodušno odvrnil Pardaillan.
 »Vsa vrata so bila odprta. Hiše ne poznam in tako sem bil zdajci v kletih, ne da bi vedel kako in zakaj. Da pa rad opazujem, menda veste.«
 »Vem tudi to, da ste bister opazovalec.«
 Naklonil se je v znak zahvale in nadaljeval:
 »Pomisli sem, da mora imeti hiša, v kateri ste se naselili, gotovo kak tajni izhod. Iskal sem ga in sreča me je privedla v hodnik, kjer so mahoma zbudili mojo radovednost žarki svetlobe, prodirajoče skozi zid. Ali naj nadaljujem?«
 »Ni potreba. Zdjaj mi je vse jasno.«

»Razumem, zakaj ste tako mirni, gospa. Gotovo mislite na to, da še nisem ostavil vaše hiše. A vzlic temu vam pravim že zdaj: svoboden sem!«
 Razgovor obeh enako močnih nasprotnikov se je izpreminjal v dvoboj. Doslej sta samo otipavala drug drugega, a zdaj sta si jela zadajati udarce. In kakor vedno, je bil Pardaillan tisti, ki je prvi naskočil.
 Favsta se ni zmenila za grožnjo, ki je zvenela v vitezovih besedah.
 »Vsak pouk nekaj stane,« je mirno odgovorila. »Bodite uverjeni, da današnji ne bo zaman.«
 To je rekla tako lahkotno, kakor da je šlo za povsem nevažno stvar.
 »A kaj vam je bilo, da ste stopili v to dvorano?« je nadaljevala čez čas. »Pot, ki bi vas privedla iz hiše, je vendar veliko bolj ravna od te!«
 »Kako, gospa!« je začudeno zategnil Pardaillan. »Ali vam nisem rekel, da bi dal vse na svetu za kratek razgovor z vami?«
 »Stvari, o katerih želite govoriti z menoj, morajo biti sila važne; drugače se ne bi izpostavljali nevarnosti, ko ste šele pravkar čudežno ušli smrti.«
 »Bogme, gospa, kakšni nevarnosti neki? Česa se mi je bati ako govorim z vami med štirimi očmi?«
 Favsta ga je napeto pogledala. Ali je govoril resno? Ali je bil tako zaslepljen? Ali pa je v svojem zanašanju nase morda pozabil, da je še vedno v dosegu njene moči?
 »Mar mislite, da vas bom pustila odhod tako izlaska, kakor ste prišli?« je vprašala.

Pardaillan se je nasmehnil.
 »Pa ne da bi se zanašal na morilce, po katere je prejel stekel vaš vrli član inkvizicije?« je dejal.
 »Kako! Ali mar veste...«
 »Kakopak! Prav tako sem tudi opazil vaš namen, da me spravite v ta kot dvorane.«
 Naj je bila Favsta še tako nemilo presenečena, občudovati ga je morala vendarle. Obenem z občudovanjem pa jo je prevzel nemir. Pomislila je, da se Pardaillan, pa da se še tako zaveda svoje moči, gotovo ne bi bil izpostavil nevarnosti, če bi ne bil uverjen, da odnese iz njene zdravo kožo.
 Še enkrat je nezaupno pogledala okoli sebe, toda videla ni ničesar.
 »Bahati se hoče do zadnjega!« je pomislila sama pri sebi. Nato je rekla na glas:
 »Čeprav ste vedeli, da vas bodo napadli — in naskočilo vas bo dvajset mož, to vam povem naprej — ste vendar ostali. Prišli ste na moje ukanje. Ali se mar nadejate, da boste podrl vseh dvajset borcev, ki jih boste imeli na vratu?«
 »Da jih poderem? Teža ne bom trdil. Vem samo, da pojdem odhod brez resne poškodbe, če ne celo povsem nepoškodovan.«
 Te besede je izrekel s tolikšno gotovostjo, da je Favsto mahoma obšla tesnoba. Prav tako samouverjen je bil včeraj, ko je govorila z njim skozi steno njegove celice. Kdo ve, ali ni tudi zdaj že vedel, kako se bo rešil iz dosega njenih morilcev?
 »Da, spet mi bo ušlo!« je besno pomislila sama pri sebi.
 In kakor včeraj, ko je menila, da ga je živnega zazidala v grob, je vprašala:

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddelek »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglas priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje ali kako drugo informacijo tiče se malih oglasov naj priloži v znamkah sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Ženitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je upoštevati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. St. ček. rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Službo dobi

Gospodinjstvo
 ki opravlja vsa hišna dela in tja dobro kuhajo, sprejemajo k samemu gospodinjstvu ali v kuhinjo. Ponudbe s sliko in zahtevno plačo na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Postena in zanesljiva gospodinja«. 12431

Kontoristinja

perfektna znanjem nemške in slovenske stenografije, sprejemna v tehnično poslovanje. Sama poseljena, nudila se navedbo zahtevkov na pošto predal 103 — Ljubljana. 12443

2 mesar, pomočnika

dobro takoj službo. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Mesar«. 12447

Vajenca

poštenih staršev sina, želim za pekarstvo obrt takoj. Materja Zavravce, Celje, pekarna, Gosp. 3. 12517

Več čevljarških pomočnikov

preravnih sprejme takoj. Jadranski — posavski čevljarji v Kranju. 12503

Dekle

zmožno tudi nekaj kuhe, sprejme za vsa hišna dela. Vrhovnik — Zagreb, Pavla Radica ulica 32. 12504

Brivski pomočnik

perfektni bubi štucer in irizerka — manikverka. Vse, zmožno vedno oddajati, se sprejme, tudi visoki plači. — Peter Uršič, Murska Sobota. 12502

Učenca

sprejme Karl Hengemann, Toplice pri Novem mestu. 12522

2 bolničarki

eno za kirurški, drugo za notranji oddelek sprejemno. Plača 400 Din mesečno in vsa oklada. Javljajo naj se samo redno, postane in dobovne osebe na naslov: Anica Klampfer, NŠ, Niski sanatorijum. 12570

G. Th. Rotman:

Gospod Kozamurnik in njegov avtomobil

Naposled so ubogi živalci vendarle opale moči in videla Mreina je bila rešena. Sele zdaj je gospe svoje pohojeno in onesnaženo perilo. To je bilo pa res prehuho. Vsa potra se je zgrudila prijateljici v naročje. Janez pa je vzel med tem podplate pod pazduho. Ne daj Bog, da bi bil še na licu mesta, kadar gospod Mreina zve, kaj se je zgodilo!

130.

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar, Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarja Franc Jeršek. Za upravnika del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.

130.